

מחברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון קי"ב | פרשת ויקרא | תשפ"ג

לונדון			ניו יורק			בני ברק			ירושלים			זמני כניסת ויציאת שבת קודש:
בגומם	איאת השבת	בגומם	בגומם	איאת השבת	בגומם	בגומם	איאת השבת	בגומם	בגומם	איאת השבת	בגומם	
17:14	16:59	15:44	17:50	17:28	16:19	17:59	17:27	16:23	18:03	17:25	16:09	

חשיפה: מי היה האדמו"ר שמידי יום יצא השכם בבוקר וטאטא את קטע המדרכה

הסמוך לביתו... | עמ' כ"ג

סגולה: סגולה להצלחה לבונה בית חדש | עמ' ג'

אקטואליה: עולה חדש הזמין קייטרינג לברית שחל בעשרה בטבת, ואף אחד לא נשאר

לסעודה | עמ' ו"ב

השבוע בגליון:

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

מה השיב הרה"ק מרוזין על כך שהוצרך לברוח מרוסיה

שמני אלקים לאדון לכל מצרים (מה, ט).

בעת שישב הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א בעיר טשערנאוויץ, והקיסר רוסיא ביקש מהקיסר של אוסטריה, שיחזירו להרה"ק מרוזין לרוסיא, שלחו אנשים מכובדים לעיר וינה, והפעילו שם שתדלנות כי יוכל לישב בטשערנאוויץ בלי מפריע.

בבוא הבשורה הטובה הזאת לטשערנאוויץ שאלו אותו האנשים משם: הלא כעת ראינו אשר כל מה שירצה הרה"ק יעשה לו, ולא הועיל כל השתדלות המלך רוסיא הגדול נגד רצונכם, וידענו גם ידענו אשר אתם פה גר בארץ נכריה, הלא לו הואלתם שם בשבתכם ברוסיא לשבת שם, יודעים אנו שהשי"ת היה ממלא רצונכם וכל כלי יוצר עליך לא יצלה וגו'.

השיב הוא ז"ל: יוסף הצדיק בשבתו במצרים שלח לאביו יעקב לארץ כנען 'שמני אלהים לאדון לכל מצרים' (בראשית מה ט), מה בישר לאביו שהיה שר על 'ציגאנערס' [-צוענים]. אמנם כן הוא הפירוש:

האבות הקדושים ישבו כולם בארץ כנען והודיעו שם שיש אלקי השמים והארץ, אמנם בארץ מצרים לא נודע דבר. וזהו שבשר לו 'זאמרתם אליו כה אמר', סתם, לא נאמר מי, וקאי על הקב"ה, השי"ת אמר ליעקב: בנך יוסף

ופרסמו אלהותו ית"ש, ולכן באתי אנכי הנה, כי פה לא נודע עוד מאומה.

בך יברך ישראל - פרשת לך לך

(להרה"ק רבי לוי יצחק מאווערינא זיע"א, בן

בתו של הרה"ק רבי ישראל מרוזין ז"ע)

'שמני אלהים לאדון לכל מצרים, פירוש, יוסף הודיע להם שיש אלוה בעולם והוא אדון לכל מצרים.

וסיים הרה"ק מרוזין בלשונו הקדוש: בארץ רוסיא ישבו אבותי הקדושים והודיעו בשם

מסר חסידי לפרשת השבוע עמ' כ"ט

עמ' ז'

פניני אביר יעקב

מי שנולד מכח קושיא - יכול גם למות מקושיא

כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרִימָה יֵצְאִי יָרְכוּ מִלְּבַד נְשִׂי בְּנֵי יַעֲקֹב כָּל נֶפֶשׁ שְׂשִׁים וְשֵׁשׁ (מו, כו).

וברש"י ולדברי האומר תאומות נולדו עם השבטים, צריכים אנו לומר שמתו קודם ירידתם למצרים שהרי לא נמנו כאן.

חכם אחד הקשה בדרך צחות, הלא ידוע שמקושיא לא מתים, [ורבים מביאים מקור מדברי הגמ' בתענית (דף ה, ב): "יעקב אבינו לא מת", ומקשה הגמרא וכי בכדי ספדו ספדניא וחנטו חנטייא וקברו קברייא", ומתרצת הגמ' "מקרא אני דורש וכי מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", ולכאורה עדיין לא תירצה הגמ' את הקושיא וכי בכדי ספדו וכו'. ומתרצים העולם במליצה, "אז פון א קושיא שטארבעט מען נישט - מקושיא לא מתים, שאף שיש קושיא מכל מקום לא מת יעקב מחמת קושיא זו], ואם כן קשה על רש"י שמכח הקושיא שעם מנין התאומות היו יותר משבעים נפש, הוכרח לתרץ לומר דמתו קודם שירדו מצרים, והלא מקושיא לא מתים.

ומתרץ על דרך החידוד, דהילפותא דנולדו תאומות עם השבטים גם מכח קושיא [וכמו שמביא רש"י לעיל לו, לה] - מדיוק הפסוק 'ויקמו כל בניו וכל בנותיו לנחמו וימאן להתנחם', דמדכתיב בנותיו לשון רבים על כרחך שנולדו תאומות עם השבטים, ולפי זה יש לומר מי שנולד מכח קושיא גם יכול למות מכח קושיא, עכ"ד בדרך צחות.

מפי השמועה

המלך שנזרק מבית המשפט

אֲנִי יוֹסֵף הַעוֹד אֲבִי חֵי וְגו' (מה, ג).

בספר "בית יצחק" מביא משל נפלא: מלך אחד רצה לבחון את אורחות נתיניו על כן החליט להחליף את בגדיו לבגדי איש פשוט ולשוטט כך בין ערי מלכותו.

בהגיעו אל עיר אחת פנה המלך אל בית המשפט ושאל את השופטים, היכן יוכל להתאכסן בזמן שהותו בעיר. השופטים, שלא זיהו את העומד מולם, ענו לו בקוצר רוח, כי אין זה מתפקידם כלל וכלל לסדר אכסניה לכל תייר מזדמן, על כן, טוב יעשה אם ימהר ויעזוב את המקום. התעקש המלך לבקש, ברצותו לראות האם יזהו את פניו, אולם השופטים לא הבחינו במלך ומשקצה נפשם בטענותיו ומענותיו נקרא שוטר שהשליך את ההלך המזוה, אחר כבוד, אל הרחוב...

בלית ברירה שוטט המלך ברחובות העיר, וכאשר לא מצא מנוח, פנה בצד לו אל בית קטן

שני חיך, מפני שפתח ביתו של פרעה היה נמוך ביותר, ובתוך הבית עמדה עבודה זרה, וכל הנכנס היה מוכרח לכפוף ראשו מפני הפתח הנמוך ונמצא משתחוה לעבודה זרה, וכשנכנס אברהם אבינו לפרעה הוגבה הפתח על פי נס, והיה זה לפלא ונרשם לזכרון בספרים, וכשבא יעקב אבינו למצרים שוב הוגבה הפתח, ולפיכך שאלו פרעה כמה ימי שני חיך, האם אתה אותו זקן שנתפרסם שהוגבה הפתח בעבורו לפני שנים רבות.

ויתכן שזוהי הכוונה ויבא יוסף את יעקב אביו ויעמידהו לפני פרעה, ויעמידהו דייקא, שנעשה לו נס והוגבה הפתח עבורו ולא היה צריך לכפוף גופו. ובזה מיושב גם מה שהשיב יעקב אבינו מעט ורעים היו ימי שני חיי ולא השיגו את ימי שני חיי אבותי וגו', והקשה הרמב"ן לא ידעתי טעם הזקן אבינו מה מוסר הוא שיתאונן אל המלך, אלא שיעקב אבינו אמר לפרעה שאינו אותו זקן שחשב, ומה שנראה זקן הוא מפני הצרות.

"ויתכן טעם נוסף שהיה הפתח נמוך, דאיתא בגמ' (מו"ק יח, א) שפרעה שהיה בימי משה הוא אמה וכו', שכל גבוהו לא היה אלא אמה, ואם זהו אכן פרעה שהיה כאן אפשר לומר שלכן עשה הפתח נמוך, בכדי שהבאים למלך לא יהיו גבוהים יותר ממנו" עכ"ד הנפלאים.

פני מנחם (בפרשתנו שנת תשנ"ו)

והקיש בדלת הבית. היה זה ביתו של יהודי. כאשר פתח בעל הבית את הדלת זיהה מיד מי הוא העומד מולו - לא אמר דבר, אלא הכניס את המלך פנימה וכבדו כבוד רב. האם יודע אתה מי אני? שאל המלך.

ודאי - ענה היהודי - מיד זיהינו את מלכנו הרם.

סיפר המלך למארחו את כל המוצאות אותו בבית המשפט ולבסוף אמר: דווקא בבית המשפט, שם תלויה תמונתי לעין כל - כדי שידעו השופטים כי יש מלך מעליהם ואם יעוותו את הדין יוכלו להתלונן נגדם - לא הכירו אותי כלל...

כן הוא גם הנמשל, כאשר יוסף התוודע אל אחיו נבהלו מפניו, ומדוע? כי יוסף טען כלפיהם ואמר: אתם טוענים, כי אינכם רוצים להשאיר כאן את בנימין כיון שאתם חסים על אביכם, אבל אם באמת אתם חסים עליו מדוע לא חסתם עליו כאשר מכתם אותי? ועוד, שהרי זיו איקונין של יוסף היה כזיו איקונין של יעקב, ואם כדבריהם כן הוא, וזכרונו של אביכם אינו מש לרגע מנגד עיניכם - מדוע זה לא הכרתם אותי? הרי אני דומה לו בכל?...

בית יצחק - על התורה

הווארט הפלאי והיחידי שאמר האמרי אמת בשם ספר 'צאינה' וראינה'

וַיבֹּא יוֹסֵף אֶת יַעֲקֹב אֲבִיו וַיַּעֲמְדֵהוּ לִפְנֵי פְרַעֲהַ וַיִּבְרַךְ יַעֲקֹב אֶת פְּרַעֲהַ וַיֹּאמֶר פְּרַעֲהַ אֵל יַעֲקֹב כְּמָה יָמֵי שְׁנֵי חַיִּיךָ (מז, ז-ח).

איתא בספה"ק 'פני מנחם' (בפרשתנו שנת תשנ"ו) דבר פלא: "כ"ק אאז"ל [הרה"ק האמרי אמת] אמר בשם ספר צאינה וראינה, וענין זה היה הדבר היחידי שאמר בשמו (של ספר זה), הטעם ששאל פרעה את יעקב אבינו כמה ימי

עצתו הנפלאה של יוסף שיסאר ידיד עם בני משפחתו

וַיֵּשְׁבֶת בְּאֶרֶץ גֶּשֶׁן וְהָיִית קְרוֹב אֵלֵי וְגו' (מה, י). וכי זה נקרא 'קרוב אלי', הרי יוסף גר בעיר המלוכה, הרחק מארץ גושן?! פירש הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן, כך הוא דרכו של עולם, אם המשפחה גרים יחד, באים לידי מריבות וקטטות, אך אם תשב בארץ גושן, ואני אגור בעיר הבירה, אזי "והיית קרוב אלי" נשאר קרובים וידידים... שיה הפרשה - בפרשתנו

סגולה להצלחה לבונה בית חדש

ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה וגו' (מו, כח). וברש"י ומדרש אגדה להורות לפניו, לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה. כתב השל"ה הק' בפרשתנו: "לימוד חשוב למדים מזה, שכל פעולה שאדם עושה, בראשית דבר יראה בפעולה זו להכין ענין לצורך גבוה, כמו מי שזוכה לבנות בית, יצייר במחשבתו בתחילה איזה חדר בבית שיהיה מוכן לו להיות סגור שם לתורה ולתפילה ולהתבודדות, ומקום מוכן בית ועד לחכמים, ואח"כ יצייר ענינים המצטרפים לו, וכן יעקב שלח מתחילה לתקן לו בית תלמוד".

ואמרו צדיקים, שעל ידי שאדם עושה כן, זוכה שתשרה ברכה מיוחדת במעשי ידיו, וכדאיתא לפרש מהחידושי הר"ם זצ"ל על הפסוק (דברים י, יב). "ועתה ישאל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה וגו' וברש"י רבותינו דרשו מכאן, הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" ומבאר החידושי הר"ם שכל תפילה שהאדם מעתיר ומבקש עליו מסור הוא בידי שמים אם לתת לו את מבוקשו אם לאו, כי בעניני עולם הזה אינו גלוי לפני האדם מה טוב לו באמת, "חוץ מיראת שמים" שאם יהודי מבקש ומתפלל עבור יראת שמים מוכרחים ליתן לו בקשתו.

ובענין זה סיפר הגה"צ רבי אליעזר דוד פרידמן זצ"ל: שבאומרו כן [החידושי הר"ם] נעשה כך הפסק להלכה, ולזה תלמד העובדא הבאה: חסיד אחד חשון ילדים בא לרבו החידושי הר"ם זצ"ל להתברך בזרעא היא וקיימא, ובהפצירו בו הרבה אמר לו החידושי הר"ם שלא ידרוך על מפתן ביתו עד שיפקד בבנים, חזר החסיד לביתו וכשראה שלא נפקד לאחר שנה-שנתיים, חשב לעצמו "בנים הרי אין לי, אטו גם רבי לא יהיה לי?". והחליט לנסוע לרבו החידושי הר"ם ויהי מה.

כשנכנס אל הקודש אמר לו הרבי, "הפסדת שעת הכושר, כי היית צריך להתעקש קמי קוב"ה שבלעדי הרבי שעל ידו אתה מגיע ליראת שמים אין לך חיים, והרי אינך יכול לקבל פני הרבי בלא ילדים, וא"כ היו מוכרחים למלאות בקשתך, כי יראת שמים אתה מבקש, אולם עתה שהראת לדעת שיכול אתה לבוא גם בלא ילדים, נמצא שבקשתך אינו על יראת שמים ושוב אין בקשתך מוכרחת להתמלא" עכ"ד.

וכמו כן המליצו צדיקים על הבונה בית, ומייחד חדר או מקום לתורה, שגורם הדבר לסייעתא דשמיא ולברכה והצלחה, דנמצא שהוא מבקש על רוחניות, ובקשה על רוחניות מוכרחים למלא בקשתו וכנ"ל.

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי • פניני אביר יעקב
- זוהר יומי • פניני הדף היומי • זכרון לצדיק

ישירות למייל האישי

לחץ כאן להצטרפות

ככה
מתחילים
את היום!

ניגשתי לברר אצל הפקידים, מדוע מתעכבים. הוסבר לי שיש ערפל כבד, דבר שמונע ממטוסים לנחות ולהמריא. פחד עמום הזדחל לליבי. שבת מתקרבת, יום שישי היום. הערפל - ערפל, אך השעון מתקדם כל העת. "מתי נראה לכם שנוכל לטוס?" שאלתי. "זה דבר שלא תלוי בנו. הוא תלוי בעובדה של הערפל להתפזר קצת, כדי שהטייסים יוכלו לראות משהו".

כמה פרקי תהלים שאמרתי בזמן הזה, בוודאי לא הזיקו. הם לא הזיקו לאיש מעולם. רק להפך. מועילים ומסייעים בעת צרה.

אחרי המתנה של שעה וחצי, התחלתי לראות תזוזה בשדה התעופה. הצגים האלקטרוניים החלו לאותת על טיסות היוצאות בדקות הקרובות, תזוזה של המוני נוסעים שטיסתם התעכבה עד כה. האנדרלמוסיה שהתחוללה בשדה התעופה, הייתה קשה לתיאור. כל אחד רצה לברר ולדעת מה עם הטיסה שלו. אנשים שינו יעדים בגלל הזמן שחלף. עברו מטיסה אחת לשנייה. טיסות הפכו להיות עמוסות במיוחד, ודלילות במיוחד. גם אני ביקשתי להחליף טיסה למוקדמת יותר. כדי להספיק כמה שיותר מהר להגיע למלבורן לפני שבת. היו מזוודות שחיכו במטוס אחד, ונוסעיהן רצו לעלות על מטוס אחר, כמו למשל, המזוודה שלי.

כמה וכמה פעמים החליפו לי את מספר הטיסה, אבל השעה התאחרה. כל דרישותי לעלות לאלתר על מטוס שיביא אותי למלבורן עלו בתוהו. זה קרה בפרשת מקץ, בחורף, עונה בה נכנסות השבתות מוקדם מהרגיל.

בעשרה לחמש נכנסת השבת במלבורן. האספיק להגיע לשם, או לא? באחת ושלושים עליתי למטוס. כך ישבנו כ-400 נוסעים מחכים וממתנים למטוס שימריא. אפס. המטוס אינו חושב כלל להמריא. עברה שעה. השעה שתיים וחצי.

התקשרתי מן המטוס לאדם שהיה אמור להמתין במלבורן. "מה לעשות?" שאלתי אותו היסטרי. "רד מיד מן המטוס", נלחץ האיש. "אתה עוד עלול חלילה לשבות בשדה התעופה בשבת. שדה התעופה רחוק ממלבורן מרחק של שעתיים נסיעה".

קמתי ממקומי. ניגשתי לאחד הדיילים ואמרתי לו שאני רוצה לרדת מן המטוס עכשיו.

הדייל הביט בי מופתע ושאל: "למה?" "שבת שלנו נכנסת עוד כמה שעות, כבר אין לי זמן לנסוע אתכם", השובתי לו. לא ידעתי אם הבין מה שאמרתי או לא. אבל שיערתי שאת חלקי הדברים הוא הפנים. הדייל נכנס לתא הטייס לכמה דקות, יצא משם ואמר לי: "השנייה דיברתי עם הטייס. אני אומר לך, בדקות הקרובות אנחנו ממריאים, חבל לך לרדת עכשיו".

באמת, מיד כשהתיישבתי במקומי בחזרה, רעם מנוע המטוס. המדרגות בהן ניתן לרדת ממנו התקפלו, והתחלנו להרגיש תזוזה.

ושוב עיכוב. מזוודות שאמורות היו לרדת ממנו, נמצאות עדיין בתוכו ויש להוריד אותן. הפעם כבר לא יכולתי לרדת מן המטוס. לא הייתה אפשרות. הפעם, ידעתי שהכל משמים. ולי לא נותר אלא להתפלל לאלוקים שיעזור לי ואצליח להגיע בזמן למקום יישוב.

רק אחרי השעה שלוש המריא המטוס. ברגע שהמטוס התייצב, ניגשתי קרוב לתא הטייס וביקשתי לדבר עם הקברניט.

מתוך תא הטייס יצא קברניט, הדור בלבשו, ושאל למבוקשי. "יש לי שתי בקשות" - עניתי לו - "האחת, שאהיה הראשון לרדת מן המטוס. והשנייה, אני רוצה להשיג מונית שתמתין לי ברדתי מן המטוס". ניסיתי גם להסביר לו את עניין השבת וחילולה, חלילה.

"אני יכול לאפשר לך לרדת מן המטוס ראשון, לפני כולם", ענה הקברניט, "אבל אינני יכול להרשות לך לרדת מן המטוס הישר לתוך הרכב. אתה חייב לעבור בתוך שדה התעופה. אין ברירה". "אולי ניתן להשיג מכונית משטרה או כל מכונית רשמית אחרת?" "לא. לא ניתן".

חיפשתי במטוס מקום שאוכל לשבת בו, ויהיה כמה שיותר קרוב לדלת המטוס.

שבת באוסטרליה: תלוי בין שמים וארץ במטוס מעופף סמוך ונראה לכניסת השבת... והשגחה המופלאה להשלמת עשירי למנין...

שבת התקרבה בצעדי ענק. אני מעיף כל כמה דקות מבט לכיוון השעון הדוהר ומבין שאפסו הסיכויים שאגיע אפילו למקום הראשון. אין סיכוי. השמים נצבעו כבר בצבעי השקיעה, אנחנו על כביש ראשי באוסטרליה, מדינה זרה לי, שאינני מכיר את טיבה ואת טיב הברואים בה, ואני נאלץ לרדת מן המונית.

"לא אוכל לעצור לך כאן בכביש הראשי. אני רק יכול לסטות קצת למקום צדדי ושם לעצור", אמר לי הנהג. בזמן שהנהג ניסה לתמרן בין המחלפים שעל הכביש, פתאום חדרה לתודעתי הבנה נוספת. יש לי בכיס ארנק, והארנק הזה מלא במזמונים שהבאתי עימי. תעודת זהות, פספורט, דרכון, תיק אישי עם חפצים יקרים, החפצים היקרים ביותר שהיו שם, היו הטלית והתפילין שלי.

לא אוכל לטלטל את התיק הזה עכשיו. ולהשאיר אותו? בידי מי?

"אני משאיר אצלך את כל החפצים האישיים שלי", אמרתי לנהג, שכמעט בלע את לשונו בתדהמה...

אנחנו מתגלגלים למנוון של מקומות, מפסידים אוטובוס ולפעמים גם טיסות, מגיעים לביתנו אורחים שונים ופתאומיים - לכל דבר יש ייעוד ותכלית. אדם לא נוקף את אצבעו מלמטה, אלא אם כן הוחלט על שליחות עבורו מלמעלה.

זו הייתה התחושה שחש הרב זילבר ביושבו בשדה התעופה בסידני שבאוסטרליה:

"נסעתי לשליחות מטעם ישיבת תורת אמת - לאוסטרליה. שם, במלבורן שבאוסטרליה, המתין לי ציבור גדול. כשמגיעים למקום לא מוכר, קשה להעריך ולצפות מראש כמה זמן תארך כל נסיעה, כמה זמן תיקח כל טיסה. ישבתי בגמל של סידני ושמעתי שכדי להגיע מסידני למלבורן יש לעבור טיסה בת שעה, שעה וחצי.

טיסתי יועדה לשעה שמונה ושלושים בבוקר. היה זה יום שישי. בכוונה רציתי לטוס כל כך מוקדם, כדי להיות בטוח שאוכל להגיע בשעה סבירה לפני שבת, למלבורן.

אני יושב בשדה התעופה ורואה, איך כמוני, מחכים מאות נוסעים לטיסות שלהם. ואין אף תזוזה. הצג האלקטרוני המראה על הטיסות - מראה על טיסות שייצאו. שמונה ושלושים, עבר כבר מזמן. השעה כבר תשע ואפילו אחרי. כל הנוסעים יושבים באפס מעשה בספסלי ההמתנה וממתנים לטיסותיהם.

אחרי תפילת מנחה נרגשת התחלתי לפסוע לכיוון אליו היתה אמורה המונית להגיע. בדרך ניגנתי ניגוני התעוררות של תשובה. אם בא קושי על אדם, יפשפש במעשיו ויחשוב, על מה ולמה עשה לו ה' ככה. כך הלכתי במשך זמן רב, עד שנעשה כבר חשוך לגמרי. שבת המלכה פרשה את כנפיה על העולם כולו. יום מנוחה ושמחה. ואני, ברחוב ראשי סואן צועד לאיטי. ידי מרוקנות. את כל סוג המזוודות, הקטנות והגדולות, הפקדתי בידי זרים, כדי לא להיכשל בטלטול מוקצה בשבת.

אחרי שעת הליכה בארץ הזרה והמנוכרת הגעתי ליעדי הראשון. בית הכנסת ע"ש טורק, שאמור להראות לי את הדרך לקהילה אליה נשלחתי. דרך, שגם אותה אעשה ברגל. דלתות גדולות ונעולות קידמו את פני. אין קול ואין עונה, אין יוצא ואין בא. דפקתי על הדלתות בחזקה. זה היה הסיכוי האחרון שלי, לקבל את הכתובת המדויקת ביותר אליה אני אמור להגיע. אף אחד לא פתח את השער והראה סימני נוכחות. זר שעבר במקום סימן לי שלבית הכנסת הזה פתח צדדי. בפתח הגדול הם לא משתמשים בשבת. ניגשתי לכיוון של הפתח הצדדי, ובחסדי שמים פתח לי את הדלת שומר, שהכניס אותי לתוך אולם בית הכנסת.

נכנסתי פנימה לבית הכנסת, יהודים עמדו שם ונראו נבוכים ומבולבלים. הם סיימו כבר את תפילת ערבית, והיו עסוקים עתה בדבר מה ולא הצליחו להבין איך אדם עם מראה חרדי כמוני, היישר מירושלים צונח אליהם פתאום אחרי התפילה.

"כמה יהודים אתם?" זו השאלה שנפלטה מפי. "תשעה יהודים".

"ואיך התפללתם?" "זהו. שהיום אנחנו רק תשעה. התפללנו בלי מניין. רק שיש כאן שני יהודים, שהיום בדיוק חל היארצייט של אמא שלהם. הם רוצים לומר קדיש במניין. ואין לזה סיכוי. ופתאום, ללא הכנה מוקדמת, צונח לכאן רב כמוך, מכובד והדור, ומצטרף למניין של הקדיש. מי אתה?"

שני היהודים לא התמהמהו. הם ניגשו לעמוד בזה אחר זה ואמרו את הקדישים שלהם. אחד לפני תפילת "עלינו לשבח" ואחד אחר כך.

בתום אמירת הקדישים ניגשתי לבימת בית הכנסת. גוללתי באוזני המתפללים המשתאים את רצף המאורעות הקשה שעבר עלי היום. את הטלטול ועוגמות הנפש הרבות. את הרכוש שהפקדתי בידי אחרים, ובעיני עתה הוא בטל, ואינני דואג לו כלל בגלל קדושת השבת.

"שאלתם אותי, מי שלח אותי לכאן? ה' הוא זה ששלח אותי לכאן. לכל אחד מאיתנו יש תפקיד ושליחות כאן בעולם. השליחות היא להאיר את העולם באור התורה והמצוות. כמו שכתוב: "כי נר מצוה ותורה אור". נשלחתי מירושלים היישר למלבורן, עברתי את כל הטלטולים הללו והעיכובים הללו, כנראה כדי להשלים לכם מניין לאמירת קדיש. כנראה היו האימהות הללו, שהיום הוא יום השנה שלהן, נשים צדקניות במיוחד. וה' רצה שיהיה מניין שלם כשאומרים עליהן קדיש.

באופן אישי הייתי ירוד מאוד כשהגעתי לכאן, עייף ועצוב. עכשיו, כשגיליתי את הסיבה, מציפה שמחה גדולה את לבי".

נתנו ידיים ורקדנו. רקדנו כמה דקות כדי להודות לה' ולחפש כל אחד את השליחות שלו עם עצמו.

אחרי התפילה אמר החזן של בית הכנסת שהיות והרב לא נמצא, הוא מוכן לקחת אותי קרוב ליעד אליו אמור אני להגיע. הלכנו למעלה משעה נוספת. בזמן שצעדנו ציין החזן בסיפוק כמה חשובה הייתה ההתעוררות הזו, שקרתה היום אחרי התפילה. "בבית הכנסת שלנו, בקושי רוקדים" - אמר לי - "אפילו בשמחת תורה אין מי שירקוד. וזה שהיום כולם רקדו יחד עימך בשמחה,

כשהסתובבתי בין המושבים שמעתי לחשושים וצחקוקים של אנשים: "הוא חושב לצנוח מכאן, עם המעיל והכובע שלו, או מה?"

בשנייה בה נחת המטוס, ודקה אחר כך, כשנפתחה הדלת, כבר הייתי במרוץ. רצתי לכיוון שדה התעופה. ידעתי שלא אתעכב לחכות למזוודות. בתוכם שכנו כבוד בגדי השבת שלי ועוד מוצרים חיוניים. השלכתי את בטחוני על ה'.

אני משאיר כאן את המזוודות, כדי לא לחלל חלילה את השבת. וה' הטוב כבר ידאג לי, להן.

בדלפק, שאלו אותי לאיזו כתובת לשלוח את המזוודות. האמת, שלא ידעתי בכלל כתובת מדויקת של המקום בו אני אמור לשהות. מישהו אמר היה לבוא לקחת אותי משדה התעופה היישר לכתובת הזו, כך שלא טרחתי להתעכב בה. עניתי כתובת מעורפלת, משהו לא ברור לגבי המקום שלי, דבר שסיכן עוד יותר את המזוודות שלי.

נהג מונית יהודי עצר אותי: "היי, רבאיי, לאן אתה צריך?" "אני לא יודע לאן. היו אמורים לבוא לקחת אותי. אני רק יודע שאני צריך להגיע לשם לפני ששבת נכנסת".

התקשרתי לזה שאליו אני אמור להגיע, אל מוטל. מוטל תדרך את נהג המונית איך להגיע למקום שממנו אוכל לצעוד רגלית לקהילה שלהם.

"במקום הזה יש את בית הכנסת על שם טורק. תיגש אליו. תזכיר את שמי לרב בית הכנסת ותאמר שאתה צריך להגיע אליי, ואתה שואל לאיזה כיוון ללכת".

שבת התקרבה בצעדי ענק. אני מעיף כל כמה דקות מבט לכיוון השעון הדוהר ומבין שאפסו הסיכויים שאגיע אפילו למקום הראשון. אין סיכוי. השמים נצבעו כבר בצבעי השקיעה, אנחנו על כביש ראשי באוסטרליה, מדינה זרה לי, שאינני מכיר את טיבה ואת טיב הברואים בה, ואני נאלץ לרדת מן המונית.

"לא אוכל לעצור לך כאן בכביש הראשי. אני רק יכול לסטות קצת למקום צדדי ושם לעצור", אמר לי הנהג. בזמן שהנהג ניסה לתמרן בין המחלפים שעל הכביש, פתאום חדרה לתודעתי הבנה נוספת. יש לי בכיס ארנק, והארנק הזה מלא במזומנים שהבאתי עימי. תעודת זהות, פספורט, דרכון, תיק אישי עם חפצים יקרים, החפצים היקרים ביותר שהיו שם, היו הטלית והתפילין שלי.

לא אוכל לטלטל את התיק הזה עכשיו. ולהשאיר אותו? בידי מי?

"אני משאיר אצלך את כל החפצים האישיים שלי", אמרתי לנהג, שכמעט בלע את לשונו בתדהמה. "אתה אמנם יהודי, אבל אינך יודע עדיין שאסור לי לטלטל מוקצה בשבת. אני לא יכול לנגוע בהם יותר". "אבל להיכן להביא אותם, ביום ראשון?" שאל הנהג.

"אני לא יודע. לא נתנו לי כתובת מדויקת".

"ואתה... לא חושש ש... גמגם הנהג.

לא עניתי. גם אם אני חושש אני מפקיד את הכל בידי ה'. "אני אתן לך את הפרטים שלי", הציע הנהג. הוא רשם את שמו וכתובתו על דף, שגם אותו הכנסתי לתיק שלי... גם הדף הזה מוקצה הוא בעיני. איך שהשבת נכנסה ירדתי. השארתי את הכל להקדוש ברוך הוא.

המזוודה הגדולה וגם תיקי היד עם המסמכים החשובים. הוא לקח גם את מס' הטלפון של מוטל. במקום שירדתי הייתה מסעדה קטנה. נעמדתי ליד עץ והתפללתי מנחה.

אני מאחל לעצמי שבתפילת נעילה ביום כיפור תהיה לי התעוררות כזו.

כשהגעתי הייתה השמחה מרקיעת שחקים. לא היה אחד מבני הקהילה שלא התקרב אליי כדי לשמוע, איך בחסדי ה' הגעתי ליעדי. אין לא חיללתי שבת, אין העזתי להשאיר את כל החפצים בידי זרים, העיקר לא לחלל את השבת

דחוק ביותר. נסיונותיו של הפקיד לא צלחו. התקשרתי לראש הקהילה שבה הייתי אמור למסור שיעור והודעתי לו, כי עקב המקרה הדחוף אני נאלץ לערוך שינוי בלוח הזמנים שלי.

נסעתי לבנק הדם ושם הוברר לי, כי חומר מסויים שבדמי יבודד, כדי להעדרתו בגופו של חולה סרטן שחייו תלויים על בלימה.

בערב יום כיפור, בצהרי יום ראשון, ישבתי בביתי והתכוננתי לדרשת יום כיפור אותה הייתי צריך לנאום לפני קהל עדתי. ספרים רבים נערמו על שולחני, משמאל ומימין, חוברות וקונטרסים,

מאמרי מוסר וחיבורים שונים, אך משום מה לא עלה בידי למצוא מסר רעיוני חד, קצר וקולע,

שעל ידו אוכל להתחבר אל הקהל ולדבר על לבם "שפרו מעשיכם".

אותה שעה נשמעו דפיקות קלות על דלת ביתי. דפיקות חלשות ומהוססות. על המפתן עמדה ילדה קטנה, צנומה, חולה, פניה חיוורות ובידה

עציץ פרחים. ליבי החל דופק בפראות, והיא אמרה בשלווה: "כבודו. תודה רבה על תרומת הדם שתרמת עבורי, אנא קבל את העציץ כתשורה סמלית". דמעות זלגו מעיני וגרוני נשנק, באומרי "אין צורך, ילדתי, לא עשיתי מאומה", והיא החזירה: "אבל, תודה רבה ואגוטן יום טוב". "היי בריאה ילדתי", השבתי לה, "ויברכך הא-ל ממעונך".

שבתי לחדרי, ובראשי היתה מונחת הדרשה הטובה ביותר ליום כיפור שיכול הייתי להעלות בדעתי. "כולכם יודעים", אמרתי בעמדי לפני הקהל ביום הכיפורים, "את מאמר חז"ל שבראש השנה צדיקים גמורים נכתבים לאלתר לחיים, גם דינם של הרשעים הגמורים נחתם לאלתר, ואילו הבינוניים תלויים ועומדים עד שלהי יום הכיפורים.

כל מעשה טוב שיעשו, כל דקת לימוד תורה שיזכו ללמוד, עשויים להטות את הכף לטובה.

לעיתים מעשה הנראה קטן בעינינו, תוצאותיו גדולות ואדירות מימדים ומי ישורן. סיפורי להם בהתרגשות על תרומת הדם שהצילה את חייה של הילדה הקטנה, כדי להמחיש להם מה כוחו

אני נחשב כתורם דם "נלהב". ב"ה, עד היום תרמתי דם למעלה ממאתים פעמים, אך הפעם בקשתי מן הפקיד שינסה למצוא תורם אחר, מאחר שזמני דחוק ביותר. נסיונותיו של הפקיד לא צלחו. התקשרתי לראש הקהילה שבה הייתי אמור למסור שיעור והודעתי לו, כי עקב המקרה הדחוף אני נאלץ לערוך שינוי בלוח הזמנים שלי

של מעשה טוב אחד, ועד כמה השפעתו עצומה ותוצאותיו מבורכות. אין אנו יודעים את מספר המעשים הטובים אותם אנו זקוקים לעשות כדי להטות את הכף. עלינו להתייחס לכך כאל תרומת דם לחולה אנוש. כל טיפה חשובה. כל מנה בכוחה להטות את הכף ולהשיב את נפשו של החולה המתיסר, להעמידו על רגליו ולהבריאו.

מעולם לא ראיתי את הקהל נרגש כל כך כפי שהיה באותו יום. הם הבינו באופן הבהיר ביותר,

כי עשרים וארבע השעות שלפניהם חיוניות באופן קריטי לגורלם ולעתידם. טרם ירדתי מן הבמה נשמעו יבבות קלות מכיוון הקהל. שוב נשנק קולי מבכי, ולבני קהלי אמרתי 'אני מופיע לפני הקב"ה עם עציץ פרחים'.

(גל מאורות הדף היומי)

זה דבר גדול מאוד". הגענו לשיבת חב"ד במלבורן, ומשם הלכתי כעשרים דקות לכתובת.

כשהגעתי הייתה השמחה מרקיעת שחקים. לא היה אחד מבני הקהילה שלא התקרב אליי כדי לשמוע, איך בחסדי ה' הגעתי ליעדי. איך לא חיללתי שבת, איך העזתי להשאיר את כל החפצים בידי זרים, העיקר לא לחלל את השבת.

אחד ממתפללי בית הכנסת אמר לי שכעת הוא מבין את משמעות העניין להניח את כל החבילות והדאגות בצד לפני שבת, ובשבת להיות בשמחה גדולה. הרעיון לא לדאוג מכלום, לא מחבילות פיזיות ולא מחבילות רגשיות. כ-3 שעות אחרי יציאת השבת הגיע נהג המונית להשיב לי את התיק האישי שהיו בו הטלית והתפילין, את הכסף, הדרכון, והמסמכים החשובים שלי.

ביום ראשון ניסיתי להתקשר לשדה התעופה, לתת כתובת מדויקת יותר, כדי שישלחו לי אליה את החבילות הגדולות יותר בשדה התעופה אמרו לי שמזל (נס...) שהתקשרתי כעת, כי בדיוק עכשיו רצו האחראים, בהיעדר פרטים מזהים, להשליך את המזוודות שעמדו כבר יומיים ללא דורש, לבור הביטחון. בור הביטחון זה מקום שקשה להאמין שהיו מוציאים אותן משם אחר כך.

את הסיפור הזה מצאתי ביום שלישי שאחרי אותה שבת, מתנוסס בכותרת הראשית של העיתון היהודיבאוסטרליה. עורך העיתון שמע את הסיפור והתרגש מאוד עד שהחליט לפרסמו.

(גל קבלת שבת)

רופא חולים: תרומת מנת דם שהצילה ילדה ממות לחיים והדרשה ליום כיפור לבני הקהילה...

אותה שעה נשמעו דפיקות קלות על דלת ביתי. דפיקות חלשות ומהוססות. על המפתן עמדה ילדה קטנה, צנומה, חולה, פניה חיוורות ובידה עציץ פרחים. ליבי החל דופק בפראות, והיא אמרה בשלווה: "כבודו. תודה רבה על תרומת הדם שתרמת עבורי, אנא קבל את העציץ כתשורה סמלית". דמעות זלגו מעיני וגרוני נשנק, באומרי "אין צורך, ילדתי, לא עשיתי מאומה", והיא החזירה: "אבל, תודה רבה ואגוטן יום טוב". "היי בריאה ילדתי", השבתי לה, "ויברכך הא-ל ממעונך".

הרב שלום זיידן שליט"א מגולדרס גרין שבלונדון, ניאות לשתף אותנו בחוויה רגשית עזה שעברה עליו בערבו של יום כיפור ה'תש"ן. "לפי הודעתכם", הוא כותב, "שכל המעוניין לזכות את הרבים בסיפור שיש בו מוסר השכל ישגרו אליכם, אני כותב למערכת את סיפורי המרגש".

"לפני שנים שימשתי כרב בקהילה בדרום אפריקה. באחד מן הימים שבין ראש השנה ליום כיפור התכוננתי לצאת לעיירה סמוכה לקהילתי, כדי למסור שם שיעור. רגע לפני צאתי, נשמע צלצולו של מכשיר הטלפון. מן העבר השני של הקו דיבר נציג של בנק הדם. אני נמנית על רשימה של יהודים שהתנדבו לתרום דם בעת הצורך, וכעת, כך סיפר הפקיד, נוצר מחסור חמור בדם, ולפיכך אני מתבקש להופיע בדחיפות במשרדיהם ולתרום דם.

אני נחשב כתורם דם "נלהב". ב"ה, עד היום תרמתי דם למעלה ממאתים פעמים, אך הפעם בקשתי מן הפקיד שינסה למצוא תורם אחר, מאחר שזמני

אל תבטחו בנדיבים: בפעם הראשונה צ'ק של שמונה עשר אלף דולר ובפעם השניה ח"י דולר...

הרב ד. מביט נכחו המום. ידוע ידע שרבים מבני ארה"ב מכניסי אורחים בחדווה, אבל לכזו התפתחות לא ציפה. הוא מתפלל בניחותא ומודה לה' על חסדו, ואז מגיע לביתו של האיש הלא מוכר, ומוכנס פנימה בכבוד מלכים. הוקצה לו חדר נאה, ניתנו לו שלוש ארוחות מזינות מביטחו בשעת ערב כי מחר יתן לו תשובה...

למחרת, לאחר ארוחת בוקר כיד המלך, ניגש אליו המארח ותוחב לידיו שיק בסך 18,000 דולר טבין ותקילין, סנט לא חסר. כל הסכום לשמו הגיע עד הנה - הכל בשיק אחד, מידיו של אדם אחד. הרב ד. אינו יודע כיצד להגיב, פיו נאלם לרגע.

הסיפור הבא מתחיל בערב שמח במיוחד, בבית משפחת ד. ממרכז הארץ. בשעה טובה ומוצלחת באה הבת בברית האירוסין, והאב הגיע לשאלה הבערת 'כסף מנל' להוצאות המרובות. הוא שם פעמיו אל רבו שליט"א, אשר קבע שאין ברירה אחרת, זולת ליטול את מקל הנדודים אל אמריקה הגדולה, וללכת לקבץ מעות על פתחי הנדיבים שבעם.

בשמוע המחנות את הוראת הרבי, עיניו מלאו דמעות והוא פרץ בבכי מד. הן הוא לא מורגל בכך, מלאכת גיוס כסף על פתחי נדיבים זרה לו והוא בוש ונכלם בה, איך יהיו לעשות כדבר הזה? - אולם הרבי דיבר על לבו, עודדו וחיוקו, כי למעשה כל מה שהוא עושה אינו אלא 'השתדלות', בעוד לאמיתו של דבר - הכסף מגיע מבורא עולם, ויש לבטוח רק בו.

'הקדוש ברוך הוא לבטח יש לו תוכנית מהיכן לממן את גישוואי בתך', אמר הרבי, 'כל מה שמוטל עליך - הוא רק לעשות השתדלות. ההשתדלות הראויה עבורך היא לצאת לחו"ל ולנסות לגייס כסף, תעשה את המוטל עליך, ובעיקר - תבטח בהשם שימצא את הדרך להעביר אליך את הצ'ק שהכין לצורך חתונת בתך!'

שעת לילה מאוחרת, שדה התעופה בלוד. ציפור המתכת הענקית האיצה על המסלול, והמריאה אל בין העננים. בין 240 יושבי הטיסה הממהרים איש איש לעיסוקיו, יושב שם גם ר' ד. מצונן במושבו וממלמל 'השתדלות, השתדלות'. כל העניין הזה זר ומזרז עבודו, הוא עושה זאת כמי שכפו עליו בשל חובת ההשתדלות, בעוד לבו מלא אך ורק בביטחון בה'.

הוא נוחת בנמל התעופה בניו יורק, ומגיע לשכונת 'בארא פארק' שבברוקלין. השעה שעת בוקר מוקדמת, והוא נכנס לבית כנסת מקומי כדי להתאווש מהנסיעה במבואותיו, מתוך כוונה להתחיל בהשתדלות - לפי מה שיזמין לו ה', אשר רק בו הוא בוטח. ואז ניגש אליו יהודי בן המקום, שנראה סהרורי ולחוץ קמעא, ושואל אותו לשמו ולסיבת בואו...

הרב ד. חש שאין לו מה להפסיד, מהרהר על חובת ההשתדלות ועד כמה היא לא סבירה בנסיבות כאלה - בפגישה אקראית בבית הכנסת עם אדם זר ולחוץ - ובכל זאת הוא בוטח בה' ועושה את ההשתדלות שלו. הוא מספר על כך שבשעה טובה אירס את בתו לפני כמה שבועות, ולנוכח העובדה שאין לו כסף - רבו הורה לו לטוס לארצות הברית ולנסות לגייס כסף...

האיש לא חושב הרבה, ומגיב מיד: 'ולכמה כסף אתה זקוק בכדי להשיא את בתך?', והתגובה המיידית, שהרב ד. שולף בניחוש פרוע למדי, היא 'שמונה עשרה אלף דולר'. האיש שומע, מהרהר קמעא, ואז משיב להרב ד. בפשטות: 'מן הסתם אפילו למקום אירוח לא דאגת לעצמך... ראשית בוא אל ביתי, התארח בכבוד. מחר נראה אם וכיצד אני יכול לסייע לך...'

הרב ד. מביט נכחו המום. ידוע ידע שרבים מבני ארה"ב מכניסי אורחים בחדווה, אבל לכזו התפתחות לא ציפה. הוא מתפלל בניחותא ומודה לה' על חסדו, ואז מגיע לביתו של האיש הלא מוכר, ומוכנס פנימה בכבוד מלכים. הוקצה לו חדר נאה, ניתנו לו שלוש ארוחות מזינות מארחו בשעת ערב כי מחר יתן לו תשובה...

למחרת, לאחר ארוחת בוקר כיד המלך, ניגש אליו המארח ותוחב לידיו שיק בסך 18,000 דולר טבין ותקילין, סנט לא חסר. כל הסכום לשמו הגיע עד הנה - הכל בשיק אחד, מידיו של אדם אחד. הרב ד. אינו יודע כיצד להגיב, פיו נאלם לרגע.

אם עד כה לא ידע כיצד להודות למיטיבו, עתה נעתקו המילים מפיו, והוא עמד המום מול השיק המפתיע, מתקשה אפילו להגיד תודה - כפי שראוי למי שהעניק לו כזו מתנת יד נדיבה:

אולם האיש רק חיך, ושאל אם צריך עזרה להקדים את מועד טיסת החזור.

הרב ד. הנהן, וכבר באותו ערב שב ארצה, כשכל הסכום הדרוש טמון בכיסו רק כשהביט על השיק נודע לו שמו הפרטי של מארחו, את שם המשפחה הכיר מהשלט שעל דלת הבית. זו כל ההיכרות שלו עם מי שהעניק לו 18,000 דולר בבת אחת בהפתעת ענק!

החתונה נערכה במועדה, כל צרכיה הכלכליים מבוססים על השיק. עוד בימי הישבע ברכות התקשר הרב ד. למיטיבו להודות לו שוב בהתרגשות, והלה רק המהם בהבנה והודה על השיחה...

חלפה שנה, ושוב אירס הרב ד. את בתו השנייה. הפעם כבר לא היה לחוץ ומודאג. הוא נטל ברכה מרבו, ועלה על הטיסה לארה"ב. הוא זכר היטב את הכתובת של מיטיבו דאז, והגיע היישר אל דלתו - עם המזוודות ביד. הוא התקבל בכבוד, וסיפר כי שוב באה בתו בברית האירוסין, והנה הוא שוב כאן - לצורך גיוס הכסף הדרוש לו. בעל הבית שמע ובירך אותו על שמחת לבו, נכנס לחדר פנימי ושב משם עם שיק שעליו רשום סכום 18 דולר בלבד...

הרב ד. מביט בשיק, ובטוח שנפלה פה טעות. חסרים שלושה אפסים... הן זהו האיש ולא אחר, שהעניק לו אז פי אלף מהסכום שבידי כעת! הוא הביט בעל הבית בתמיהה רבת, כשביניהם מונח לו השיק מבוויש קמעא...

בעל הבית הבין היטב את התמיהה, חיך במבוכה, ואז נענה והסביר: 'אספר לך את האמת. אינני גביר, ולא בן של גביר כלל וכלל. ההיפך הוא הנכון. מה שקרה לפני כשנה הוא, שאחד מבני משפחתי חלה, היה מוטל על ערש דווי. כל הלילה התהפכתי על מיטתי בדאגה לשלומו, ואז גמלה בלבי ההחלטה ונדרתי נדר של מצווה לזכות החולה, שבשעת בוקר אצא לרחוב,

הרב ד. מביט בשיק, ובטוח שנפלה פה טעות. חסרים שלושה אפסים... הן זהו האיש ולא אחר, שהעניק לו אז פי אלף מהסכום שבידי כעת! הוא הביט בעל הבית בתמיהה רבת, כשביניהם מונח לו השיק מבוויש קמעא... בעל הבית הבין היטב את התמיהה, חיך במבוכה, ואז נענה והסביר: 'אספר לך את האמת. אינני גביר, ולא בן של גביר כלל וכלל

הנצרך הראשון שאני אפגוש - אתן לו את כל מחסורו
ובמקרה - - -

במקרה זה היית אתה. אני חשבתי שאמצא נצרך הזקוק לכמה מאות דולרים, אבל פגשתי אותך, ואמרת שאתה זקוק ל-18,000 \$ סכום כזה לא ציפיתי לתת, ולפיכך אירחתי אותך עד שהצלחתי לגייס את הכסף בהלוואות, רק כדי לעמוד בהתחייבותי. אבל לעשות זאת שוב? - אין ביכולתי, הרי אני עדיין פורע את החובות בגין השיק הקודם... אין לי אלא לקוות ולברך שאותו בורא עולם שהיה בעזרתך בפעם הקודמת - יהיה לצידך גם בעת הזו!

בעל הבית סיים את דבריו הנרגשים, והרב ד. שוב חש שאינו מוצא את המילים להגיב. כעת מתברר לו שלא פגש בזמנו גביר, כי אם יהודי מהשורה, שבהשגחה פרטית מופלאה ובמסירות עילאית לקיים את היוצא מפיו - העניק לו שיק בסכום דמיוני. הוא הודה בחום לבעל הבית על הנתנה של אז וגם על הנתנה של עכשיו, ויצא מהבית מאוכזב...

ורק כשיצא, הדהדו בו המילים האחרונות של בעל הבית: 'אותו בורא עולם שעזר לך אז - הוא יעזור לך עכשיו'. כן, כמה ההבדל ברוד וזועק: אז, כשנסע לפני שנה, כל העת סמך רק על בורא עולם, וכל הזמן הזכיר לעצמו שהוא

עושה רק 'השתדלות', ובורא עולם ישלח לו את השיק. הפעם - הוא בכלל שכח לחשוב על כל הנושא הזה, כה היה בטוח שבנקישה בדלתו של מייטבו ייצא עם כל הסכום, ועתה מתברר שיצא בפחי נפש...

סיפור מופלא זה, אותו סיפר הגאון רבי שלמה מילר שליט"א מפי בעל המעשה, מחדד לנו מהי משמעותה של ביטחון בה', ועד כמה השפעתה גדולה ודרמטית. נהג כי כן, כאשר האיש בטח בה' - הוכח לו שאין לו מה לדאוג. הוא היה מודאג, לחוץ ומתוח, אבל בטח בה' בכל לבו והזכיר לעצמו שהוא עושה רק השתדלות, והשיק הגדול הוכיח לו שצדק. ושהחליף את בטחונו בה' בביטחון בשיק - גילה בדרך הקשה כי את אשר יגור ממנו בא לו...

אחים יקרים, אותו בורא עולם שעזר להרב ד. אז - בפעם הראשונה, הוא של כולנו. הוא יכול לשלוח שיק בכל רגע, לכל כתובת, לכל אדם באשר הוא. שיק של פרנסה, שיק של שפע, שיק של בריאות ושל נחת. ככל שנפנים שכל מה שאנו עושים זה השתדלות, אבל באמת אנו בוטחים רק בו יתברך - כך נזכה לראות עין בעין כי 'דורשי השם לא יחסרו כל טוב', והוא יספק לנו כל צרכינו מידו הטובה והמלאה!

(פניני פרשת השבוע)

בס"ד

כאז כן היום: הפרוייקט הפנומנלי הנדיר בהיקפו הרמב"ם המבואר

מנופה ומגנה בי"ג נפה ביאור רהוט משולב על הדף

כותרות והקדמות נרחבות ילקוט ביאורים מקיף

מאות אלפי הערות והוספות חובה לכל בן ישיבה

רשימת הכרכים שיצאו לאור:

- **קדושה**
שמיטה א
שמיטה ב
- **דרישים**
מסכתות חוב"א
מסכתות חוב"ב
- **קריבות**
קרבן פסח
- **קנין**
מכירה א
מכירה ב
מכירה וסמטה
שטחים
שילוחין ושומקן

- **סו"ט**
סו"ט וסמטה
עבודה זרה
- **אבהו**
קראת שטע וסמטה א
תעלה ב
תעלה ג
מכירת א
מכירת ב
- **יבמות**
מכירה א
מכירה ב
מכירה ג
מכירה ד
מכירה ה

- **עבדים**
שכירות
שאלה ושקין
- **מטעמים**
מלכות ולוח א
מלכות ולוח ב
מלכות ולוח ג
מלכות ולוח ד
מלכות ולוח ה
מלכות ולוח ו
- **שומעין**
שומעין א
שומעין ב
שומעין ג
שומעין ד
שומעין ה
שומעין ו

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

ובחנויות הספרים המובחרות

ה' ברכים
חדשים
כהלכות
שבת

פנינים על הפרשה:

היודי הוא הפיוס לפני הקב"ה

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני ידבר נא עבדך דבר באזני אדני וגו' (בראשית מד יח). אפשר לרמוז על בעל התשובה דצריך ודוי וחרטה וצניבות החטא, כמו שנאמר (משלי כח ג) 'ומודה ועזב ירחם' (רמב"ם תשובה פ"ב ה"ב-ג). וכשמתודה מלב ומנפש, עקימת שפתיו הוי מעשה, ויחשב לו כקרבן, כמו שנאמר (הושע יד ג) 'ונשלמה פרים שפתינו, וזהו החסד הגדול שעושה עמנו הקדוש ברוך הוא, דבדברים מתרצה לנו, כמו שנאמר (שם) 'קחו עמכם דברים ושובו אל ה'". וזהו הרמז ויגש אליו יהודה, הנה רבותינו זכרונם לברכה דרשו (ב"ר צג ו) דהגשה משמשת לשלשה דברים, למלחמה ולפיוס ולתפלה, וזהו ויגש אליו יהודה, יהודה הוא מי שהודה על עונו ורוצה לחזור בתשובה, ונגש להקדוש ברוך הוא בשלשה דברים, במלחמה ובפיוס ובתפלה. המלחמה הוא שצריך לאזור מתניו מכאן ולהבא עם יצר הרע, הפיוס הוא הודוי שמתודה לפני הקדוש ברוך הוא ומבקש ממנו למחל לו על מה שעבר עליו (ויק"ר ג ג), התפלה, שמתפלל להקדוש ברוך הוא שיהיה בעזרו. וזהו ויגש אליו יהודה, זה שהודה על עונו נגש להקדוש ברוך הוא בשלשה דברים אלה. ומפרש קרא הודוי, ויאמר בי אדני, דהיינו, בעל תשובה מתחרט לפני הקדוש ברוך הוא ומתודה ואומר בי אדני עונותי כח וכה, דהיינו 'אשמנו, בגדנו וכו'. ידבר נא עבדך דבר באזני אדני, דהיינו, התשובה שלי היא ידבר נא עבדך דבר, הוא הודוי והתרתה, ככתוב על ידי נביאך 'קחו עמכם דברים ושובו אל ה'.

הקב"ה חי לעולם ואינו צריך להתנקם מיד

ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה. הכונה היא, דשם הוי"ה הוא רחמים ושם אלהים הוא דין, וכשהקדוש ברוך הוא עושה דין או חרון אף, הוא בשם אלהים. והנה כמוך גימטריא 'אלהים'. והנה הקדוש ברוך הוא חי וקים לעד, ואין מדתו כמדת בשר ודם, שאם איש רוצה לעשות נקמה במי שעשה לו רעה, מתחרה לנקם תכף ומיד, שמה ימות הנוקם או הנקום ולא תצא מחשבתו לפעול, אבל הקדוש ברוך הוא חי וקים לעד, והנקמה בידו לעולם אם לא ישוב האדם (ספרי האזינו של), לפיכך לא יצונו בו שיתחרה לנקם מיד. וזהו ואל יחר אפך בעבדך לנקם מיד, כי כמוך, שהוא שם 'אלהים' המתחרה לנקם מיד. וכיון שאתה חי וקים כפרוע דמי, וזהו כפרעה, מלשון פרעון:

(פיתוחי חותם פרשת ויגש)

יודי ונפילת אפים

דרך פקודיך הבינני, ואשיחה בגפלאותיך (תהלים קיט כז). כיון שהתחיל תחלה בנפילת אפים עם הודוי, ובקש מהקדוש ברוך הוא שיודיעהו שרשו על אמתתו, חוזר ומבקש מלפניו יתברך שיתן בלבו בינה להבין כל הכונות וסודות התפלות על אמתתם. וכבר הקדמנו דהתפלות נקראות 'פקודים', משום דעל ידי התפלות פוקד הקדוש ברוך הוא אותנו וזוכרנו לטובה ומחל עונותינו, ולפיכך מקדימים בתחלת התפלה ז'פקודנו בשקדתי ישועה ורחמים'. וגם כן בראשי חדשים ובמועדים אנו אומרים 'שמע יפקד ויזכר'. והתפלות הם דברים העומדים ברימו של עולם, שעל ידן מתתקנים כל העולמות. ובכל תפלה נתקן דבר מחדש, דאין תפלת היום דומה לשל מחר, ואין תפלות החל דומות לשל שבת, ולא לשל ראש חדש, ולא לשל ימים טובים. ואין שבת דומה לחברו, ואין ראש חדש יום טוב דומה לחברו. וגם בכל יום יום בעצמו, אין תפלת ערבית דומה לשל שחרית, ולא שחרית למנחה וכיוצא, עצמו השנויים מספר. הכלל

עצות וסגולות:

ענייני תפילה (ה')

היצה"ר מתגבר בעת התפילה

אף על פי שצריך אדם להזהר מיצר הרע בכל עת, ביותר צריך להזהר בשעת התפלה שיצר הרע דבק בו באותה שעה ומביא לו עצות מרחוק ומטרידו בהבלי העולם.

(גנוי המלך, תיקון התשובה אות לד)

היצר מפתהו במחשבות הבל

והנה בעונותינו הרבים, כשיחבונן האדם יראה סמיות עיני האדם המחשב בהבלי העולם בשעת התפלה, כי אותם מחשבות אין בהם שום תועלת לא יועילו ולא יצילו, הלא תראה אותם המחשבות שמיביא לו יצר הרע בשעת התפלה כבר כמה וכמה פעמים שלא בשעת התפלה באו לו מחשבות אלה ולא הועיל בהם כלום, ומה יתרון יש בהם בשעת התפלה.

(גנוי המלך שם, אות לה)

מחשבות בתפילה - מעכבות הכוונה

בא לומר על המון עם שאינם משיגים בעבודת ה' יתברך. ולא די שאינם מטיים לעסק בתורה ואפלו חצי שעה ביום, אלא אפלו בשעת התפלה שהיא לנו במקום הקרבן, אותה שעה מביאין על עצמם דין וחשבון של מעשיהם שהם הבלי העולם, כיצד מה לעשות בענין פלוני וכיוצא, מענין לענין באותו ענין של הבלי העולם, אשר אותם המחשבות לא יועילו ולא יצילו כי תהו המה. ומרב טודתם במחשבות ההם, נמנעים מלענות 'אמן וברוך הוא וברוך שמו'. והמחשבות שמחשבים בשעת התפלה, בזה מבטלים מה שאמרה התורה (דברים יא ג) 'ולעבדו בכל לבבכם'.

(אלף בינה אות ע"ן, ד"ה עת)

כל יום יתפלל טוב יותר מאתמול

צריך האדם שיעשה בעצמו זה הסיג, אף על פי שכונן וחשב בעצמו שהיום מתפלל מאד, מחר יאמר שמה אותה התפלה אינה מתקנת וחשובה לעלות לשמים, היום אתפלל כדי לתקן מה שעויתי אתמול, שמה דלגתי אות או תבה, וכשיעשה כך מקריב הישועה, וצמיחת משיחנו מהרה תבוא. וזהו ברוך ה' יום יום, אף על פי שהתפלל אתמול, וגם כה יעשה למחר, האל ישועתנו סלה יחיש במהרה הגאולה.

(דורש טוב, דרוש ב' למתן תורה)

כפי מעשיו זוכה לנפש רוח ונשמה

ידוע דהאיש הישראלי יש לו נפש רוח נשמה. ומתחלה זוכה כי אם לנפש, ואינה נפש בשלמות, כי אם על ידי מעשה האדם, אם היטיב מעשיו והיה הולך בדרך טובה וישרה ויראה ואהבה, אז זוכה בנפש שלמה, ואם הוסיף יראה וקדושה כראוי אז זוכה לרוח, ואם היה הולך וגדול זוכה עוד לנשמה. והכל לפי מעשיו של אדם, אם מוסיף מוסיפים לו, ואם פוחת פוחתין (זוהר ח"ב צד:).

(מעגלי צדק אות שי"ן, ד"ה שום תשים)

משכנם במחלב כבד, ולכן צריך לשמרם

והנה משכנ הנשמה הוא במחלב, ומשכנ הרוח הוא בלב, ומשכנ הנפש הוא בכבד, וצריך האדם לקדש את גופו כראוי במעשה ודבור ומחשבה, כדי שיהיה המחלב שבו ראוי לשרות בו הנשמה, וכן הרוח והנפש, שאם לא יקדש גופו ואינו חושש לקיום המצות, סטרא אחרא חס ושלום היא השוכנת במחלב ולב והכבד.

(מעגלי צדק שם)

הדבר ביהודה ולפטר את עצמם, ולומר שהוא היה מלך שאמר למכרו ולפיכך עשו הם כאחד צואתו, ואלו אמר להם להחזירו היו מחזירין אותו, ואפלו הכי נבהלו ולא יכלו לענות אותו דבר, והטעם דתשובה זו לא חזיא ולא מידי לתלות הדבר ביהודה, דכלם היו שונאים את יוסף ומבקשים רעתו, ובלב שלם הסכימו במכירתו:

והנה יצר הרע מוליך את האדם בדרך לא טוב, ואומר לאדם חטא וכשתמות הרי הנשמה תפרד מן הגוף, והגוף יתלה בנשמה החטא, והנשמה תתלה בגוף כנזק, וממילא יתפטר שניהם, והנה באמת אין טענותם מועילות כמו שכתבו רבותינו זכרונם לברכה:

והשתא רבי אלעזר הוה ככי על יום הדין, וחדש לנו מהא דיוסף דהא דאומר יצר הרע לגוף ונשמה להפטר, כשישיב כל אחד מהם להקדוש ברוך הוא אני לא חטאתי ויתלה בחברו אף על פי שזאת לא תצילם, מכל מקום אמר לנו רבי אלעזר דאף תשובה זאת לא יוכל להשיב אותה כלל ועקר, דהא דכותה גבי בשר ודם ולא יכלו להשיב, דהוה להו לשבטים לתלות ביהודה, ומפני הבהלה לא יכלו, ומכל מקום התשובה הזאת לא תועיל, תוכחה של הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה דאין הגוף והנשמה יכולים לתלות זה בזה וזה בזה, ואין להם פה להשיב זאת דאפלו אם יטענו כך לא יועילו, אבל אם יש בידם תשובה נצחת בר מן דין, אפלו לא ישיבו אותה הקדוש ברוך הוא יודע מה ביד האדם, ועל מעשיו ידין אותו. ודו"ק:

(לבונה זכה פרשת ויגש)

צער בני ישראל על הגלות

למה נמות לעיניך גם אנחנו גם אדמתנו קנה אתנו ואת אדמתנו בלחם ונהיה אנחנו ואדמתנו עבדים לפרעה ותן זרע ונחיה ולא נמות והאדמה לא תשם (בראשית מז ט). אפשר לרמוז, דצדקת בני ישראל נתארך עליהם על הגלות וקצו בחייהם, ומצטערים ומתאוננים על צערם שבין האמות, ומצטערים גם כן על צער ארצנו הקדושה ועל בית מקדשנו ותפארתנו עד מתי הם שוממים, ובטלה עבודה ובטלה תורה, ושואלים ומבקשים מאת הקדוש ברוך הוא שישוב ירחמנו, וישיב העבודה למקומה והתורה על מכונה. וזה שאמר למה נמות לעיניך, ישראל אומרים להקדוש ברוך הוא בגלותם ובצערם, רבוננו של עולם, למה נמות לעיניך בגלות, גם אנחנו גם אדמתנו שהיא ארץ הקדושה. קנה אתנו ואת אדמתנו בלחם, דהינו, פדנו וקנה אותנו בשביל שנעסק בתורה שנקראת 'לחם' באדמתנו שהיא קדושה, ונהיה אנחנו ואדמתנו עבדים לפרעון הבורא יתברך, שנהיה עוסקים בתורה ומקריבים קרבנות באדמתנו. ותן זרע, דהינו שלח לנו מלך המשיח שהוא זרע דוד המלך עליו השלום שנאמר בו (תהלים פט לו) זרעו לעולם יהיה, ובוה ונחיה, נכנס בקדושה שהיא חיים, ולא נמות, ולא נשאר בסטרא אחרא הנקראת סטרא דמותא, והאדמה שהיא ארצנו הקדושה, לא תשם, לא תשאר שממה:

יהי רצון מלפניו שיראה בענינו ויחיש גאלתנו, אמן כן יהי רצון:

(פיתוחי חותם פרשת ויגש)

הוא, כל תפלה עושה פעולה מחדש, ומי הוא ואיזה הוא אשר מלאו לבו לעשות תקון כל תפלה ותפלה, ולידע אותה על שרשה. על זה נאמר (סוכה מה): ראיתי בני עליה והמה מועטים, דהינו דמעט מן המעט הם שיוצעים כל הפגנות כראוי. ועל זה נמי אמר דוד המלך עליו השלום במקום אחר (תהלים קו ב) מי ימלא גבורות ה' ישמיע כל תהלתו, 'תהלתו' היא התפלה, וקאמר כיון דאין תפלה דומה לחברתה, מי יודע כל תפלה עם פעלתה. וזהו 'שמיע כל תהלתו', דהינו יודע כל תפלה ותפלה על אמתתה. וזה הדבר צריך טהרה וקדושה כראוי, והופעת רוח הקדש ברוח יתרה, כדי שיוכל להבין ולסבל בדעתו כל הפגנות, ובלא זה אי אפשר:

וזהו שמבקש מהקדוש ברוך הוא, דרך פקודיך שהם תפלותיך, הביני, תן בלבי בינה להבין אותם על אמתתם. ויודע דנבון עדיף מחכם, דנבון הוא המבין מעצמו דבר מתוך דבר. וזה לא שייך כי אם על ידי רוח הקדש המופעת בו ביותר, ולפיכך אמר הביני, שאבין דבר מתוך דבר, וזה על ידי רוח קדוש שתופיע בי. ונזכירי וזכני עד שאשיח בגפלאותיך, דהינו עד שתהא כל שיחת תפלתו כי אם בגפלאותיך הם סודותיך המפלאים ומסתרים, גל עיני בהם: (אלף בינה, תהלים קיט אות ד)

ענין הגוף והנשמה ביום הדין

ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו (בראשית מה ג). גמרא דחגיגה דף ד' וזה לשונה, רבי אלעזר כי מטי להאי קרא ככי, ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו, ומה תוכחה של בשר ודם כך, תוכחה של הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה:

יש לדקדק מאי קסבר דקא מדמי תוכחה של הקדוש ברוך הוא לשל בשר ודם, דבשלמא גבי יוסף, לא היה להם מה להשיב לו, אבל גבי הקדוש ברוך הוא אפלו אם אין אדם יכול להשיב, הקדוש ברוך הוא יודע אם יש ביד אדם כמה להפטר, יפטר אותו אפלו בלא תשובתו, ואם אין בידו במה להפטר, אפלו בלא תוכחה ופחד נמי, ולמה תלה הדבר בתוכחה:

טענת הנשמה והגוף ביום הדין

ויש לישב, דהנה איתא (סנהדרין צא). דהגוף והנשמה ביום הדין רוצים לפטר עצמם בטענה כוזבת, דהגוף אומר אנכי לא מריתי, דהא משעה שיצאה הנשמה ממני הריני כעץ יבש, והנשמה אומרת אני לא חטאתי, דהא משעה שיצאתי מן הגוף הריני כעוף פורח באויר, הגוף הוא החוטא. והנה טענתם בשניהם הבל לא יועילו ולא יצילו, דמי לא ידע בכל אלה דשניהם לדבר עברה נתכוננו, וחיבים לעגש בשניהם:

הלימוד מיוסף הוא שטענת כזב א"א לטעון

והנה איתא גם כן במדרש (תנחומא ויגש פ"ט) ויהי בעת ההוא וירד יהודה מאת אחיו (לעיל לח א) שהורידוהו מגדלתו, אמרו לו אתה היית מלך עלינו ואמרת לנו למכרו, אלו אמרת לנו להחזירו היינו שומעים לך. והנה השתא כשהיו עומדים לפני יוסף והוכיחם על שמכרוהו, היה לשאר האחים לתלות

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

השבוע במדור:

האופן הנכון בצורת עטיפת טלית כישמעאלים | עולה חדש הזמין קייטרינג לברית שחל בעשרה בטבת, ואף אחד לא נשאר לסעודה | צום עשרה בטבת אם היה חל בשבת והנפק"מ לזמננו | בחומרת י' בטבת משאר הצומות | ביאור מחדש בדברי האבודרהם | הצמדת מגנט למקרר בשבת | סידור סדרות ספרים בשבת | צום י' בטבת למחלים מקורונה | יום השנה בשבוע התענית | בליעת תרופה בתענית| חיוב תענית למי שיחלה במוצאי התענית | האם כשהלוה אדם מסוכן מותר לפנות מיד לערב?

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א
ראב"ד העדה החרדית מח"ס תשובות והנהגות ועוד

האופן הנכון בצורת עטיפת טלית כישמעאלים

שאלה:

אודות מה שנשאלתי איך לעשות עטיפת הטלית גדול, דקיימא לן דצריך להיות כעטיפת הישמעאלים.

תשובה:

רוב בני אדם טועים ולא מתעטפים כהלכה עטיפת ישמעאלים מיד לאחר הברכה, שמדמין שהכוונה לכסות בהטלית העינים עד למטה מהפה, וכאלו הישמעאלים הלכו כה"ג, והדבר הבל שכה"ג אין יכולים לראות, ופשיטא שאין זה עטיפה, וכמה וכמה פעמים הזהרתי אנשים פה שלא רק שמבטלין מצות עיטוף, אלא בשעת עיטופם לא מקיימין מצוה כלל, והוה הפסק בשוהיה בין ברכה לקיום המצוה, ואם גם מתפללין מה יקר חסדך וכ' בשעת העיטוף שלהם, אז הברכה לבטלה ממש.

האמת דסדר העיטוף שצריך לכסות בטלית הפה, ולכן מעביר הטלית בראשו מלמעלה עד העינים דוקא, ולא עד בכלל, ובצדדין מכסה הפה,

והמעטף הטלית ומכסה גם העינים עד שאינו רואה ביטל בכך גופא מצות עיטוף כמ"ש. והאמת שכבר העירו בדין זה, וכמדומני שבנימוקי א"ח מכ"ק האדמו"ר ממונקאטש מאריך בזה (בסימן ח'), ע"ש, והדבר מבואר בעוד ספרים, אבל הטעות בעיטוף שצריך מלמעלה עד הפה נתפשט מאד, ולכן מציין אני סדר העיטוף שידעו לקיים מצוה זאת כהלכתה.

ודע עוד שהכל כפי המשכילים שדרשו שאין צורך היום לעטיפת ישמעאלים כיון שאין אנו נמצאים ביניהם, וגם עטיפת הראש לא צריך שאין זה דרך לבישה בסביבותינו וכעין דברי התוס' במ"ק (כו. ד"ה כל) לענין עטיפה באבל, שהאמת יורה דרכו, שהעיטוף בציצית עכ"פ הוא גם כדי שיהא מעוטף בכל גופו במצוה, ומה שנקטו הלשון "כישמעאלים" הוא רק ציור היאך לעטוף לגמרי, ולא זהו הסיבה שאנו צריכים לעטוף, וגם אח"כ במשך התפילה אנו מדקדקין שהראש מעוטף, רק המשכילים דרכם לעקור מנהגי ישראל, וממילא קל להם אח"כ לעקור דינים, עד שמנתקים בית ישראל ח"ו מאביהם שבשמים [וראה ברמב"ם בפיה"מ פ"א מאבות מ"ג ע"ש], ואנו לא נוז מדברי הש"ע ופוסקים ומנהגי ישראל ובזה נזכה לאור בס"ד.

אבל החוטם ועינים מגולים, וזהו אופן עטיפת ישמעאלים, שאינם מניחים הכנפות למטה, רק משלשלים סביב הצואר והפה עד ראש חוטמו, וכ"מ ברש"י מ"ק (כד א) שבשבת מגלין חוטמו שפמו וזקנו, אבל לא כל הראש עד פיו, והעיטוף בחוטמו היינו סביב, אבל החוטם גופא מגולה, ובוה מקיימין מצות עיטוף באבל או בציצית.

וטעם הדבר שצריכים עטיפה כישמעאלים היינו כדי שמצות ציצית תעטוף אותו לגמרי, ואנו נוהגין כמוהם בטלית של מצוה, אבל כל המוסף גודע ומביא לידי גיחוך, והעיטוף בטלית היינו למעלה בראשו עד העינים, ושוב מעטף הפה עד ראש חוטמו, ואם כן מיד שמברכים להתעטף בציצית מעוטף לגמרי גופו וראשו חוץ מעינים,

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א רבה של שכונת רמת אלחנן בבני ברק

עולה חדש הזמין קייטרינג לברית שחל בעשרה בטבת, ואף אחד לא נשאר לסעודה

שאלה:

לעולה חדש מרוסיה נולד בן בג טבת, הוא הזמין קייטרינג לסעודת הברית שתתקיים ביום השמיני בשעה תשע בבוקר, ומכיון שזה אירע בתקופה שלא יכלו ללמוד תורה ברוסיה, לא ידע שהברית יתקיים בתענית עשרה בטבת, הוא כבר הודיע לגבאי ולמתפללים שמחר יהיה "ברית" מיד בתום תפילת שחרית, אלא שמחמת הצום, עזבו המשתתפים את המקום מיד אחר המילה, והוא נשאר עם עשרות מנות בשריות הערוכות יפה על השלחן שבחזר הסמוך לביהכ"ס.

אבי הבן תובע את בעל הקייטרינג שיחזיר לו את כספו, באומרו למה לא הודעת לי שביום זה אף אחד לא יאכל, וממילא זה מקח טעות, ולהגנתו טען הקייטרינג: מה שהזמנת קיבלת, בדיוק ביום ובשעה שביקשת, ולא שייך כאן טענת מקח טעות, כי הוא קיבל את כל מה שביקש, ובהזמנה עצמה לא נפל פגם, ומכיון שתפקידו הוא לספק אוכל ולא להיות מנהיג רוחני, לא היה מוטל עליו לומר לו שאסור לאכול ביום זה. עם מי הדין?

תשובה:

נאמר בחולין דף פג ע"א שבארבעה פרקים בשנה, המוכר בהמה לחבירו, צריך להודיעו אמה מכרתי לשחוט, בתה מכרתי לשחוט, ופרש"י בארבעה פרקים בשנה, דרך ישראל לעשות סעודות, וסתם הלוקח בהמה אינו לוקח אלא לשוחטה מיד, לפיכך המוכר בהמה לחבירו, ומכר תחילה אמה או בתה בו ביום צריך שיאמר לשני דע לך שהיום מכרתי אמה לשחוט... שמה כבר נשחטה, עכ"ל רש"י.

והוסיף השו"ע (י"ד סימן טז ס"ו) ואם לא הודיעו... ונודע ללוקח אה"כ שנשחטה אמה או בתה היום, הוי מקח טעות, אף על פי שקיבל מהמוכר בדיוק את מה שביקש.

וא"כ ה"ה בשאלתינו, יכול בעל הברית לתבוע את הקייטרינג, למה לא הודעת לי שיום המילה הוא תענית, ואף אחד לא יאכל, ואנא החזר את הכסף ששילמתי לך, כי יש לזה דין של מקח טעות.

ובמיוחד ששומעים במבטאו שאינו ידוע מושגים בסיסיים ביהדות, ודומה ללוקח בהמה

למרות זאת מגיע לו התשלום עבור הנסיעה כי הנהג ביצע מה שהנוסע ביקש. [אמנם יש מקום לקנסו, יעו"ש].

ושאלנו שם הרי ידוע שדברים שבלבו ובלב כל אדם הרי הם כאילו התנה בפיו, ומבואר בתוס' בקידושין (דף מט ע"ב ד"ה דברים) דהמוכר שדה לחברו אם אגן סהדי דלא זבן אלא על מנת לעלות לארץ ישראל ולא עלתה בידו, המקח בטל, ולפי זה בענינו אגן סהדי שנסע לשדה התעופה על מנת לטוס, ואם חברות התעופה אינן טעות הנסיעה בטלה, ולמה צריך לשלם לנהג?

והשבנו דדברי התוס' אמורים במקח וממכר. כגון במכירת שדה על מנת לעלות לארץ ישראל, אם לא יכול לעלות המקח בטל, שונה הדבר בענין המונית, דהתשלום הוא עבור עבודת הנהג והדלק שהוא שורף, והנהג עשה והשלים עבודתו אלא שהיא ללא תועלת גשמית, בזה לא מצאנו שפטור מלשלם כשהפועל [הנהג] השלים עבודתו והגיע לשדה התעופה, אלא שהנוסע לא יכול להפיק תועלת מהנסיעה, בזה לא מצאנו שפטור מלשלם, ויתכן שחייב לשלם.

ואמנם מי שנשכר לחלק דברי דפוס בתיבות דואר, והמחלק שם לב שאחרי שהוא מניח את הדפים, באים אנשים ומוציאים אותם ומאבדים אותם, והמחלק לא הודיע זאת למשלח. ואמרנו (והערב גא ח"ג) שאין צריך לשלם לו, מפני שתפקידו של העובד הוא לחלק את החומר, וכאשר מניחו באופן שיודע שמיד עומד לצאת מן התיבה אל תוך האשפה, אין זו חלוקה.

ויש לחלק דשאני התם דהשליח לא השלים עבודתו וכאילו הניח את דברי הדואר באש, משא"כ בנידון המונית שהביא את הנוסע ליעדו, אלא שכעת אין מטוסים, ואם ימתין יום או יומיים יסעו, הנהג השלים את שליחותו, רק היא ללא תועלת בזה לא מצאנו שפטור.

ולפי זה לכאורה בענינו, שהזמין קייטרינג לעשרה בטבת, יש בזה משום מקח טעות, מאחר והוא הזמין אוכל מוכן, הרי שזה נחשב למקח, ומכיון שבעל הקייטרינג ידע שהאוכל לא ראוי למאכל, הרי זה מקח טעות.

יש לציין שכל דברנו אמורים באופן שבעל הקייטרינג ידע מזה שעשרה בטבת הוא יום צום, ושאי אפשר יהיה לאכול את האוכל, וכן מיירי מאופן שאי אפשר להשתמש באוכל בלילה. [המעשה אירע בעשרה בטבת שחל ביום שישי, ולעולה מרוסיה לא היתה משפחה, וכל האורחים שלו היו מתפללי בית הכנסת].

שאינו יודע שבאותו יום שחטו את אם הבהמה שלקה, שחייבים להודיעו, ואם לא יודיעוהו הוי מקח טעות.

ויעוין עוד במש"כ בחשוקי חמד עמ"ס יבמות (דף צ ע"ב) אודות מעשה שהיה בחודש תמוז תשע"ד באדם שהיה בידו כרטיס טיסה לח"ל, והזמין מונית לשדה התעופה, הנהג ידע שאין טיסות [כי חברות התעופה חששו מהטיילים שהתעופפו שם] ולא אמר דבר לנוסע. בהגיעו לשדה התעופה נודע לנוסע שנסע לריק, כי אין טיסות לח"ל.

וכשיצא משדה התעופה, הוא פגש את הנהג שהביאו לכאן, שעדיין ממתין במקום, הנהג מספר לו לפי תומו, שהוא ממתין לו כאן כדי להחזירו לביתו, כי הוא ידע שאין היום טיסות, ולכן הבין שבמוקדם או במאוחר הוא יחזור כדי לחפש מונית לחזור לביתו.

וכעת התרגו הנוסע והטיח בפני הנהג, הרי ידעת שאין טיסות, למה לא אמרת לי לפני שהתחלתי את הנסיעה, והייתי חוסך זמן, כסף, ועוגמת נפש? השיב לו הנהג: וכי אני מודיעין? אני צריך להביא פרנסה לביתי, בקשת לנסוע נסעתי, האם מגיע לנהג תשלום, על הדרך הלך וחזור?

והשבנו שם שאם הנהג לא היה יודע שנמל תעופה סגור, ורק בסוף הנסיעה היה מתברר שהוא סגור בזה פשוט שהוא חייב לשלם, שהרי הנהג עשה את עבודתו, וכן מבואר בשו"ע (ח"מ סימן שלה ס"ב) השוכר את הפועל להביא לו שליחות ממקום למקום, והלך ולא מצא שם מה שביא, נותן לו שכרו משלם. וכתב הרמ"א, דהרי עשה שליח שליחותו.

ואם כן גם בענינו חייב הנוסע לשלם על הנסיעה, כי הנהג עשה את עבודתו כראוי, והביאו לנמל התעופה, ואי ההודעה בתחילת הנסיעה אינו פוטרו מתשלום, אלא שביטל מצות השבת אבידה, ויקרא שמו רשע, כי בזבז את כספו ואת כוחו של הנוסע, והרי אנו מצווים על השבת אבידה, ואיך לא הודיע לנוסע שאין טיסות,

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי אשר וייס שליט"א

ראש בית המדרש 'דרכי תורה' ואב בית דין 'דרכי הוראה'

בעל מנחת אשר

מקור לדברי האבודרהם

והנה באור שמוח פ"ה מתעניות הלכה ו' כתב מקור נפלא לדברי האבודרהם, מעירובין דף מ' ע"ב "אמר רבה כי הוי יתיבנא קמיה דר' הונא איבעיא לן בר בי רב דתיב בתעניתא במעלי שבתא מהו לאשלומי". ולכאורה יש להעיר למה שאלו שאלה זו בתענית יחיד ולא בתענית ציבור, אלא דאין תענית ציבור חל בערב שבת מלבד עשרה בטבת, ואם עשרה בטבת דוחה שבת ק"ו שמשלים את הצום בערב שבת, אבל אם צום זה נדחה מפני השבת, אכן יש להסתפק בו אם משלימו בערב שבת, ומש"כלא איבעיא לן אלא בתענית יחיד והוכיח האבודרהם מכאן שאכן השבת נדחית מפני עשרה בטבת, ודפ"ח.

אך באמת יש לדחות דהלא בר"ה דף כ"א ע"א מבואר דבימי רבא עדיין קידשו עפ"י הראיה, ורבה בר"ה הונא הוי קשיש טובא מרבא וא"כ בימיהם קידשו עפ"י הראיה וכל הצומות יכלו ליפול בערב שבת. הרי דאף שדברי הגרמ"ש כל הרואה אומר ברקאי, יש לדחותם.

בחומרת י' בטבת משאר הצומות

והנה יש לעיין אם יש נפ"מ בדברי אבודרהם דאילו היה יום זה חל בשבת היינו מצווים להתענות בו, או שמא אין בזה שום נפ"מ להלכה, שהרי כבר כתב דלאחר שיש לוח קבוע ושוב אין מקדשין עפ"י הראיה לעולם לא יחול יום זה בשבת.

וחידוש עצום כתב בזה בספר תורת חיים (לבנו של הגאון בעל מחנה חיים) על שו"ע או"ח (סימן תקנ"ג). בתחילה תמה על אבודרהם דמה קמ"ל ומאי נפ"מ יש בדבריו. ומתוך כך כתב דכונת אבודרהם להפליג בחומרת התענית של עשרה בטבת ולאסור בו את שאר העינויים. והביא בשם אביו הגדול שיש לחוש לדברי אבודרהם ולהחמיר ביותר בצום זה, ועוד העיד שלעת זקנותו שהיה חלוש ופטור היה מן התענית אעפ"כ החמיר והתענה ככל כוחו כיון שי' בטבת חמור כמו יוה"כ, ע"ש.

ולענ"ד כל זה תימה, דמהיכתי תיתי לחדש דחמור צום זה מכל שאר הצומות, וכי בידנו לחדש מה שלא מציינו לו כל מקור וסמך בדברי הפוסקים גדולי הדורות. ובאמת נראה פשוט דאין כל סמך מתוך דברי אבודרהם לחדש דייש חומרא כלשהיא בעשרה בטבת, דכל הדמיון ליוה"כ אינו כלל ענין לחומרת התענית אלא למה דכתיב ביה בעצם היום הזה, ומש"כ אין הצום נדחה, ומה זה

וכך מבואר גם בדברי הרמב"ם בפ"ה מתעניות ה"ה "אבל אחד מארבעה ימי הצומות שחל להיות בשבת דוחין אותו לאחר השבת" וכ"ה במאירי (מגילה שם וכן בתענית ל' ע"ב) וכ"ה בכלבו (סוף הלכות תשעה באב) ובמהר"ל (הל' י"ז בתמוז) דבכל ד' צומות אם חלו בשבת נדחין לאחד בשבת, ע"ש. ופלא שהבית יוסף לא העיר בזה וכל תלונתו על האבודרהם אינה אלא "זו מנין לו".

ועוד יש להוכיח שהאבן עזרא חולק על האבודרהם, דבזמור לשבת קדש שכתב האב"ע "כי אשמרה שבת" כתוב "על כן להתענות בו על פי נבוניו אסור לבד מיום כפור עונ"י הרי דאסור להתענות בשבת מלבד ביוה"כ שחל בשבת. אמנם יש לדחות דכיון שלאחר שאין מקדשין על פי ראייה אין עשרה בטבת חל בשבת לעולם, כתב הראב"ע דמלבד יוה"כ לא מציינו צום שדוחה שבת, ודו"ק בכל זה.

וראיתי בשו"ת שואל ומשיב (מהדורא א' חלק ג' סימן קע"ט) שכתב שאחד מתלמידיו הקשה לו על דברי האבודרהם מדברי רש"י הנ"ל במס' מגילה, וכתב לתרץ דרש"י מיירי בזמן שאינו לא מלחמה ולא שלום, שאמרו בראש השנה דף י"ח ע"ב רצו מתענין רצו אינם מתענים, וכיון שאין הצום אלא רשות נדחה הוא לאחר השבת, אבל האבודרהם קאי לאחר שקיבלו על עצמם כל בית ישראל לצום בד' הצומות ושוב הוי חיוב גמור ואינו נדחה מפני השבת ע"ש.

אך הדברים דחוקים מאוד, דמלבד שדברי נביאות הם לחלק בין רש"י לאבודרהם ומאי פסקת, עדיין קשה דאף אם רש"י מיירי בזמן שאין הצום חיוב גמור, מ"מ אין עשרה בטבת נדחה דהלא "בעצם היום הזה" כתיב ביה, ואף אם נאמר שאינו דוחה שבת כיון שאינו חיוב גמור, מ"מ למה ידחה לאחר השבת, ומש"כ נראה דבאמת דברי האבודרהם נסתרים מדברי רש"י כמבואר.

צום עשרה בטבת אם היה חל בשבת והנפק"מ לזמנו

"בן אדם כתב לך את שם היום את עצם היום הזה סמך מלך בבל אל ירושלם בעצם היום הזה" (יחזקאל כ"ד ב').

"וחילוק יש ביניהם שארבעת הצומות הם נדחין לפעמים כשחלו בשבת חוץ מעשרה בטבת שאינו חל לעולם בשבת אבל הוא חל לפעמים ביום ששי ומתענין בו ביום ואפילו היה חל בשבת לא היו יכולים לדחותו ליום אחר מפני שנאמר בו (יחזקאל כ"ד ב') בעצם היום הזה כמו ביום הכפורים ושאר הצומות אינן חלין לעולם ביום ששי" (אבודרהם סדר תפילת התעניות).

הנה מרן הבית יוסף הביא את דברי אבודרהם (סימן תקנ"ג) וכתב "ולא ידעתי מנין לו זה".

וראשית דבר יש לעיין בכונת אבודרהם לדמות עשרה בטבת ליוה"כ דכתיב ביה "בעצם היום הזה", האם כונתו לגזירה שוה ממש או לסברא בעלמא, ולכאורה פשוט דאין זו גז"ש, שהרי אין אדם דן גז"ש מעצמו אלא מפי הקבלה (פסחים ס"ו ע"א) ולא מצאנו בחז"ל גז"ש זו. וע"כ שאין כונתו אלא לסברא דכיון דכתיב בעצם היום הזה כמו ביוה"כ, א"א ליום הזה שידחה ליום אחר, אלא שצריך ביאור ביסוד הדברים.

ובאמת תרתי הלכתא חידש לן האבודרהם: א. שאין עשרה בטבת נדחה. וחידוש גדול יש כאן דהלא פסוק זה לא מיירי כלל בצום י' בטבת אלא בעצם היום שבו סמך מלך בבל על ירושלים. ואת"ל שבא לדמות יום זה ליום הכפורים משום דגם ביוה"כ כתיב בעצם היום הזה, תמה הדבר דמה ענין זה אצל זה הלא יוה"כ קבוע וקיימי אבל הצומות תקנת נביאים הם והלא חזינן דשאר הצומות נדחין, ובהאי אין כונתו לדרוש גז"ש, דאין אדם דורש גז"ש מעצמו כנ"ל, ועוד דהללו דברי תורה והללו דברי קבלה. סו"ד חידוש גדול יש בעצם ההנחה דאין י' בטבת נדחה. ב. עוד חידוש גדול יש בדבריו דמה"ל תדחה מצות עונג שבת משום מצות הצום, ולכאורה מצות השבת שעיקרה מה"ל חמורה ממצות התענית שאין לה עיקר מה"ל. והנה הבית יוסף תמה עליו חידוש זה מנין לו, ולכאורה עדיפא מיניה היה לו לתמוה דבאמת דבריו נסתרים משני רבותינו גדולי הראשונים, רש"י והרמב"ם ורבים שהלכו בדרכם.

במגילה דף ה' ע"א כתב רש"י (ד"ה אבל זמן) להדיא דכשם שתשעה באב שחל בשבת נדחה לאחד בשבת כך גם י"ז בתמוז ועשרה בטבת ע"ש.

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

ענין לחומרא וקולא.

ובאמת יש לחמוה בדבריו יותר מזה, דהלא כתב אבודרהם שם תוכד"ד דכל הצומות מלבד ת"ב אינם אסורים בשאר עינויים וכיצד זה נאמר שגאון זה התכוין לרמוז שעשרה בטבת אסור בעינויים אלה.

ובמה שתמה דמאי נפ"מ למעשה בחידוש זה, תמה אני. דהלא כל הבקי בסגנון רבותינו הראשונים ורהיטות דבריהם יבין שאין בזה לא תמיהה ולא הערה, ואם רצון אבודרהם להשמיענו דעשרה בטבת חמור מיתר הצומות למה לא יאמר כן במפורש ולמה יניח לנו לדייק הלכה זו מדוקא דדיוקא, אתמהא.

ומה מאוד שמחתי כשראיתי לבן גילו בשו"ת מהר"ם בריסק (ח"ג סימן כ"ט) שכבר דחה דבריו וכתב שאין בין י בטבת ל"ז בתמוז ולא כלום, ע"ש.

ביאור מחדש בדברי האבודרהם

וכיון שיש לתהות הרבה בחידוש זה שכתב אבודרהם, עלה בדעתי דשמא אין כונתו כהבנת כל האחרונים בדבריו ורוח אחרת היתה בקרב. דזו פשיטא ליה דודאי אין להתענות בשבת כשחל בו עשרה בטבת, דאין התענית דרבנן דוחה מצות עונג שבת ושלוש סעודות, אלא כל כונתו דאין התענית נדחית לאחר השבת אלא בטלה מצוות התענית לגמרי ונדחית היא מפני השבת, דכיון דכתיב בעצם היום הזה אין תענית זו נדחית לאחר השבת.

והתבוננתי בלשון רבינו האבודרהם וראיתי שפירוש זה מתיישב לחלוטין בדבריו, דז"ל "ואפילו היה חל בשבת לא היו יכולים לדחותו ליום אחר מפני שנאמר בו 'בעצם היום הזה' כמו

ביום הכפורים".

הרי שלא כתב שמתענין בשבת כמו שכתב לפני כן מה הדין כאשר עשרה בטבת חל בערב שבת "אבל הוא חל לפעמים ביום ששי ומתענין בו ביום", ובחל בשבת לא כתב אלא שא"א לדחותו ליום אחר.

אמנם ידעתי גם ידעתי שכל האחרונים הבינו בכונתו דאכן מתענים בשבת אם עשרה בטבת חל בו, וכך כתב להדיא בתיקון יששכר (שהיה מגדולי הדור בימי הבית יוסף) ד"הו מתענין אותו ביום השבת עצמו כיוה"כ שחל להיות בשבת". אך לולי דבריהם היה נראה בעניי לפרש את דברי האבודרהם בדרכנו כדי ליישב את דבריו על הלב. אמנם אף לפי פירוש זה עדיין דבריו סותרים את דברי רש"י והרמב"ם שכתבו להדיא דגם י בטבת נדחה אם חל בשבת כמבואר.

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א אב"ד ק"ק באר ישראל

על המקרה משתנה תדיר והם מוסרים ומוצמדים תליפות. לכן אין איסור להסיר ולהצמיד מגנטים כאלו בשבת.

יוצא מכלל זה מגנט כמו זה שעליו הודפסו זמני כניסת השבת לשנה שלמה והדרך להשאירו במקומו למשך כל השנה. במגנט כזה יש חוששים ואוסרים להסירו או לחברו מחדש בשבת, ויש מקלים.

כמובן שיש לשים לב שהמגנט עצמו אינו מוקצה, מצויים מגנטים שעליהם מספרי טלפון של בעלי מלאכה, נהגי הסעות וכדומה, ואלו אסורים משום מוקצה כדין 'שטרדי הדיוטות'.

מקורות לעיין והרחבה: חזון איש סימן נב ס"ק יג. שמירת שבת כהלכתה פרק כג סעיף מו. ארחות שבת פרק ח סעיף יג.

סידור סדרות ספרים בשבת

שאלה: למשפחתנו יש ספריית השאלה גדולה, במשך כל ימות השבוע אין אפשרות להשליט בה סדר כי כל הזמן באות ויוצאות בנות שבאות לשאל ספרים ולהחזירם.

מן הניסיון למדנו שסדר בארונות הספרים הוא קריטי לאפשרות השימוש בספרייה, ולכן אחרי יגיעה וטורח רבים הצלחנו לסמן על כל הספרים מספרי מדף מדויקים ואנחנו מקפידים שכל מי שמחזיר ספר יחזיר אותו למקומו המדויק, לצד שאר ספרי אותו מחבר או אותה מחברת.

בתי אוהבת שספרי כל מחבר יהיו מסודרים גם בתוך עצמם, לפי א"ב שעל הכרכים וכדומה, ובפרט בסדרות גדולות כמו אנציקלופדיות וספרי הרב להמן וכדומה. היא הפכה את זה לשעשוע

הצמדת מגנט למקרר בשבת

שאלה: בשבת שעברה אירחתי חברות בביתי, הן עזרו במטבח בהגשת המנות לסעודת השבת, והכל התנהל על מי מנוחות כיאה וכיאות לכבוד שבת המלכה.

באחת הפעמים שחזרתי למטבח, ראיתי את חברתי מחזיקה בידיה מגנט שעליו ברכת 'על המחיה שתלוי אצלנו על המקרה. אמרתי לה שלדעתי אסור היה לה להוריד אותו ואסור כעת להחזיר אותו למקרר. כך זכרתי שנהגו בבית הורי, אבי הקפיד מאד שלא יורידו את המגנט שהיה תלוי דרך קבע על המקרה ועליו זמני הדלקת הנרות של כל השנה.

אך חברתי תמהה - אצלם בבית המגנטים שעל המקרה משמשים משחק קבוע, והם רגילים להסיר ולהחזיר אותם גם בשבתות. לא הצלחתי לשכנע אותה שהדבר אסור, כי גם אני איני יודעת אם אכן יש איסור של ממש בדבר או שמה שעשו בבית הורי נבע ממנהג כלשהו.

תשובה: התשובה מעט מורכבת, אך שני המנהגים שהוזכרו בשאלה נכונים.

עצם החיבור של מגנט למתכת בשבת אינו חיבור גמור שיהיה אסור משום מלאכת תופר, אך יש סיבה אחרת לאיסור חיבור כזה - במקרה שהמגנט אמור להישאר במקומו לזמן ממושך. שכן כל דבר שנועד להיות קבוע במקומו יש חוששים בו משום איסור בונה (מוסיף על הבנין).

בדרך כלל, בזמננו, מגנטים שעל המקרה נועדו לקישוט או לתליית פתקים וכדומה, שימוש זה אינו נחשב לשימוש קבוע ומקומם של המגנטים

עבורה, ושואלת האם מותר לה לסדר כך את הספרים בשבת עצמה בשעות הצהריים? היא חושבת שבגלל שכל הסטים מסודרים סט סט לעצמו אין כאן 'בורד'. אבל אולי בעיה אחרת ישנה?

תשובה: האיסור למיין ספרים מעורבים בשבת, נובע ממלאכת 'בורד'. גדרה של מלאכה זו הוא תיקון התערובת הנתונה לפנינו באמצעות סידורה וביטול התערובת. איסור זה קיים בכל תערובת שמציאותה אינה רצויה, אפילו אם שני המינים רצויים אצלו בנפרד.

אך תנאי ראשון לקיומו של איסור זה הוא מציאותה של תערובת. ספרים שעומדים בארון בצורה מסודרת וכריכתם שלמה, אינם נחשבים כתערובת, שכן למרות שאינם מסודרים ניתן לראות במבט עין איפה נמצא כל חלק של הסדרה. לכן כאשר כריכות הספרים שלמות וברורות, אין בהעברת ספרים מאן לכאן משום סידור תערובת ואין זה בכלל מלאכת בורד.

כל זה אם בדרך העברת הספרים אין מייצרים תערובת, לכן כל עוד שמעבירים ספר מצד לצד ולא עורמים ערימה של ספרים, אין חשש של 'בורד'. שונה הדבר בערימה של ספרים על גבי השולחן, כאן יש מציאות של תערובת, ולפיכך כאשר רוצים לפנות את השולחן, יש איסור לסדר את הספרים באופן של מיון, אך אפשר להחזיר כל ספר בפני עצמו לארון הספרים.

מקורות לעיין והרחבה: ראה שמירת שבת כהלכתה פרק ג' סעיף פת, פרק כה סעיף ה. ארחות שבת פרק ג' סעיף כד.

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א
ראש בית הוראה הכללי ירושלים
גאב"ד מרכז פתח תקוה

ולכן אם לא יהיה בכוחו לצום בשתי התעניות, עדיף שיוותר על תענית היארצייט. ואם זו השנה הראשונה שעוד לא הוחזק בתענית זו, דינה קל אף יותר.

בליעת תרופה בתענית

שאלה: האם מותר לבלוע כדור תרופה בתענית.

תשובה: כדור מותר ליטול מפני שאינו מאכל, אכן ליטול סירופ וכיו"ב אסור כיון שנידון כמשקה.

חיוב תענית למי שיחלה במוצאי התענית

שאלה: מי שמרגיש טוב בשעת התענית, אך בדרך כלל לאחר שמתענה מרגיש סחרחורת במשך כמה ימים. האם עליו להתענות.

תשובה: כיון שבשעת התענית אינו מוגדר כחולה, חייב להתענות. ומה שפטר המשנה ברורה (תקנ, ד) חולה שאין בו סכנה מלהתענות בד' תעניות, הוא רק כשחולה בעת התענית עצמה.

לפטור מהתענית, אלא רק לאחר שפטורות משום שהן מעוברות ומניקות, הרי שאין לה להחמיר וגם ייצא שכרה בהפסדה כיון שמתנוולת על ידי כן.

יום השנה בשבוע התענית

שאלה: יום פטירת אביו חל בשבוע של עשרה בטבת ואין בכוחו לצום פעמיים.

תשובה: למרות שחובת תענית ביום פטירת אביו מדינא דגמרא (שבועות כ, ב) ולא סתם הידור או מנהג בעלמא, כמבואר ברמ"א (יורה דעה שעו, ד) "מצוה להתענות ביום שמת בו אביו ואמו", אך חובת תענית ציבור גדולה יותר,

צום ' בטבת למחלים מקורונה

שאלה: נדבק בנגיף הקורונה ועדיין מרגיש חולשה, אך הרופא אומר שהצום לא יזיק לו. האם מחויב בד' תעניות.

תשובה: חולה שלא שב לאיתנו, אינו זקוק לסיבות לפטורו ופטור מהצום. ואין צורך לצמצם באכילתו ויאכל כל שנצרך לו, אך לא לאכול מעדנים ולכתחילה לא יעלה לתורה (שו"ע תקסו ו ובמשנ"ב ר"א מו דקאי על כל התענית).

אכן הפטור מהתענית אינו לכל מי שחש חולשה, שהרי כל מתענה חש בחולשה מסוימת בעקבות התענית, אלא רק אם חולה וחלוש במידה ניכרת יותר מהרגיל.

כמו כן מי שיש בכוחו להתענות, אך עובד במקום הדורש עבודה פיזית, ומחמת עבודתו ייחלש, אין לו היתר לצאת לעבודה ולאכול, אלא יישאר בביתו ביום התענית. ומה שכתב הבית יוסף (תקעה, ה) "מעוברות ומניקות שמתענות, ברע הן עושות כי הוא רע לולד וגם שמתנוולות בעיני בעליהן" בוודאי אין בכך שמתנוולות סיבה

הגאון רבי אשר אנשיל שווארץ שליט"א
רא"כ צאנז בבית שמש ומח"ס מעדני אשר

הגר"א חו"מ סימן קכ"ט ס"ק ל"ה, וכדי לתרץ קושיא זו: יש לחקור האם כשהלוח גבר אלים ומסוכן מותר לגבות מערב תחילה או דילמא אף כשהלוח אלים אי אפשר לגבות מהערב תחילה

הנה שיטת הרשב"ם ב"ב קע"ג ע"ב בד"ה לא יתבע ערב תחילה דאם הלוח ממאן לבא לבית דין מותר לגבות מהערב תחילה, וכן כתבו התוספת שם.

אבל דעת הראב"ד מובא בספר התרומות שער ל"ה חלק א' אות כ"א, וכן כתב המגיד פרק כ"ו דמלוה בשם יש חולקין ומרדכי פג"פ ב"י בשם תשובת הרשב"א מובא ברמ"א חו"מ סימן קכ"ט ס"ק י' שאם הלוח יש לו מה לשלם רק הוא גבר

מקשה התומים חו"מ סימן קכ"ט ס"ק י"א, וכן בספרו חסדי יהונתן בפרשתו, וכן הקשה בבאור

האם כשהלוח אדם מסוכן מותר לפנות מיד לערב?

בפרשתו מ"ד ל"ב כי עבדך ערב את הנער מעם אבי לאמר אם לא אביאנו אליך וחטאתי לאבי כל הימים.

וברש"י ואם תאמר למה אני נכנס לתגר יותר משאר אחי, הם כולם מבחוץ, אבל אני נתקשרתי בקשר חזק להיות מנודה בשני עולמות

יש להקשות: מה מהני הערבות של יהודה, וכי ילך יעקב ויתבע את אדוני ארץ מצרים תחילה, והרי אין נפרעין מן הערב תחילה, אלא א"כ אין ללוה, וכאן שלא ילך לתבוע מאדוני מצרים א"כ לא יהא חייב יהודה א"כ מה מהני הערבות, כך

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

יש חולקין:

ההלואה שהלוה ממנו האם היא ערב קבלן אע"פ שלא פירש כיון דאין דרך של אנשים לתבוע שר היא כפירש שיבא אצלו תחילה או דילמא כיון דלא פירש לא היא ערב ומסיק: דהוויא ערב קבלן אע"פ שלא פירש, דמיסתבר כיון דאין דרך אנשים לתבוע שר, מסתמא התכוין שיהא יכול לתבוע תחילה. ומביא ראיה: מהא דכתב המהרש"א פסחים ק"ח ע"ב על הא דאיתא בגמ' שם דאמר לו הקב"ה לשר של ים פלוט את המצרים ליבשה, אמר הים להקב"ה כלום יש עבד שנותן לו רבו מתנה וחוזר ונטול ממנו, אמר לו הקב"ה אתן לך אחד ומחצה שבתן א"ל כלום יש עבד שתובע את רבו, א"ל נחל קישון היא ערב, ובמהרש"א הקשם שם הא אין תובעין את הערב תחילה, א"כ לא הרויח כלום דמימילא יצטרך קודם לבקש מהקב"ה, ותירץ המהרש"א כיון שאין עבד תובע את רבו, נעשה הערב מסתם ערב קבלן, א"כ הכי נמי כשמלוה לשר גדול נעשה הערב מסתם ערב קבלן, לפי זה אתי נמי שפיר הערבות של יהודה

דאין חילוק בזה דיש לומר דמתחילה באמת הלוהו על סמך הערב, ולא על סמך הלוה, ואפילו בערב דאחר מתן מעות הרי אנו רואין שלא נתישבה דעתו עד שנכנס זה להיות ערב בקנין, כך הביא הב"י והד"מ בסעיף י"א, בשם הרשב"א. ובסמ"ע סימן קכ"ט ס"ק ל"א כתב דדברי רבינו ירוחם הן עיקר, דא"כ לא הוה ליה לקבלו בסתם ערב, כי אם בערב קבלן. ובתומים חו"מ סימן קכ"ט ס"ק ל"א כתב דיש להביא קצת ראיה לשיטה שבכל אופן יכול לגבות מהערב תחילה: מהא דס"ד דגמרא דהא דערב משתעבד ילפינן מהא דאמר יהודה אנכי אערבנו לך וקשה מה מהני הערבות וכי ילך יהודה ויתבע את אדוני ארץ מצרים תחילה וערבתו מה מועיל ועל כרחך צריך לומר הואיל דהיה אלים יתבע לערב תחילה, וזה מבואר דאף דהיה אלים מתחילה משתעבד הערב לגבוה ממנו תחילה. ובש"ת מהרש"ם חלק ב' סימן קנ"ח נשאל באדם שנעשה ערב לחבירו ששר ישרם לו את

אלים הערב פטור לשלם עד שיכפוהו בית דין ללוה לדון עם המלוה.

ולהלכה:

קימ"ל חו"מ סימן קכ"ט ס"י דאין נפרעין מן הערב תחילה, אבל אם הלוה גברא אלמא דלא ציית דינא, אז יתבע את הערב. וכתב הגר"א חו"מ סימן קכ"ט ס"ק ל"ה דיש ראיה להלכה זו: מהא דלפי ה"א של הגמ' ב"ב קע"ג ע"ב ילפינן ערבות מיהודה, וקשה מה מה מהני הערבות וכי ילך יעקב ויתבע את אדוני ארץ מצרים תחילה וערבתו מה מועיל דהרי אין נפרעין מן הערב תחילה, ועל כרחך צריך לומר הואיל דהיה אלים יתבע לערב תחילה, לכן מהני הערבות של יהודה. ויש פוסקים: דאף לפי ההלכה שאם הלוה אלים טובין מן הערב זה רק אם הלוה לא היה אלים בשעת הלוואה, אבל אם הלוה היה אלים גם בשעת הלוואה אין לו לגבות מן הערב, עד שיכפוהו לציית דין דעל מנת כן הלוהו, כך כתב רבינו ירוחם נתיב ה'.

מבצע אדיר ונדיר לכבוד ימי החנוכה: נביאים וכתובים מאירים כבודך

999 ש"ח
במקום 1,850 ש"ח

+ מתנה כרך נ"ך
מקרא מפורש
ספר יהושע

להגדיל תורה ולהאדירה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

אוצרותיהם של מגידים

הוא התפלא מאד: אני דפקתי לבן אדם בית, דפקתי מכונית, וכולם מברכים אותי... הוא כל כך התרגש והחליט לבוא למנחה, לסעודה שלישיית, והאזין לשיעור הקצר שאמר הרב בסעודה. כל מה שעבר עליו באותה שבת מצא חן בעיניו, והוא החליט לבוא גם בשבת הבאה...

הגאון רבי גואל אלקריף מספר על בחור שחזר בתשובה בזכות ברכת הגומל שבירך פעם הראשונה בחייו...

הכנסת, ובקריאת התורה הראה לו את הברכה בסדור, והוא קרא מלה במלה מתוך הסדור: "הגומל לחיבים טובים שגמלני כל טוב"... והנה הוא שומע שכל הצבור בבית הכנסת מברך אותו בחזרה... "מי שגמלך כל טוב הוא יגמלך כל טוב סלה".

הוא התפלא מאד: אני דפקתי לבן אדם בית, דפקתי מכונית, וכולם מברכים אותי... הוא כל כך התרגש והחליט לבוא למנחה, לסעודה שלישיית, והאזין לשיעור הקצר שאמר הרב בסעודה. כל מה שעבר עליו באותה שבת מצא חן בעיניו, והוא החליט לבוא גם בשבת הבאה...

בקצור: היהודי הזה חזר בתשובה שלמה!

מאיפה כל זה התחיל? מברכת הגומל!

אי אפשר לדעת מה יכול לצאת מחזק אחד שאדם מקבל על עצמו!

(רבי גואל אלקריף שליט"א – שש באמרתך)

עלי"...

"בשבת בבקר תבוא אלי, נלך יחד לבית הכנסת, ואלמד אותך מה עליך לעשות".

הנהגה הגיע בשבת בבקר לילול, הלכו יחד לבית

כי למחיה שלחני אלקים לפניכם (מה, ה).
אספר סיפור שקרה בעיר חולון לפני כמה שנים:

בחור צעיר לקח את הרכב החדש והיוקרתי של אביו ויצא לנהיגה ברחוב. הוא חשב שכל העולם שלו ונסע במהירות מפרזת, איבד שליטה, ונכנס עם הרכב לתוך גדר של וילה. הרכב שבר את הגדר ונעצר בעץ עבות שעמד בחצר.

בעל הוילה, יהודי שומר תורה ומצוות, יצא מבוהל, ראה את המכונית המעוכה, אבל ברוך ה', הנהג יצא ממנה בשלום.

הנהג, החלוני, התנצל מאד, ואמר: "אל דאגה! אני אשלם לך את הכל!"

"לפני שתשלם לי", אמר לו בעל הוילה, "אתה יודע שעליך לברך ברכת הגומל?"

"מה זה ברכת הגומל"? שאל הנהג. "אני מוכן לעשות כל מה שתגיד לי, העקר שלא תצעק

כעבור חמש עשרה שנה צלצל טלפון בבית העשיר המארת. מעבר לקו הציג הדובר את עצמו כעובד במפעל השעונים היקרתיים אומגה. הוא הודיע לבעל הבית, כי השעון ששלח לתקון מוכן, ומאחר שאין להם בטוח לשמירת שעון כה יקר, הם מבקשים שיאסף אותו בהקדם האפשרי. מופתע הגיע בעל הבית אל המשרד, ולתדהמתו גלה את שעונו היקר, שנגנב לפני שנים כה רבות! הוא הציג מסמכים מזהים, ועד מהרה קבל לידו את השעון.

הרב בן ציון סנה בסיפור הממחיש היטב את התוכחה ליום הדין

- כך גילה מליונר גוי מי גנב את שעונו היוקרתי לאחר 15 שנות חיפוש, והתוכחה הבוטה...

מיד לאחר ימי השבע ברכות לקח הגביר המאושר את חתנו והראה לו את החדר המיוחד שהכין בעבורו, שם יוכל לשבת ולהנות בתורה יומם ולילה ללא דאגות. את החדר מלא בספרי קודש רבים, מהם ספרים נדירים.

שני הצדדים היו מאושרים – העשיר על שחשב כי זכה בחתן בן תורה, והחתן – על שזכה בחופש גדול, אין הוא צריך לעבוד וגם לא ללמוד, כפי שמעולם לא עשה. יושב היה בחדרו המיוחד ומעביר את זמנו בבטלה.

ביום מן הימים, בעודו יושב ומעביר את זמנו לריק, שמע רחש קל מאחורי הדלת. הוא הט

לבסוף נשאו מאמצי השדכנים פרי. אחד השדכנים הצליח לשכנע את הגביר לקחת לו לחתן בחור מיוחד במינו, ששמו נודע לתהלה.

לו היה העשיר עצמו בר-אורין, היה מצליח להבין כי תלמיד חכם אמתי אין לו כאן, וגם לא כזה המתקרב לתואר זה... הבחור המדבר לא היה אלא בלון נפוח, שידע לצר רשם חיזוני בלבד. עשן בלי אש. אך העשיר לא ידע בעצמו מאומה, ולכן הלך שבי אחר מילות השקר שהכביר השדכן. הוא ערך חתונה מפוארת, שכמותה לא ראתה העיירה, וכל כולו היה מלא שמחה על שזכה לחתן תלמיד חכם בעבור בתו.

ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו (מה, ג). תוכחתו של הקב"ה תהיה לכל אחד "לפי מה שהוא". תוכחה כזו מותירה את האדם פעור פה, ללא שום תשובה הגיונית. וכי מה כבר אפשר לענות כאשר האמת נצבת מול העינים?!

רבי בן ציון סנה סיפר בענין זה מעשה נפלא – בעיירה אחת היה גביר ולו בת שהגיעה לפרקה. שדכנים הדפקו על דלתו השכם והערב והציעו הצעות שהמכנה המשותף ביניהן היה – כסף, אולם הגביר רצה חתן שישקוד על התורה ויסב נחת לו ולמשפחתו.

אוצרותיהם של מגידים

הודיע לבעל הבית, כי השעון ששלח לתקון מוכן, ומאחר שאין להם בטוח לשמירת שעון כה יקר, הם מבקשים שיאסף אותו בהקדם האפשרי. מופתע הגיע בעל הבית אל המשרד, ולתדהמתו גלה את שעונו היקר, שנגנב לפני שנים כה רבות! הוא הציג מסמכים מזהים, ועד מהרה קבל לידו את השעון.

כשנסה לברר, כיצד הגיע אליהם השעון, השיב לו אחד העובדים כי לפני ימים ספורים נמסר השעון לתקון על ידי אדם כלשהו, ומאחר שבמקסימום מסוכן להחזיק שעון כה יקר, הם משתדלים תמיד להחזיר את השעון המתקן מיד. במשך כמה ימים הם ניסו ליצור אתו קשר, אך ללא הצלחה. כשראו שאין מענה, בדקו על פי המספר הסדורי המטבע בשעון, וכך הגיעו לפרטי הקונה מלפני חמש עשרה שנה, מתוך הבנה בריאה שזה שמסר את השעון לתקון הוא בדאי שליח שבא מטעמו.

הוא השתדל להסתיר את תדהמתו, ובקול שלו בקש לדעת מהו שמו של השליח שהביא אליהם את השעון לתקון. הלם אחזו למשמע התשובה – זה היה שמו של אחד מחבריו הטובים והקרובים ביותר, איש שזכה עד כה לאמונו המלא! הוא ולא אחר הינו הגנב שהחליק את השעון לכיסו לפני כחמש עשרה שנה!

הוא החליט לנקם בו, ועשה זאת בדיוק כפי שגוי עושה זאת, ללא רחמים: הזמין את כולם למסיבה נוספת בביתו, ובאמצע המסבה, כטוב לב המסבים ביין, הכריז: "זוכרים את המסבה שערכתי לכם לפני חמש עשרה שנה, שבה הראיתי לכם שעון יקרתי? זוכרים את המבוכה הגדולה שהיתה כאן כשהשעון נעלם?"

כשהנוכחים השיבו בחיוב, אמר: "כעת אראה לכם תגלית מרעישת. הנה השעון" – הוא שלף את השעון מכיסו – "זהה הגנב" – הצביע על אחד העשירים. "הפקיד במשרדי 'אומגה' גלה לי את זהותו", והמשיך וספר את כל קורותיו.

החברים היו מאובנים מתדהמה, ופני הגנב חפו. או לנו מיום התוכחה.

העולם אומר, כי אחד הנסים הגדולים בעולם הוא שאין אדם יודע מה בלב חברו ומתן מחשבותיו... אך בעולם הבא הכל ברור, גלוי וידוע, וכלמה תכסה פני כל אחד כאשר יודעו הרהוריו הכמוסים לעיני כל, ויעידו מיהו באמת.

(המגיד מישרים הרב בן ציון סנה – נאה דורש)

במהלך המסיבה, בעוד כלם מסבים סביב שלחן ומתענגים במעדנים וביין משבח, שלף המארח שעון אומגה יקר, משבץ ביהלומים, והכריז: "אני מעניק כעת את השעון מתנה לבני הבכור, לרגל התמונתו לנשיא של אחד המפעלים שלי!"

זו היתה מתנה יפה ביותר, והנוכחים בקשו לשזף בה עינים מקרוב. השעון עבר מיד ליד, וכלם הביעו את התפעלותם ממנו. בינתיים הציג בעל הבית לגשת למגרש הכדורגל שלו למשחק מהנה. חלק מן הנוכחים קמו והלכו לשם, אחרים נותרו במקום לשוחח.

כעבור שעה קלה שאל בעל הבית: "אוכל לקבל את השעון בחזרה?"

משלא הגיעה כל תגובה חזר על שאלתו, אולם הנוכחים משכו בכתפיהם. השעון לא אצלם. "היכן השעון?" מתח היה בקולו של העשיר. הכל באו במבוכה, אך פתרון לשאלתו לא נמצא – השעון היקר נעלם כאלו בלעה אותו האדמה...

ברור היה כי אחד הנוכחים מעל ושלח יד בשעון היקר, אך למרות כעסו הרב של בעל הבית, הוא הבין כי אי אפשר לבייש אותם, לפשפש בכיסיהם ולחשווד בהם בגנבה. הוא החליט להבליג ולא לסיים את המסיבה בטעם מר של ביוש המסובים, דבר שהיה עלול לפגוע בעסקיו פגיעה אנושה. וכך פנה כל אחד לדרכו, כשהתעלומה אינה באה לפתרונו.

כעבור חמש עשרה שנה צלצל טלפון בבית העשירי המארח. מעבר לקו הציג הדובר את עצמו כעובד במפעל השעונים היקרתיים אומגה. הוא

אזן לדברים הנלחשים שם, אך לא שמע מאומה מלבד מלמול בלתי ברור. הוא דמה לשמוע מישהו אומר כי עד עצם היום הזה טרם נגע החתן אף לא באחד מן הספרים שבארון...

לחוף-משהו מהר לארון הספרים, שלף משם גמרא עבת-כרס ועוד ספרים, פתח אותם לפניו, והחל מתנדנד במשך זמן ארוך. סוף סוף שקטו הקולות שמאחורי הדלת, והוא התמתח וחזר למנוחתו ולבטלתו.

גם למחרת ארע אותו דבר. רחשים מעבר לדלת הדריכו את מנוחתו, ובלית בררה נאלץ להתישב ולעשות עצמו לומד בשקידה עצומה.

מדי יום חזר המצב ונשנה. האברך שצבר לו שעות של התנדנדות מול גמרות פתוחות התקשה לא להעיף מבט אל האותיות הכתובות, וכך רכש לו מעט ידע פה ושם בסגויות שונות. הלא לא קלה היא המלאכה להתנדנד קדימה ואחורה מבלי לעשות מאומה...

כך חלפו להם ימים, שבועות וחדשים. בן גולד לאותו אברך, וכל אותו הזמן הוא מסתגר בחדר רוהגה בתורה.

מפעם לפעם התגנבה ללבו תמיהה אודות התמדתו של חותנו במעקב בן השעות הרבות מדי יום מאחורי הדלת. הוא הסביר לעצמו כי כנראה שואב החותן הנאה מרבה ממראה חתנו שעוסק בתורה.

באחד הימים קצה נפשו במצבו, והוא גמר אמר בלבו לשים קץ לעונו המתמשך.

קם ממקומו, הניח את ידו על ידית הדלת, ופתח אותה בתנועה חדה. הוא צפה לראות את חותנו מחליף צבעים, על שעמד כנגב מאחורי הדלת, אך מאחור... לא חותן ולא חותנת. חתול שמן, מדשן ענג, יושב ומתחכך בשטיח...

אהה, מה תרבה הבושה כאשר יראו לאדם בעולם האמת שכל מה שעשה בחייו היה רק כדי לרצות את בני ביתו ומכריו!...

כדי להמחיש את הבושה של אדם שנתפס בקלונו, מספר רבי יצחק זילברשטיין מעשה מענין שארע במקסיקו לפני כעשרים שנה:

מיליונר גוי ממקסיקו הזמין את חבריו העשירים למסיבה בביתו. המוזמנים היו קבוצה מצומצמת מאוד, שכללה עשירים מופלגים ביותר. כל אחד מהם חלש על עשרות מפעלים, והונו הפרטי נאמד בכמה מיליארדי דולרים.

אוצרותיהם של מגידים

ויהי בלילה אחת חלם חלום, שבא אליו איש זקן הדור פנים שכולו אומר כבוד, ואמר לו 'אני הוא זקינך רבי יהודה אסאד, ובאתי בטענה היות שאתה נוהג לטבול בכל יום עבור הרה"ק מרימנוב, מדוע לא תוסיף לטבול טבילה אחת גם לטובת נשמתו...' 'אם תוסיף מעתה בכל פעם שאתה הולך למקוה טבילה אחת לעילוי נשמתו, אני מבטיחך שתמצא את זיווגך בקרוב ממש, וזה לך האות, שגם הכלה תהיה מצאצאי, ויקץ הבחור והנה חלום

הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א בסיפור ממקור נאמן על בחור מבוגר שזכה לזיווגו בזכות טבילה לטובת נשמת הרה"ק רבי יהודה אסאד שהתגלה אליו בחלומו...

כאשר אין המים חמים צריכים לטבול, כמו שנהגו כל החסידים אידך בכל הדורות שתברו גיזי דברדא וטבלו במסירות נפש, נכנס למקוה, פשט את בגדיו, וקפץ לתוך המים הקרים, וטבל טבילה אחת ויצא בזריזות, אך מרוב חפזו שכח להזכיר בשעת הטבילה שטובל לעילוי נשמת רבו. למחרת בלכתו ברחובות עיר ראתה אותו הרבנית מחברתו הטהורה של בעל ויחי יוסף, ותקרא אליו ותאמר לו 'דרישת שלום לי אליך מבעלי הגדול זצ"ל, אתמול בא אלי בחלומי, ואמר לי 'מה זה שלא ראית רבי יצחק דוד היום במקוה', עד כאן המעשה.

והדברים נוראים לראות עד כמה גדולה עליית הנשמה בעולם העליון כאשר טובלים בעבורה, עד ששרפי מעלה הטריחו עצמם לרדת לעולם השפל לבקש שייטבלו בעבורם, ואפשר להמליץ דבר זה במאמר הכתוב (משלי כז, יט) 'פנים הפנים לפניך כן לב-האדם לאדם, כלומר, 'כמים הפנים לפניך, כמו שאנו רואים גדל המעלה במי המקוה, שהנשמות מעולם העליון יכולות לראות פנים בפנים את מי שטובל בעבורם, כן לב האדם לאדם, מזה תלמד גדל העילוי נשמה שגורם האדם בעולם הזה לחבירו שבעולם העליון, בעת שטובל בעבורו בכוננת הלב.

(המגיד משרים הגאון רבי מאיר צוויבל מבורו פארק-נר המאיר)

אחת לעילוי נשמת זקינך רבי יהודה אסאד זצ"ל, כעבור שבועיים מאותו חלום, הוצע לו שידוך נאה, תיכף ומיד בירר את יחוסה של המדוברת, ואכן נודע לו שאף היא נכדת רבי יהודה אסאד זצ"ל, והשידוך נגמר בכי טוב.

עובדא אחרת שמעתי מאיש אחד, שסח לו הגה"צ ר' יצחק דוד פריעדמאן זצ"ל, ראש הכלל דפאפא, שאחר פטירת רבו הגדול בעל הויחי יוסף זצוק"ל, קיבל על עצמו לטבול בכל יום טבילה אחת לעילוי נשמתו, והתמיד במנהגו זה שנים רבות, יום אחד בהגיעו למקוה יצאו לקראתו כמה אברכים, ואמרו לו שאי אפשר לטבול היום במקוה, היות והתנוד שותפקידו לחמם את מי המקוה נשבר, והמים קרים מאוד, בעיני ר' יצחק דוד לא מצא הדבר חן שאברכים צעירים מנעוים מלטבול במים קרים, ורצה ללמד שגם

מה יצא הדבר (כד, נ-נא).

הצדיקים בעולם העליון מרגישים במי שטובל לעילוי נשמתם ופועלים בעבורם

סיפר המגיד משרים הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א: עובדא ידענא ששמעתי ממקור נאמן ששמעו מפי בעל המעשה, שסיפר שהוא היה בחור מבוגר בא בשנים, והמתין על זיווג הגון מן השמים, ביום מן הימים שמע שיש סגולה לטבול לעילוי נשמתו של הרה"ק מרימנוב ז"ע, מן היום ההוא והלאה בכל פעם שהלך למקוה היה מוסיף טבילה אחת לעילוי נשמת רבי מנחם מענדל בן ר' יוסף.

ויהי בלילה אחת חלם חלום, שבא אליו איש זקן הדור פנים שכולו אומר כבוד, ואמר לו 'אני הוא זקינך רבי יהודה אסאד, ובאתי בטענה היות שאתה נוהג לטבול בכל יום עבור הרה"ק מרימנוב, מדוע לא תוסיף לטבול טבילה אחת גם לטובת נשמתו, השיבו הבחור ואמר התחלתי לטבול לעילוי נשמתו אלא בשביל ששמעתי שהוא סגולה נפלאה, ועל ידי זה אני מקוה שאושע ואמצא את זיווגי, אמר לו רבי יהודה אסאד זצ"ל 'אם תוסיף מעתה בכל פעם שאתה הולך למקוה טבילה אחת לעילוי נשמתו, אני מבטיחך שתמצא את זיווגך בקרוב ממש, וזה לך האות, שגם הכלה תהיה מצאצאי, ויקץ הבחור והנה חלום. מאותו יום והלאה הוסיף הבחור טבילה

כשגדלתי, סיפר אביו של האברך, למדתי שהגוי הזה פשוט רימה אותי! כשלמדתי את דברי חז"ל על פרשת יוסף ואחיו, לאורך כל הספור, כשהתנכלו לו ורצו להרגו, כשהשליכו אותו לבור, כשמכרו אותו, לא כתוב שרבותינו בכו. המקום היחיד בו כתוב שרבותינו בכו הוא דוקא כאשר יוסף מתודע אליהם ואומר להם: "אני יוסף!"

לאורך כל הספור, במקומות שהגוי בכה - רבותינו לא בכו! ודוקא במקום שהגוי החל לחייך - רבותינו החלו לבכות!

הרב מאיר צימרוט שליט"א מספר על גוי ישיש

שסיפר לילד בן שמונה את סיפור מכירת יוסף, ומה גילה כשגדל באיזה קטע רימה אותו הגוי...

בגיל שמונה במחלת ילדים מדבקת, אדמת, והיה חשש שידיבק את שאר הילדים שגדלו בבית. לא

אני רגיל תמיד לספר: למד אתי בכלל אברך יקר, והוא ספר לי שאביו, שנולד בגרמניה, חלה

ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו (מה, ג).

אוצרותיהם של מגידים

להם: "אני יוסף", ובזה הוכיח אותם והראה להם שטעו בכל מהלך חייהם בהתייחסותם אליו – פרחו נשמתם! כשיבוא הקב"ה, לעתיד לבוא, ויזכיר לכל אחד את הטעויות שעשה בחייו, לאן יכול היה להגיע, אלו כחות היו לו שלא נצל – על אחת כמה וכמה! אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה!

יבוא הקב"ה ויגיד לבן אדם: למה אתה ממחר כל כך בתפלה? לא גמרו 'אלה ברכב ואלה בסוסים', ואתה כבר ברכב בחוץ". הוא ינסה להשיב: 'מה זאת אומרת? מיהרתי לעבודה... או אז יגידו לו: 'הבה ונראה מה קרה אחרי שברחת... חזרת הביתה, ראית שיש לך עתון יומי. פתאום היה לך זמן לקרא את העיתון רבע שעה...'

יבוא הקב"ה ויגיד לבן אדם: 'מדוע לא קמת בבקר מוקדם לתפלה? והוא ישיב: 'לא הייתי מסוגל, היה קר בחוץ...'. או אז יגידו לו: 'הבה ונראה. היה לך פעם טיול חורף. בחמש בבקר כבר זנקת מהמטה, פתאם אתה כן יכול לקום? פתאם יש לך כוחות?'

בא אדם עני בקש ממך צדקה. למה לא עזרת לו? - 'לא היה לי כסף, הייתי דלפון...' 'הבה ונראה, יגידו לו. 'איזה מקרר קנית? איזו קרמיקה? קנית כששפצת את המטבח? אלו רהיטים רכשת? פתאם בשביל כל זה יש לך כסף?...

זו הכוונה שיוכיחו כל אחד "לפי מה שהוא". מתוך מעשיך נתן להוכיח לאן יכלת להגיע!

כמה גדולה תהיה הבושה והתוכחה. כשרבותינו הגיעו לפסוק הזה הם לא יכלו להמשיך הלאה! הם נעצרו ובכו! אי אפשר להמשיך! חייבים לעצור ולהתבונן: "כשיבוא הקדוש ברוך הוא ויזכיר לכל אחד לפי מה שהוא על אחת כמה וכמה".

(רבי מאיר צימרוט שליט"א - נאה דורש בראשית)

יוסף נפגש עם אחיו, המשפחה התאחדה, תוך כדי שהם בוכים זה על צוארי זה, והכל בא על מקומו בשלום. איזה סוף מתוק לכוז ספור עצוב, סיים הגוי את ספורו.

כשגדלתי, סיפר אביו של האברך, למדתי שהגוי הזה פשוט רימה אותי! כשלמדתי את דברי חז"ל על פרשת יוסף ואחיו, לאורך כל הספור, כשהתנכלו לו ורצו להרגו, כשהשליכו אותו לבור, כשמכרו אותו, לא כתוב שרבותינו בכו. המקום היחיד בו כתוב שרבותינו בכו הוא דוקא כאשר יוסף מתודע אליהם ואומר להם: "אני יוסף!"

לאורך כל הספור, במקומות שהגוי בכה – רבותינו לא בכו! ודוקא במקום שהגוי החל לחייך – רבותינו החלו לבכות!

כי התורה איננה ספר סיפורים. התורה היא ספר שבא ללמדנו מוסר, ודוקא בפסוק הזה מתחיל המוסר הגדול (מדרש רבה צג, י): "אמר אבא כהן בדלאל: אוי לנו מיום הדין, אוי לנו מיום התוכחה. יוסף, קטנן של שבטים, לא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו – לכשיבוא הקדוש ברוך הוא ויזכיר לכל אחד לפי מה שהוא על אחת כמה וכמה".

כשיוסף, הקטן שבאחים, התנדע לאחיו ואמר

היתה בררה אחרת אלא להכניסו לבדוד.

בגרמניה לא היה בית חולים לילדים בו ניתן להכניס ילד לבידוד, לכן החליטו הרופאים לאשפז אותו במושב זקנים... ראשית, לא שכח שזקן ידבק במחלת ילדים, וחוזף מזה, לא היה אכפת להם כל כך אם יקרה משהו לזקן, קשיש.

הכניסו את הילד למושב זקנים בו היו כל הדירים גויים, והילד נכנס לחדר עם שתי מטות: אחת לו, ובשניה שכב גוי ישיש, שהפתע לראות את שכנו החדש לחדר: ילד יהודי בן שמונה...

הגוי הזה, יש לציין, היה בעל נפש רגישה. הוא פנה לילד ואמר לו: "אנחנו נמצא כאן כמה ימים ביחד. האם ברצונך שאספר לך ספור?" הילד ענה בחיוב.

"ומה דעתך אם אספר לך ספור מהתנ"ך?" שאל הישיש.

"עוד יותר טוב", השיב הילד.

והגוי החל לספר לילד את הסיפור על יוסף ואחיו. הוא היה כל כך בעל רגש, שכשהגיע לקטע שהאחים התנכלו ליוסף להמיתו – הוא הוריד דמעות עד שכל הממחטה שלו היתה ספוגה במים... כשהגיע לקטע שהם השליכוהו לבור מלא נחשים ועקרבים – כבר לא הספיקה לו הממחטה, והוא נטל מגבת של בית החולים ומילא אותה בדמעות... וככל שהתקדם הסיפור, איך שהם מכרו אותו לאורחת ישמעאלים, והוא הגיע למצרים וגם שם השליכוהו לבית הסוהר – הוא מלא בדמעות מגבת, ועוד מגבת... התיאור היה כה מוחשי ורגשי עד שהילד ממש נשבר מהספור ומהבכיות, ולא ידע את נפשו מרב צער... אבל כשהגיע הגוי לקטע בו התגלה יוסף אל אחיו, ואמר להם: "אני יוסף" – לקח הגוי מגבת חדשה, מחה לתוכה את כל הדמעות, והחל לחייך. "אתה רואה?", אמר לילד, "סוף טוב – הכל טוב."

לילזת שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב

חמסית עשירה ממדורי הביאור 'מאורי אור' וילקוט מאורי החיים
ביאור משולב שזור באומנות בית המילים
'אור תורה' | 'תורת חיים'
הערות, צינים ומקורות
עימוד מרהיב עין

אור החיים המבואר

10 כרכים של מתיקת נצחית:
הביאור המקיף על כל ספר האור החיים הקד
'מאורי אור' - מאיר עיני הלומד
'מאורי החיים' - מקורות מחול
ביאור רש"י
עימוד מרהיב עין

חיים של תורה

ארה"ב: 1-800-880-0176 | אירופה: (718) 437-0054
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

מסכת נדרים דף סח-עד

מיד נעשה לילה ואינו יום שמעו. אך הגרעק"א כתב שזהו טעות, שממה נפשך כיון שלא היה יכול להפר אחר כך, ונחשב יום שמעו מאותה שעה שהיה יכול להפר, על כן דאי יכול הוא להפר.

אבל כתב לדון באופן שנדרה בין השמשות, ואחרי שתיקתו כדי דיבור בא להפר, דבזה שפיר יש לדון שמא בשעת הנדר וגם שיעור כדי דיבור היה יום, ואח"כ כשבא להפר הוא לילה ואינו יכול להפר אחר שהיה שהות להפר.

אולם יש לדון דיכול להפר מטעם ספק ספיקא, שמא עדיין יום, ואם תמצא לומר לילה, שמא גם בשעת נדרה היה לילה, ואף להסוברים שספק ספיקא בדאורייתא בדבר שיש לו מתירין הולכים לחומרא, ונדרים הוי דבר שיש לו מתירין ע"י שאלה לחכם, מ"מ בהפרת בעל שהוא בעל כרחא אין זה נקרא דבר שיש לו מתירין, שהרי אין בידו שהיה תשאל על נדרה.

על פי זה כתב הגרעק"א, מזה יש לי לדון דאסור לבשל ביום טוב בבין השמשות בצאת היו"ט, כדי לאכול בין השמשות, ששמא בשעת בישול יום ובשעת אכילה לילה, ומדין ס"ס הנ"ל לא מהני, שהרי הוא דבר שיש לו מתירין, ובשו"ע (סי' תקיג סט"ו) משמע, שבדבר האסור מדאורייתא מחמירין בס"ס בישל"מ, וא"כ בנ"ד דהוי בדאורייתא לבשל מיו"ט לחול לא מקילין בס"ס, ואם הדבר כן יהא הדין שאי אפשר להדליק נר בבין השמשות באת היום טוב, כיון שיש לחשוש שמא בשעת הדלקה הוא יום ותיכף אחר הדלקה נעשה לילה, וחיידוש כזה לא היו הפוסקים מניחים מלהשמיענו, וצ"ע.

ועיין בשו"ת רבבות אפרים (ח"ו סי' קפד) שהובא דברי ת"ח אחד דפשיטא ליה לאסור והביא בזה כמה עובדות מרבנים גדולים וכן דן עמו בזה בשו"ת דבר משה (סי' לב) והסכים לדבריו שיש להחמיר במלאכות דאורייתא מלבד בהחזרת מחזורים ושאכתי צ"ע, ע"ש.

אמנם הרבה פוסקים סוברים שיש להתיר כשיש ספק ספיקא בדבר שיש מתירים אף בדאורייתא עיין בשד"ח (מערכת אות ד אות לט) ובפאת השדה (שם כלל ט אות ג), ושי"א שדוקא בספק ספיקא ע"י תערובת אין מתירים בדבר שיש לו מתירים אבל בס"ס שבגופו מהני ספק ספיקא אף בדבר שיש לו מתירים. וע"ע במנחת שלמה (ח"ב סי' מה) שהאריך בנידון זה.

הנהגות לתלמיד חכם או לכל אדם

במשנה: דרך תלמידי חכמים עד שלא היתה

חלק התרומה, אם יש איזה תקון להוציא הבעל מאיסור, עפ"י מה שקיי"ל נשאלין על התרומה כמבואר בשו"ע (יו"ד סי' שלא סמ"ח), ומתירין לו כדרך שמתירין שאר נדרים וחוזר לחולי. עוד נשאל אם כיון שהאשה הפרישה הו"ל כנדר שלה ויכול הבעל להפר נדרה ולא צריך לשאול.

והשיב, שלפי מה שקיי"ל שבעל מיגו גיזו וחכם עוקר הנדר מעיקרו, מעתה אם ההפרשה שלה הוא כעין נדר והבעל יפר לה, כיון דמיגו גיזו הרי לא עקר עצם ההפרשה אלא שמכאן ולהבא אסור האבטיח באכילה שהרי הפר ההפרשה שהוא הנדר מכאן ולהבא אבל למפרע לא עקר, ואדרבה להדיא אמרו בנזיר (כ"א): שאם עברה קודם לוקה אלמפרע, וא"כ כבר אכל תרומה, ומי יתיר לו האיסור שאכל כבר שהרי על העבר אין לו כח לעקור, ואדרבה אם יבא אחד ויתפס בתרומה זו שהפרישה ה' נתפס.

יתירה מזו כתב, לפי מה שהסתפקו בסוגיין בבעל שהקים את נדר אשתו מהו שישאל על הקמתו ויפר יש שאלה בהקם או אין שאלה בהקם, ופשיט לה מד"ל יוחנן שאמר שנשאלין על ההקם ואין נשאלין על ההפר, ובלבוש (יו"ד סי' רלד ס"ו) מבואר שהקמה בשתיקה ובלב הוא הקמה ואין מועיל לו שאלה, ולפ"ז בנידון הנ"ל שהבעל אכל מהמאכל, הרי כשאכל קיים בלבו הפרשתה וסמך עליה לאכול, וא"כ אם הבעל יבא להפר הרי צריך קודם לשאול על ההקם, וכיון שהקם בשתיקה, לא מהני שאלה וכ"ש דליכא הפרה. וע"ע בבית שערים (או"ח סי' ו), בשבט הלוי (ח"ב סי' קפ), ובחלקת יעקב (יו"ד סי' יט).

בישול ביו"ט בין השמשות

בגמ': בעי רבה קיים ליכי היום מהו מי אמרינן כמאן דאמר לה מופר ליכי למחר או דלמא הא לא אמר לה (נדרים סט, ב).

הגרעק"א (ד"ה מה דהקשה) הביא קושיא שבגדרה האשה בין השמשות לא יהיה כח לבעל להפר, מפני ששמא בעת שנדרה עדיין יום ואח"כ

חצי שיעור באיסור התלוי בזמן

בגמ': איבעיא להו בעל מיגו גיזו או מקליש קליש היכא קא מיבעיא לן כגון דנדרה מתירין זיתין ושמע ארוס והיפר לה ואכלתונן אי אמרי מיגו גיזו לקיאי אי אמרינן מקליש קליש איסורא בעלמא הוא מאי. (נדרים סח, א).

בשו"ת נודע ביהודה (מהדו"ת או"ח סי' נג) כתב שבאיסור התלוי בזמן כמו חמץ בפסח, אם אכל חצי שיעור בסוף יום שביעי של פסח ששוב אין פנאי לאכול יותר, לא חזי לאצטרופי. וכ"כ החת"ס (ח"ו סי' סה), ועוד.

אך בשו"ת ברית יעקב (או"ח סי' ג) דחה דברי הגו"ב והוכיח ממה שאמרו בסוגיין, כגון דנדרה מתירין זיתין, ואמאי לא אמרינן נפקא מינא בכזית אחד שאם אמרינן מיגו גיזו א"כ חצי זית שנשאר מאיסור נדר או שבועה מותרת לאכול דלא חזי הא חצי שיעור לאיצטרופי לנדר אחר, ואי אמרינן מיקלש קליש אסור לאכול אפילו כל שהוא.

אולם בספר מתת ידו (ח"ב מהדו"ת סי' לג) תמה על הברית יעקב, שהרי הגמ' רצתה לומר נ"מ לעניין מלקות שאם מיגו גיזו לוקה, ואם מיקליש קוליש אינה לוקה, ולכן לא אמרו היכי תמצוי בכזית אחד, כיון שבזה בין וכה אינה לוקה, ואף אם מיקלש קליש אין זה אלא איסורא בעלמא.

ובספר בנין שלמה (סי' מא ד"ה ולענין) תמה על דברי הגו"ב, שא"כ אדם שהוא במדבר וידוע לו שלא יגיע לו עוד חצי שיעור, וכי תעלה על דעתך שבכה"ג מותר לאכול מן התורה, והיכן מצינו חילוק כזה.

והנה בבית אהרן (קלפפיש, ב"ק עו): גם עמד בהערה זו מדוע לא אמרו בסוגיין נפקא מינא בנדרה מזית אחד, שאם מיגו גיזו מותרת כיון שהוא חצי שיעור בתערובת, ואם מיקלש קליש אסורה, וכתב שמכאן מוכח שחצי שיעור אסור גם ע"י תערובות, ולכן גם אם מיגו גיזו אסורה, אולם כתב שאין זו ראייה מוכרחת כיון שיתכן שחצי שיעור ע"י תערובת אינו אסור אלא דרבנן. ועיין בזרע אברהם (סי' נא) שדן בראיה זו.

שאלה על תרו"ם שהפרישה האשה

בגמ': בעי רבא יש שאלה בהקם או אין שאלה בהקם אם תמצא לומר יש שאלה בהקם יש שאלה בהפר או אין שאלה בהפר (נדרים סט, א). בשו"ת משנה הלכות (חט"ז סי' קט) נשאל בדבר אשה שהפרישה תרומות ומעשרות, וע"פ טעות נתנה החלק תרומה לבעלה לטעום, ולאחר שהבעל אכל נזכרה שמה שנתנה היה

זה בסעודת שבת, וכל טעם הסעודה הוא שעושה זה לכבודו יתברך שזיכהו בחסד זה ולפרסם טובו וחסדו יתברך, גם הוא לסימנא טבא על דרך שאמדו חרז"ל על דברים הבאים על השלחן בתחילת השנה לסימנא טבא.

ועיין בשו"ת אבני נזר (יר"ד סי' שפד אות ט) שהצדיק את המנהג לחנוך הבית בשבת, עיי"ש.

[ולעניין מצוות חבילות חבילות, בפוסקים האריכו בנידון כעין זה, בשולח מנות בפורים לעני ומכוין לצאת בה גם מצות מתנות לאביונים, ויש שחלקו על היסוד הנ"ל (עיין שדי חמד מערכת א כלל לט, וביאור הלכה סי' תרצה), ועיין עוד בשו"ת פאר אהרן (סי' יג) האריך לדון אם בהוצאת שני מתים כאחד יש חשש זה, וכן גבי הכשר מצוה, או בהכנה דמצוה, וע"ע בשו"ת בית שערים (אר"ח סי' שפ) שכתב שאין עושין מצות חבילות חבילות הוא רק לכתחילה אבל בדיעבד אם אמר קידוש ובהמ"ז על כוס אחד ודאי יצא. עוד כתב שכלל זה אינו שייך אלא במקום שתלוי ברצונו של האדם שלא לעשות חבילות, כגון שלא לומר בהמ"ז וקידוש על כוס אחד ולא יהיה נעשה על כוס זה רק מצוה אחת. או שלא להשקות רק סוטה אחת ולטהר מצורע אחד ולרצוץ עבד אחד ולערוף עגלה אחת, ואז לא יהיה נעשה רק מצוה אחת. אבל כשנעשה ממילא שני מצוות כגון השולח מנות לעני שמקיים בזה גם משלוח מנות, א"כ כיון שיכול לשלוח מנות לעני והוא שולח לו כיון שהוא עני ממילא נתקיים בזה גם מתנות לאביונים ואין זה תלוי ברצונו שלא יהיה נעשה אלא מצוה אחת לא שייך בזה חבילות חבילות.

ובשו"ת אגרות משה (אר"ח ח"א סי' קפט) כתב, שבמקום שעושה מעשה אחד שמחוייב לעשותו מצד שתי מצוות, כגון השמחה כשנשא אשה במועד שמחוייב בשמחה בין מצד החג בין מצד הנישואין לא שייך לאסור מצד אין עושין מצות חבילות, כיון שכולה יכולה להחשב לכל מצוה ביחוד ומקיים כל מצוה בשלמותה, ואין כאן חשש דנראה כמשאוי במה שעשה שיקיים עוד מצוה בהמעשה שעושה דרך כשצריך לעשות שני מעשים לשתי המצוות ועושה באמצע עסקו במצוה אחת עוד מצוה אחרת, נראה שהדבר עליו כמשאוי שלכן עושה שני המעשים ביחד מה שאין עושה כן אף בעניני חול אלא כשאין לו פנאי וממהר לפרק משאו, אבל כשעושה שיהיה לו ב' מצוות במעשה אחת שעושה לא נראה מהירות להפטר מהמצוות. וכן אין כאן טעם שיהיה לבו פנוי למצוות אחת ולא יפנה עצמו הימנה כיון דבהכרח הא לבו פנוי להמעשה שעושה להמצות דהרי עושה רק מעשה אחת ואינו נפנה מהמעשה למעשה אחר, ממילא לבו פנוי לכל מצוה מהם כיון דכולה הוא קיום לכל מצוה מהם ביחוד].

ואיך פריך בסוגיא דגדרים וזויר מפלוגתא דר"י ור"י אשר הם שלא אליבא דהלכתא, וכן במסכת ב"מ (צו.) קא פשיט הגמ' האיבעיא בשליה לענין שאלה בבעלים דתליא בפלוגתא דר"י ור"י וכתב הג"י שם דיש פוסקים דפסקו כר' יונתן, ועוד אני אומר בסוגיא דמסכת גיטין (סז) קאמר מאחר שר"מ וחנינא איש אונו חולקין על ר' יוסי מה ראה רבי לומר הלכה כר' יוסי א"ל שתוק בני אלמלי ראית את ר' יוסי נימוקו עמו.

חנוכת הבית בשבת

בגמ': דאמר רבי זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו וכל שאין ראוי לבילה בילה מעכבת בו (גדרים עג, א).

בשו"ת מהרש"ם (ח"ו סי' ז) נשאל אם יוכלו לצאת בסעודת יו"ט לסעודת סיום, אם יש בו חשש אין עושים מצוות חבילות חבילות.

והשיב, שאין חשש בזה מפני שאם מקיים ב' מצוות במעשה אחד לא אמרינן ככה"ג אין עושין מצוות חבילות חבילות, ורק כשמקיים ב' מצוות בשני מעשים אמרינן אין עושין מצוות חבילות חבילות.

והנה בשו"ת תורה לשמה (סי' תפד) נשאל בנידון חנוכת הבית אם יכול לעשות הסעודה בחול, או שמא צריך לעשותה בשבת או ביו"ט דוקא.

בתשובתו כתב שודאי ראוי לומר בתוך סעודה זו של חנוך הבית שירות ותשבחות להש"ת, גם נכון לומר דברי תורה שיהיה אחד דורש וכל המסובין מטים אזנם אליו לשמוע הדרשה, ובזה אין פקפוק גם אם יעשנה בחול, ואפשר כי בדרך זה עדיף לעשותה בחול מאם יעשנה בשבת כדי שיהא ניכר סעודת החנוך בפני עצמה ולא יתערב

בתו יוצאה מאצלו אומר לה כל גדרים שנדרת בתוך ביתי הרי הן מופרין. (גדרים עב, ב).

בסוגיין. דרך תלמידי חכמים עד שלא היתה בתו יוצאת. בבכור שוור (שבת קיד ד"ה המקפיד) למד מסוגיין שאף שהזכירו בכמה מקומות הנהגות מסוימות לתלמידי חכמים אין זה אומר ששאר אנשים אינם אמורים לנהוג כן אלא שלפי שהתלמיד חכם דרכו בכך הזכירו הנהגה זו על שמו שאף כאן הרי כל אדם ראוי שיעשה כן (בכור שוור שבת קיד ד"ה המקפיד) וכן הוציא להלכה שכל אדם שחלוק הפוך צריך להפכו כדרכו בעת התפילה ולא רק תלמיד חכם אם כי בגמרא לא הוזכר נגאי זה אלא בת"ת.

בגליוני הש"ס הביא דוגמאות נוספות לדבר והאריך בזה, עיי"ש.

שליח להקדיש

בגמ': האומר לאפוטרופוס כל גדרים שנודרת אשתי מכאן ועד שאבא ממקום פלוני הפר והפר לה יכול יהו מופרין תלמוד לומר אישה יקימנו ואישה יפרנו וכ'. (גדרים עב, ב).

בפ"ת (יר"ד סי' רנח סק"א) הביא בשם המהר"ט (ח"א סי' קכז) שכתב שאין אדם יכול לעשות שליח שיקדיש איזה דבר להקדש דדיבור של הקדש מילי ניהו ולא מימסרי לשליח.

אך בתשובת נר"ב (מהד"ת יר"ד סי' קמז) בתשובה מבן המחבר האריך לתמוה עליו, שמה שאמדו מילי לא מימסרי לשליח היינו שאין השליח יכול לעשות שליח אחר במקומו אבל השליח הראשון יכול להיות גם לדברים בעלמא.

וכתב, ולא ידעתי איך נעלם מהגאון מהר"י מטראני אשר נהירין ליה כל שבילי דש"ס סוגיא דגדרים (עב), וסוגיא דגזיר (יב): דאומר לאפוטרופוס כל הגדרים שתדור אשתי כו' הפר לה דסובר רבי יונתן דיכול להפר דשלוחו של אדם כמותו ואף ר' אישיה דפליג היינו מדמיטע קרא אישה יפרנו אבל אי לאו קרא הוה מצי להפר ע"ש בגמרא. הרי מפורש שבעל יכול למסור דברים לשלוחו דהא הך הפרה הוא רק מילי כמו הקדש ואפ"ה מצי לשויה שליח להפר לאשתו.

ובשו"ת שיבת ציון (סימן צד) כתב השואל ליישב דברי המהר"ט שיש לומר שהמחלוקת של ר"י ור"י בגדרים וזויר הוא הואיל וסברי כר"מ במסכת גיטין דמילי מימסרין לשליח, אבל דברי מהר"ט הם לדין דקיי"ל כר' יוסי דמילי לא מימסרין לשליח. אך בשיבת ציון שם לא הסכים עם מהלך זה וכתב, ואני אומר דזה גופא הוא תשובה על הרב מהר"ט אם לדבריו צריכין אנו לאוקמי פלוגתא דר"י ור"י שלא אליבא דהלכתא

הרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורה זי"ע

בעל אביר יעקב ה' טבת תשכ"ט

ובהתרגשות. הגיעו לביתו יומם ולילה להתברך בברכותיו שעשו פרות, לקבל את עצותיו בכל הענינים, לספוג דרכי חסידות ועבודת ה', ולשמע מדברי תורתו.

בשנתו האחרונה רמז רבות כי לא יארכו עוד שנותיו בעולם, בתחילת חדש כסליו החלו אצלו מחושים שהתבררו כמחלה קשה, הוא הבהל לבית החולים בו שכב על ערש דוי, בשמחה קבל עליו את הדין והכין עצמו ליומו האחרון, כשהוא מכתוב ממטתו את צואתו לחסידים.

ביום שבת קודש פרשת ויגש ה' טבת, יצאה נשמתו ועלתה למרום, אחר עשרים ושתיים שנה לשבתו בארץ ישראל. כבקשתו, נטמן בבית העלמין נחלת יצחק בתל אביב. דברי תורתו נדפסו בספר 'אביר יעקב'.

רבינו נולד ביום ה' מנחם אב תרמ"ד בסדיגורה בבית אביו הרה"ק רבי ישראל מסדיגורה זי"ע, בתוך שנת הסתלקות הסב הגדול, הרבי הראשון מסדיגורה רבי אברהם יעקב זי"ע, בן הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע.

משהגיע לשנתו ה"א, נתקשר בקשר שדוכין עם בת הרה"ק האדמו"ר רבי יצחק מאיר מקאפיטשיניץ זי"ע. החתונה נערכה בשנת תרס"ב, בהגיעו לגיל שמונה עשרה לחופה, בקאפיטשיניץ, בהשתתפות צדיקי המשפחה וגדולי ישראל, ורבבות אלפי ישראל חסידי שתי החצרות. אחר החתונה נשאר להתגורר במחיצת חותנו, בעודו מתמיד במשך כל שעות היממה בתורה ובחסידות.

בי"ג תשרי תרס"ז, נסתלק אביו הרבי לשמי רום והוא בן נ"ד שנים בלבד, כמספר שני חי זקנו הרה"ק מרוזין, פטירתו במיטב שנותיו הכתה את חסידות סדיגורה במכה כבדה, אולם נחמת העדה היתה בבניו הקדושים אשר החלו להנהיג תחתיו.

מידי יום יצא השכם בבוקר וטאטא את קטע המדרכה הסמוך לביתו...

בפרוץ מלחמת העולם הראשונה ברח לוינה, אליה נדדו אז רוב צדיקי בית רוזין, עם הזמן השתקע בה עד שנת תרח"צ, בה פלשו הנאצים ימ"ש לאוסטריה בשבת זכור. עם פלישתם היה ראשית מעשיהם להתעלל ביהודים, וביחוד באדמו"רים וברבנים, בגזרתם נאלצו הללו לצאת לרחובות וינה לטאטאם ולנקותם, ביניהם היה רבנו.

למקרביו התבטא ואמר, "אינני מצר על שאני מטאטא את הרחובות, כי הלא גם רחובות וינה רחובותיו של הקב"ה הם, לבי דואב על מה יאמרו הגוים", אותה שעה קבל על עצמו שאם יזכהו הש"ת לעלות לארץ ישראל, יטאטא את רחובותיה.

אמר ועשה, לאחר שעלה לארץ הקדש, קיים קבלתו והיה יוצא מדי יום השכם בבקר ומטאטא את קטע המדרכה הסמוך לביתו, עד שפגש בו אחד החסידים במעשה זה ונודע הדבר והתחילו לעקב אחריו, בשל כך חדל מכך.

רבים מהחסידים שמו עיניהם ברבנו שהיה בן עשרים ושלוש שנים בלבד, והכתירוהו לרבם, בחג הסוכות יומיים לאחר פטירת אביו החל להנהיג את עדתו, וממלכתו נמשכה נ"ד שנים.

הרבה טרחה ומאמצים השקיעו החסידים להוציאו מהתופת הנאצית בוינה, בתחלה רצו חסידיו בארצות הברית לסדר לו ויזה אליהם, אולם הוא מאן בכל תקף לנסוע לכל מקום אחר מלבד ארץ ישראל, אחר מאמצים מיגיעים סדרה לו ויזה לארץ, ובחדש אלול עזב את וינה.

את הסליחות הראשונות אמר על האניה, וביום כ"ג אלול תרח"צ דרכו רגליו על אדמת ארץ הקדש, ורבנו זכה להגשים את מאויו ולנשק את אדמתה. עם הגיעו קבע את מעונו בתל אביב, משום שלא רצה להמשיך ולשמוע את קול פעמוני בתי הטמאה.

ביתו הפך לאבן שואבת, וחסידיו ששהו בארץ קבלו את פניו בשמחה

הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זי"ע

בעל 'דברי יחזקאל'

ו' טבת תרנ"ט

הדגים המתוקים. בתחילה קם אחיו הרה"ק רבי ברוך מגורליץ זיע"א ואמר: כבר בשבת הראשונה אתה משנה ממנהג אבינו רוענו, שדרכו בקודש היתה לאכול בתחילה את הדגים החמוצים? ואחיו, הרה"ק רבי אהרן מקרייז צאנז זיע"א, הפטיר בתרעומת: האם הכל ייעשה מעתה כמנהג בעלז?

נשא הרה"ק משינאווא את קולו ואמר: רבותי, כתוב 'הייתם נקיים מה' ומישראל, והואיל ואחי אמר עלי שאני משנה ממנהג אבי, לכן חובה עלי להסביר את מעשיי: להוי ידוע לכם כי אבינו זצ"ל, כשהיה רב ברודניק, לא היו הדגים מצויים שם. והוא דאג כל השבוע שמא לא יזדמן לו דג לשבת קודש. משום כך, כאשר אך הזדמן לו לקנות דג, אפילו בתחילת השבוע, קנה אותו מיד. אבל הואיל וידע שהדג עלול להתקלקל עד לשבת לכן החמיץ אותו, כי דג מוחמץ יכול לעמוד ימים רבים מבלי להתקלקל.

לפעמים אירע שהובא לרודניק דג בערב שבת, או אז בישלו אותו בלי להחמיצו כמו דג רגיל, והיו מגישים גם אותו לשלחן בצד הדג המוחמץ, אך על פי רוב היו דגים מוחמצים בלבד. הואיל וכך גם כשהובאו שני סוגי הדגים, היה אבינו אוכל את הדג המוחמץ בתחילה כפי הדין שתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם. ומאז נהג כך אבינו גם כשעבר לצאנז שהדגים מצויים בה לא שינה ממנהגו זה.

אבל אני, סיים הרה"ק משינאווא, מעולם לא נמצאתי במצב שהדג החמוץ יהיה אצלי תדיר יותר, והכל יודעים שהדגים הרגילים טעימים יותר מהמוחמצים, אם כן יש לי לאכלם בתחילה

(ספיר ויהלום פר' נח פ"א - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

רבינו הרה"ק רבי יחזקאל שרגא הלברשטאם משינאווא זי"ע נולד בשנת תקע"ה, בכור לאביו מרן הגה"ק מצאנז זצ"ל, ולאמו בת הגה"ק ה'ברוך טעם' זי"ע.

הסתופף בצל זקנו הישמוח משה, הרה"ק רבי אשרל מראפשיץ, הרה"ק הרבי רבי הירש מרימינוב, והרה"ק מהר"ש מבעלזא. כמו"כ נסע לרוב צדיקי דורו, ויש אומרים שנסע לק"נ צדיקים, ואמרו עליו ששורש נשמתו מן פרשת ויהי בנסוע, ולכן מרבה בנסיעות. היה מגדולי הצדיקים הקדושים בדורו, וגדולי וצדיקי דורו למאות נהרו אליו.

כיהן בתחילה כרב בראזדאל, אח"כ בשינאווא, משם לסטרפקוב ושוב חזר לשינאווא, ליקוטים מתורתו נדפסו בספר 'דברי יחזקאל' ואח"כ ב'דברי יחזקאל החדש' ותולדותיו בספר 'רבינו הקדוש משינאווא' ע"י נכדו הרבני החסיד ר' יחזקאל פרענקל ז"ל. [לאחרונה יצא מהדורה חדשה ומבוארת ע"י מכון עוז והדר]. נלב"ע ו' טבת שנת תרנ"ט, ומנ"כ בשינאווא.

שינה באכילתו מפני סיבה

אישית

שבת הראשונה לאחר פטירת הרה"ק רבי חיים מצאנז זיע"א, בליל שבת קודש ישבו לשולחן כל בניו בראשם בנו בכורו הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זיע"א, והגישו לשולחן את הדגים. ומנהגו של הדברי חיים היה לאכול שני מיני דגים, מתוקים וחמוצים, והיה אוכל בראשונה את הדגים החמוצים ואחריהם את המתוקים. כשהובאו הדגים באותה שבת, הקדים הרה"ק משינאווא ואכל את

הגאון רבי ברוך צבי מאשקאוויטש זצ"ל

בעל 'תנובות ברוך' ועוד ח' טבת תש"נ

ומצאוהו שקוע בתוך המים והעלוהו והובילוהו לבית החולים שם היה מוטל כשבוע שלימה בלי הכרה עד ששבה רוחו לאלקיו בליל ששי אור ליום עש"ק ח' טבת תש"נ (קובץ תורני גינת ורדים - סיון תשע"א).

"יותר טוב שישב בין כותלי ביהמ"ד, מאשר יהא סובב בחוצות קריה..."

בנוגע לתלמידים, כלל גדול היה בידו, מה שקיבל מרבו הקרן לדוד זצוק"ל, ורגיל היה להגיד בשמו מ"ש בדברי חז"ל (ברכות כח). כל תלמיד שאין תוכו כבד לא יכנס לבית המדרש וכו', שהיה מדקדק דלכאורה קשה דמי יודע תעלומות לב כל אדם, הלא אדם יראה רק לעינים ואלוקים יראה ללבב, ומהיכן יש לדעת ולהחליט מי הוא תוכו כבדו, ומי לא.

אך יש להסביר הדבר, דהנה יש ד' מיני תלמידים, יש תלמיד העושה אזנו כאפרכסת לשמוע ולקבל את תורת רבו, והוא שותה בצמא את דבריו, תלמידים כאלו בודאי תועלת גדול להושיבם בבית המדרש, ולא ישארו חוץ לכותליו... ויש תלמיד היושב בבית המדרש, וישיבתו שם כשיבה בטילה, כי כפתן חרש יאטם אזנו מלשמוע דברי אלוקים חיים, רק יושב בטל, ישן ומתנמנם, תלמיד כזה אם כי הוא מאבד אוצרות שלימות וחסרונו לא ימנה, אמנם עכ"ז יותר טוב שהוא ישן ושינתו ערבה לו בין כותלי בית מדרש, מאשר הוא ישן בחוץ, כי סוף כל סוף מקום שהוא ישן ומבלה, מקום קדוש הוא, וגם זאת מועיל ולתועלתו, כי סגולת המקום רבה הוא, וגם יש תקוה לאחריתו.

וגם יש תלמיד כזה, שהוא אינו לומד מרבו תורה כלום, וגם אינו הולך אל בית המדרש, תלמיד כזה אף שהוא גרוע משני סוגי תלמידים הנז"ל, אבל סוף כל סוף יש קצת תועלת מתהלכותם הגרוע, כי על ידי מה שאינם הולכים לביהמ"ד, גם אין מפריעים מלימודם את אלה התלמידים אשר הם הולכים ולומדים בביהמ"ד, ונמצא שאף שהם אין מתקנים, אבל גם אין מקלקלים.

אמנם יש גם סוג רביעי מתלמיד, אשר הוא כן הולך לביהמ"ד, ואינו רוצה ללמוד כלל, ולא די הרע שהוא עושה לעצמו, עוד הוא מוסיף להרע גם לאחרים, שהוא מבבל את חבריו בלימודם, וגורם לביטול תורה של אחרים, חוטא ומחטיא את הרבים, תלמיד כזה יותר טוב שישאר בחוץ ואל יכנס לבית המדרש.

זהו שאמרו כל תלמיד שאין תוכו כבדו, היינו שאם הוא נשאר בחוץ יש מעלה שאינו מטרד לאחרים, כי באם הוא בביהמ"ד שתיים רעות הוא עושה, הוא אינו לומד, וגם מונע את אחרים מללמוד, תלמיד כזה אל יכנס לבית המדרש, רק יותר טוב שישאר בחוץ, ויניח שילמדו אחרים, ודפח"ח ושי"י.

וכן אחז גם הוא את דרכו שהיה מקרב לכל תלמיד ותלמיד, ואפילו אם היה תלמיד שלא היה רוצה ללמוד, אמנם גם לא הפריע את אחרים בלימודם, גם אותו היה מקרב באמרו, כי יותר טוב שישב בין כותלי ביהמ"ד, מאשר יהא סובב בחוצות קריה.

(תהלות ברוך - תולדותיו בראש ספרו תנובות ברוך עמ' טו-טז)

הרה"ג ר' ברוך צבי מאשקאוויטש ז"ל נולד בעיר מאקאווא ביום כ' טבת תרס"ז לאביו מוה"ר דוד הכהן ז"ל חוטר מגזע מו"ה חיים הכהן ראפפורט זצ"ל אב"ד לבוב יצ"ו.

נתגדל על ברכי אביו ז"ל שלמד עמו תורה והדריכו בדרכי ישרים עד כי יגדל ונעשה לאיש ובהיותו בן ארביסר קיים הוא גולה למקום תורה והרחיק נדוד עד עיר סאטמאר לשאוב מבאר תורתו של הגה"צ ר' אליעזר דוד גרינוואלד זצ"ל בעל הקרן לדוד. עד מהרה נתעלה על כל בני גילו ונעשה לארי שבחבורה ונבחר להיות "הגבאי דחברה חריפות" ונהיה לתלמידו החביב של הקרן לדוד, יותר משבע שנים רצופות עדי הסתלקותו לגנוי מרומים בשנת תרצ"ג לפ"ק.

נשא את הרבנית מרת יוטא ע"ה, בת הרבני החסיד מו"ה זאב קרויס מעיר שאיא-סענפעטער, ואחר חתונתו התיישב בארץ מגורי אביו מאקאווא, וקיים בגפשו טוב תורה עם דרך ארץ שגיגעת שניהם משכחת עון ונהנה מיגיע כפיו בפרנסה קלה ונקיה ושאר היום עסק בתורה ועבודה ולן בעומקה של הלכה והוסמך להוראה משמונה רבנים מובהקים גדולי הדור.

אחרי המלחמה הנוראה כששבו שארית הפליטה, אודים המוצלים מאש הנורא, והגיעו קיבוץ חשוב לעיר פאקש, בחרו בו לקבלו לרב ואב"ד, וביום ז' אלול ג' תבא תש"ז בא למלאות כסא הרבנות דשם ויחן את פני העיר ותהי ראשית ממלכתו לייסד ישיבת בני דוד דפאקש ע"ש אביו, זאת חלקו מכל עמלו ללמוד וללמד ולהרביץ תורה לעדרים כדרך רבו הקרן לדוד זצ"ל ושמעו יצא לתהלה ונתקבצו תלמידים מקרוב ומרחוק שגלו למקום תורה לחסות בצילו. וכאשר לא זכה להבנות בפרי בטן, היו אצלו תלמידיו כבני וכאב נאמן ורחמן היה עם תלמידיו ואהבם אהבה עזה ונאמנה.

כעשר שנים ישב על כסא הרבנות דק"ק פאקש עד שנת תשי"ז, שלפתע נשמע קול תרועת מלחמה בארץ, שהאונגארים פרקו עול רוסיא מעליהם ומרדו באדוניהם, והמדינה ללהב יצאה, עד שגברה יד הרוסים והכניעו את המרידה בים של דמים, אך ביני לביני נמלטו רוב רובם של יהודי אונגארן ועברו את הגבול לארץ עסטרייך החפשית. בעת ההוא פנו אליו מעיר הבירה בודאפעסט, ששם עדיין היה קיבוץ גדול של יהודים לקבלו לראב"ד אחר שהרה"ג האב"ד דשם עזב את המדינה, אך היות שלא היה שם עם תלמידיו הנאמנים לא מצא מרגוע לנפשו, עד שלקה ברכת פרידה מבני קהילתו ויצא הלוך ונסוע לארץ עסטרייך, ויבא לעיר וויען הבירה, בחורף שנת תשי"ט, בתקוה לילך משם הלאה למדינת אמעריקא, מקום מגוריהם של רוב תלמידיו הנאמנים, וישב שם בווייען על התורה ועל העבודה ושם התחיל לסדר את כתבי ידיו וחידושי תורתו, ולא נח ולא קשט עד שבעז"ה בשנת תשמ"א עזב את ארץ עסטרייך לבא לארה"ב, ושם מצא את נחלתו ב"פ שבברוקלין נ"י היכן שתלמידיו הכינו לו בית דירה ובית המדרש בקוראי שמו "ביהמ"ד בני דוד דפאקש".

הגרבי"צ זכה לשיבה טובה והארץ ימים ושנים, ובהיותו בן פ"ג שנה באשמורת הבוקר של עש"ק חנוכה פר' מקץ תש"ג, הלך כדרכו לטבול במקוה ומימי המקוה היו רתוחים מאוד ועכ"ז לא רצה לשנות מדרכו לטבול בכל יום טבילות הרבה וירד וטבל ואין איש עמו בחדר הפנימי והעומדים בחוץ הבחינו כי לא נשמעו קולות מים רבים וגם לא עלה מן המקוה נכנסו אליו

הגאון המקובל רבי ישועה בסיס זי"ע

בעל 'אבני צדק'

ט' טבת תר"כ

השיב לו העני: "רצייתי שלא נסבול מעוני השנה, ועל כן התכוונתי למשמעותה של המילה עני – נוו (נו = לא בצרפתית)".

כל הנוכחים פרצו בצחוק למשמע דבריו של העני. אך הרב ישועה היסה אותם: "דעו לכם שכל תפילותינו עלו השמימה היום רק בזכות תפילתו."

"הכניסו למעצר בבית הכלא למשך שעתיים בפקודת המלך"...

מסופר על יהודי אחד חפשי בדעותיו, שאכל ושתה ביום תשעה באב בפני עדים רח"ל. שלח אחריו הגה"ק רבי ישועה בסיס זצ"ל ונזף בו והוא ענה עזות: "רבי, מה לנו לצום ולבכות ולספוד לחורבן בית המקדש שכבר עברו עליו כאלף שמונה מאות שנה שנה, אבלות ישנה זו מה טיבה?"

– שתק הרב ושלחו הביתה.

ויהי לתקופת הימים, ביום פורים, באמצע "סעודת מרדכי" ושכרות עד דלא ידע בביתו של האיש הג"ל, הופיע פתאום שלוחו של הרב והכניסו למעצר בבית הכלא למשך שעתיים בפקודת המלך. כשיצא והביע את פליאתו בפני רבינו למה השבית לו את שמחת פורים, ענהו הרב בשאלה: "מה לך לשמוח ולהשתכר על גס מרדכי ואסתר שעברו עליו יותר מאלף ומאה שנה, ולשמחה – מה זו עושה?" האיש התבייש מדברי הרב וידום.

והוסיף הרב בסיס לפרש בדרך צחות: "לכן אנו אומרים בתשעה באב: אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני. כלומר: אם נשכח את חורבן ירושלים בטענה שכבר עברו עליו כמה דורות, אדרבה, תשכח ימיני, הוא גס פורים של מרדכי איש ימיני, שעברה עליו תקופה ארוכה יותר". ודברי פי חכם חן. (אבני צדק - בפתח הספר)

הגאון המקובל רבי ישועה בסיס זצ"ל נולד בעיר טוניס בשנת תקל"ג כיהן כרבה הראשי של טוניסיה, גדול היה בחכמת התורה על כל מקצועותיה, הן בחוכמת הנסתר והן בחוכמת הנגלה. התפרסם כצדיק גדול ומחולל נפלאות. גדולי דורו אמרו עליו, שהיה ניצוץ מנשמת הארז"ל המקובל ר' יצחק לוריא אשכנזי זצ"ל. הרביץ תורה והעמיד תלמידים רבים גדולים בתורה. שימש כדיין בבית-דינו של ר' יצחק טייב. עלה בסערה השמימה ביום ט' טבת שנת כת"ד.

הערצת העם לצדיק הייתה כה גדולה עד שיהודי העיר צמו יומיים ברציפות, ביום ט' בטבת וביום י' בטבת. בשנת תש"כ כמאה שנים לאחר פטירתו העבירו את עצמותיו מבית-החיים הישן לבית-החיים בורג'יל שבעיר טוניס.

כל תפילותינו עלו השמימה היום רק בזכות תפילתו

חבורה גדולה התקבצה בבית הכנסת של הרב ישועה בסיס עם עלות השחר של ראש חודש אלול, וקול שירתה הצטרף אל קולם של אומרי הסליחות בכל רחבי העיר טוניס.

כשהגיעו אל הפיוט "ענגו", שבו עונה הקהל "ענגו" אחר כל שורה שאומר החזן, בקעה קריאתם את שערי השמים. חזק מכל הקולות היה קולו של עני שהיה לבוש בלויים, שחזר רק וכוונה גדולה בכל פעם "ענגו", "ענגו", "ענגו"...

בסיום הסליחות ניגש אליו הרב ישועה ושאל אותו: "ראיתי שענית בקול גדול וכוונה עמוקה במיוחד בפיוט 'ענגו'. מה פשר הדבר?"

הרה"ק רבי אברהם אבא לייפער זי"ע

ה'אמונת אברהם' מפיטסבורג

י' טבת תש"נ

לזולת. שולחנותיו ונגוניו המעוררים, הפיחו רוח של קדושה על המוני משתתפים.

באחרית ימיו, שיגר רמזים רבים על הסתלקותו הקרובה, במוצאי שבת קודש האחרון לימי חייו, בא אליו יהודי מלונדון לברכת פרידה, ורבינו מצווה עליו, "לך ועלה לבני", האיש לא הבין על מה ולמה, וניסה לשאול בשנית ואף בשלישית, אך רבינו השיבו, "אחד כך תבין".

בימיו האחרונים התבטא ואמר למשמשו תוך כדי טיולו הקבוע, "צדיקים טרם פטירתם מברבים 'שהכל נהיה בדברו', ומסבירים שאת 'שהכל', היינו הברכה הראשונה עושים כאן, ואת הברכה האחרונה כבר עושים בעולם האמת. אני אסביר לך פשוט אחר, הרי 'אסור לאדם להנות מן העולם הזה בלא ברכה', ובשעה שעובר אדם לעולם שבוולו טוב, נהנה הוא מאד, על הנאה זאת יש לברך 'שהכל'".

כדברי נבואה אמר דבריו, בבוקרו של יום ראשון, יום עשרה בטבת, בחמש לפנות בוקר, חש ברע, התפתל מבאבים, וביקש דבר מה לשתות. משהביאו לפניו כוס קפה, בירך 'שהכל', לגם לגימה אחת, ירד מהמטה, ומיד התמוטט ונפל, וכך השיב נשמתו הטהורה הזכה וברה אל יוצרו, ביום המר והנמחר עשרה בטבת תש"ן. בהלוויה השתתפו אלפים, נטמן בחלקת הרבנים אשר בהר המנוחות.

כשיבנה בית המקדש לא נצטרך לייין שיסמח אותנו

יבנה המקדש כו' יתברך ויתעלה על כוס יין מלא כו' (זמר צור משלח) בגלות החול הזו, צריכים אנו לכוס יין שישמח לבב אנוש. אבל כשיבנה המקדש במהרה בימינו, השמחה תעלה על כל גדותיה, ולא נזדקק עוד לייין שישמחנו, יתקיים אז 'הרחמן הנקדש יתברך ויתעלה על כוס יין מלא, גם כשהכוס יין תישאר מלאה, ולא נטעם ממנה.

(פניני קודש)

מי ששמר עצמו מן החטא בימי נעוריו זוכה לשמירה בימי זקנותו

שח הרה"ק רבי אברהם אבא מפיטסבורג זיע"א: בימי זקנה ושיבה תיפול על האדם חולשה ותשות כת, וקשה לו להתגבר על היצר הרע. ומי שעבד על עצמו בימי נעוריו ושמר מן החטא בעודו איש בגבורתו, יזכה לשמירה מן השמים בימי זקנותו, ואין לו להתיירא מיצרו לעת זקנה ושיבה. אך מי שלא שמר עצמו מן החטא בנערותו, יש לו לירא מאוד על תקופת הזקנה שלא יפול בידי יצרו ככלות כוחו.

(ספיר ויהלום פר' לך לך תש"פ - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

אורו של רבינו זרח ביום י"ה כסליו תרע"ח בעיר קראלי, בבית אביו הרה"ק הצדקת יוסף שהיה בנו של הרה"ק רבי ישכר בער מסאטמאר, בן הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנה.

במטרה להשיא את בנות אחיו שנשארו יתומות, נסע אביו רבי יוסף לארצות הברית לאסוף כסף עבורן, בהגיע לפיטסבורג, מצא בה הרבה יהודים חרדים והתחיל לעורר את הצבור ולחזקו, השפעתו היתה כה גדולה, עד שטובי העיר הציעו לו שיבוא וישתקע בקרבם.

הוא נאות להצעתם, והביא את כל משפחתו לפיטסבורג. בהם רבינו שהיה אז בן שש שנים, בדאגתו לחינוכם הטהור של בניו, שלח את בניו לשיבות גדולות בהונגריה. בן שתיים עשרה וחצי היה רבינו, כאשר נשלח ללמוד בשיבת ראחוב, בה הצטיין עד כדי שראש הישיבה הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן העניק לו סמיכת חכמים, 'זורה יורה', והוא אך בן שש עשרה שנה.

משם נסע לסעקלהיד לשיבתו של רבי יהודה סג"ל רוזנר בעל אמרי יהודה, ונחשב שם כבחור מיוחד, בהגיעו לפרקו, בחר בו הרה"ק רבי איתמר מנדבורנא זיע"א כחתן לבתו. החתונה נערכה ללא השתתפות אבי רבינו, שנבצר ממנו להגיע עקב רוחות המלחמה שכבר נשבו אז באירופה.

לאחר מלחמת העולם בה סבל רבות וניצל בניסים גלויים, הצליח בשנת תש"ח לעזוב את רומניה הקומוניסטית ולחזור להוריו שבארצות הברית, אותם לא ראה במשך שבע עשרה שנה. השתקע בניו גרסי, בה הקים בית מדרש גדול ומפואר ואף כונן ישיבה לבחורים. בשנת תשכ"ו אחר פטירת אביו, עבר למלא את מקומו כאדמו"ר בפיטסבורג.

געגעויו לארץ הקודש לא נתנו לו מנוח, כעבור ארבעה שנים עלה ארצה ובחר להשתקע באשדוד, שהיתה עז ארץ ציה ושוממה ברוחניות, בה יסד את מוסדותיו ומפעל חייו התורניים, ומסר נפשו להפצת תורה וחסידות עד יומו האחרון.

אהבתו לארץ הקודש לא ידעה גבולות, כשהבחין בדרך נסיעתו לירושלים, ביהודים העמלים באדמתה, ירד מהמכונית והביט בהם בשמחה גדולה באומרו, "אלמלא בושתי, הייתי מקבץ זעתם מגבם ורוחץ בה את פני". תפילותיו מלאות הכיסופים מתוך דביקות עצומה, משכה אליו כל דורש ה', רבים באים היו לשמוע את תפילותיו שהיו בנעימה מתוקה.

השיב אלפים בתשובה בזכות פעילותו העניפה לקידוב ליבות בני ישראל. בכל מקום אליו הגיע, חולל מהפכה של ממש, אם בנו ארק, בה הקים מוסדות גדולים יש מאין, וכן באשדוד, אליה הגיע כשהיתה מדבר שממה ברוחניות, והיה מכתת רגליו בשבתות מבית כנסת אחד למשנהו, מעורר ליבות בני ישראל לאביהם שבשמים ולשמירת המצוות.

מידת אהבת ישראל העצומה שבה ניחן, פתחה לפניו את לביותיהם של כל אלו שבאו עמו במנוע, ורבים השיב מעוון. בהזמנות גילה כי ביום הכנסו לעול תורה ומצוות, קיבל על עצמו שלא יעבור יום בלי לחפש לעשות טובה

הרה"ק רבי יהושע מדזיקוב זי"ע

בעל עטרת ישועה י"א טבת תרע"ג

שכל אחד ישמע שקראו לו. ולפיכך, בדיוק אז יוצא לו להתעמק בקטע קשה ב"אור החיים" הק, והוא מעמיד פנים כאילו לא שמע שקראוהו לעלות, כך שבמקרה צריכים לקרוא שלוש פעמים: "יעמוד רבי חיים ב"ר געציל ששי", עד שהוא שומע. ואז, כשהוא בטוח כי כולם שמעו שקראו לו לעלות לתורה בעליה מכובדת, הוא קם וממהר ללכת...

ומעניין, ששוב קורה במקרה שהציצית של מכובדנו נתפסת בספסל, ושוב הינו מתעכב, והגבאי צריך לקרוא בקול פעמיים נוספות: "ר' חיים ב"ר געציל ששי". ולפעמים אולי במקרה עוד כמה עיכובים, ואז הוא מגיע סוף כל סוף אל הבימה...

עוד רגיל היה לומר בדרך צחות, שהלכות בעלי-בתים קשים מהלכות שבת ועירובין החמורות, שהרי לבעל-בית מכובד, יש לו בהלכות הקפות בשמחת תורה לבד שלוש מאות הלכות, איזו הקפה, לפני מי יקראו את שמו, אחרי מי, וליד מי, וכו' וכו'...

(שרפי קודש, עמ' רלו)

הרה"ק רבי יהושע מדזיקוב זי"ע נולד בשושן פורים תר"ח לאביו הרה"ק רבי מאיר ה"אמרי נועם" זי"ע.

כבר בילדותו נודע כעילוי עצום. בשנת ה"ח ה"ל קונטרס "עמק הלכה" על הסוגיות הקשות שבש"ס, והרעיש בו את העולם התורני.

בגיל צעיר שידכו זקינו הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב עם בת אחד מגדולי חסידיו, הנגיד רבי לייביש רייך מרישא.

בחיי אביו כיהן כרב הצעיר מדזיקוב, ולאחר הסתלקות אביו בשנת תרל"ז, מילא מקומו בהנהגת העדה הגדולה. אלפים ובהם גאונים ות"ח הסתופפו בצילו. ערום ביראה היה, בחכמה ובפקחות עצומה

הסתיר את גדלותו האמיתית מעין רואים. היה מלחין ומנגן בחסד עליון.

בשנותיו האחרונות הלך ונחלש ובי"א בטבת תרע"ג נתבקש לשיבה של מעלה, ומנוחת כבודו באהל בדזיקוב.

הותיר אחריו ברכה את ספריו "עטרת ישועה", וקונטרסי "עמק הלכה", "תוספת מצוה", "דרך מלכים" ו"קדושה משולשת" על סוגיות

ויועיל לשכחה

שח העטרת ישועה מדזיקוב זי"ע בדרך צחות, על מה שנדפס בסוף כל מסכת לפני נוסח ה"הדרן": "ויאמר זה ויועיל לשכחה", שבדרך כלל כשלומוזים גמרא ומסיימים דף אחד אז מתחילים דף השני ושוכחים מה שלמדו בדף שלפניו, כי האחרונות משכחות את הראשונות, וכן בכל דף ודף. נמצא שדף האחרון של המסכתא זוכרים לנצח, ומה אפשר לעשות לשכוח גם את זה, - יאמרו ה"הדרן" זה יועיל לשכוח גם דף האחרון.

(י"ג אורות - ח"ב עמ' ר"ב)

הרודף אחר הכבוד

ה"עטרת ישועה" זי"ע לא סבל את בעלי הכבוד, רגיל היה על לשונו לומר - "איך ווארט שוין דער ווינטער זאל א-דארעך גיין" [אני מחכה לימי החורף שיעברו], כי בימי החורף מתהדר כל בעל-בית במעיל-פרוה, עטור בצוארון קטיפה, וכך מגיע לבית הכנסת וגאותו מרקיעה שחקים...

ה"עטרת ישועה" זי"ע תאר פעם בצחות את התנהגותו של "שיינער יוד": בעת שקוראים לו לעלות לתורה, ובדאי מדובר בעליה מכובדת כפי ערכו הרם, "ששי", "שלישי" או "מפטייר", הרי בזה לבד לא נחה דעתו, רוצה הוא

רבי מרדכי חיים מסלונים זצ"ל

י"ב טבת תשי"ד

ואמר בדרך צחות, כי כאשר מגישים לסעודה מרק רותח, מסוגלת אמירת תר"ג מצות לקרר את חום המרק... (לקט דברים של טעם)

התמדה למעלה מדרך הטבע

התמדתו של הרה"ק רבי מרדכי חיים מסלונים זי"ע א"ה היתה נפלאה. לעתים חרגה מדרך הטבע. מסוגל היה ללמוד יממה רצופה כשהוא מפסיק באמצע לתפלה בלבד. לא היה לו בעולמו אלא חסידות של תורה. והתמדה זו נשארה קנין נפשו עד יומו האחרון. כשערך בערוב ימיו את גשוואי בנו יחידו בערב שבת, הקדיש זמן מועט מאד לחתונה. השאיר את האורחים החסידים המשמחים חתן וכלה לבדם, והעדיף ללמוד בשבת זו שעות רצופות לכבוד החתונה. רק בסעודה שלישית נכנס הוא לשבע ברכות וישב כמחותן נדיד

בין המסובים. (ספיר ויהלום פר' בראשית ע"ט - הגה"ח רבי מנחם מנדל פורמאן שליט"א)

הרה"ק רבי מרדכי חיים מסלונים זי"ע נולד לאביו הגדול הרה"צ רבי יהודה לייב קאסטיילניץ זצ"ל בר"ח תמוז תרכ"ח לפ"ק.

בשנת תרל"ו בטרם עלה עם אביו לארץ ישראל בפקודת רבו מרן היסוד העבודה, נכנס לקודש פנימה להיפרד ממרן היסוד העבודה, וכשהגיע לא"י קבע את מושבו בעיר טבריה, עבר לגור בצפת ואח"כ חזר לטבריה עד לשנת תרצ"ח, ובשנה זו העתיק את מושבו לעיר הקודש ירושלים עד לפטירתו בי"ב טבת תשי"ד. ושם מנוחת כבודו בהר המנוחות בחלקת הרבנים.

לחזור ולשנן תר"ג מצוות

זקני טבריה וירושלים זוכרים מימי ילדותם, כיצד היה הגה"ק רבי מרדכי חיים מסלונים זצ"ל, תובע מהם לחזור ולשנן סדר תר"ג מצוות, בנימוק, כי כל חייל מחוייב לדעת ולהבין את חוקי מדינתו, ומדוע לא ידע כל אחד מישראל כל החוקים והמשפטים שעליו לקיים. ולילדים שנבחנו על תר"ג מצוות, נתן מתנתו.

להתרחק מהכעס

כתב בראשית חכמה (שער הענוה פ"ג): ושמעתי מעשה מהחסיד הרב יעקב אשכנזי ז"ל שהיה חכם מופלא בחכמה ורצה ללמד חכמתו לרבי יהושע החסיד, וקודם נסוהו בענין הכעס, והיתה קבלה בידם שלא למסור החכמה אלא למי שינסוהו בכעס ולא יכעוס, וניסוהו ששה פעמים סבל ובשביעית לא עמד וכו'.

הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זיע"א, בהיותו רב בטורטשין, מקום רבנותו הראשון, טחנו פעם לפני הפסח קמח למצות בריחיים של גוי סמוך לעיר, והושיבו שם משגיח על הטחינה. ובליל שבת קודש אחר התפילה, עוד קודם הקידוש, קרא רבי יחיאל לשמש שילך אתו לטחנה. היה לילה חשוך וגשם שוטף ניתך ארצה. השמש לא היה לו חשק ללכת, אבל היה מוכרח למלא את רצון הרב. וילכו שניהם. כאשר באו אל הטחנה מצאו את המשגיח ישן. העיר אותו רבי יחיאל משנתו, והאיש נבהל מאוד בראותו את הרב עומד עליו. אמר לו הרב בנחת: אל תירא, רק אמור לי בבקשה כמה זמן אתה ישן כבר? השיב המשגיח: בערך בשעה. ציוה הרב מיד להפריש את הקמח שנטחן במשך שנתו ושלא להשתמש בו למצות. אחרי זה, כשראה שהאיש נרגע כבר ואינו מבוהל, טפח לו על פניו וגער בו על אשר מועל בתפקידו כמשגיח, כלום לשם כך שמנוך כאן, על מנת שחישן, לפסול חס והלילה את כל הקמח? הודות למתינותו של רבי יחיאל שבמקום לצעוק על השומר דיבר אליו בתחלה בנחת שלא יתבלבל מרוב פחד, ורק על ידי כך ידע כמה מן הקמח נפסל (מגדולי החסידות ח"ד עמוד לו).

על הפסוק (בראשית מד יח): וַיִּגַּשׁ אֱלֹוֹי הַיְהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי יְדָבָר נָא עֲבַדְךָ דָּבָר בְּאֲזִנֵי אֲדֹנָי וְאֵל יַחַד אֶפְרָיִם בְּעֲבַדְךָ כִּי כְמוֹךָ כְּפָרְעֹה הָעִיר הַרְהִיק רַבִּי מֵאִיר מְרַגְלִיּוֹת זֵיע"א בְּסִפְרוֹ מֵאִיר נִתְיַבֵּם (ח"ב, ברמזים): דקשה על זה מה לשון ב'י, וגם לשון נא שאינו אלא בקשה, ומה ואל יחר אפך הוי לו לומר ויחר, ומלבד זה הדקדוק לשון כי כמוך כפרעה, כ' הדמיון מיותר.

ועל כך הוא מפרש: ונראה על פי מה שקבלתי ממורי [רבינו הבעל שם טוב זיע"א] שסגולה נפלאה לבטל הכעס, לומר הפסוק (תהלים קיט ט) 'במה יזכה נער את ארחו לשמור כדברך, היינו

לכוון השם הקדוש היוצא מראשי תבותיו. נמצא לפי זה אף שכל עצמו כוונתו של יהודה לעורר מדגים וכעס עם יוסף, אף על פי כן מצד עצמותו היה רוצה לבטל כעסו, שלא יבא לכלל כעס באמת, שכל הכועס כו' (זוהר הקדוש, פרשת בראשית), ובא בכח סגולה הנ"ל להסיר הכעס מלבו, שלא יהיו פיו ולבו שוין בזה, וראה והבט שיהודה בחכמתו הכניס זה השם בתוך דבריו שיועיל לבטל כעסו,

שהתיבות והאותיות המיותרים הם 'ב' 'נא' 'אל' 'כ' והוא כסדר השם הק' היוצא מראשי תיבות 'במה יזכה נער את ארחו לשמור כדברך' והבן.

וכעניין זה כתב הרה"ק הישמה משה זיע"א: והנראה לומר על פי מ"ש משם הריב"ש זלה"ה, 'ויגש' נגש לדבר קשות, והנה לפי זה מיותר תיבות 'ב' ונא' שהן לשון בקשה, וגם 'ואל' מיותר, שהיה ראוי לומר 'ויחר אפך ואיני חושש', גם הכ"ף של 'כפרעה' מיותר, שהיה ראוי לומר 'כי כמוך פרעה', דהיינו שאיש כמוך הוא פרעה שגוזר ואינו מקיים, אבל היתורים האלו, בי, נא, אל, כ', הם ראשי תיבות של הפסוק: במה יזכה נער את ארחו לשמור כדברך, שהוא (בגימטריא עם הכולל) שם ס"ג ב"ן, שהוא התיקון לכעס, כי את הוא טפל (ברכות לו:), ונטפל לפניו ולאחריו, והוא ענין נפלא. והנה הדבר מובן דאף שלא ידעו שהוא יוסף, מכל מקום הבינו כי יש בו נשמה קדושה וצלם אלהים על פניו. והנה נודע מזוהר הקדוש, דעל ידי כעס יש סכנה שלא יתחלף נשמתו אשר מסטרא קדישא, ולמיהב תחותיה מסט"א ח"ו. והנה אם לפעמים צריך כעס לקנא במרגיזי אל, אז יש תיקון לכוון בשעת כעסו בשמות הקדושים הנ"ל, ולא יתחלף. והנה יהודה חישוב שיוסף ודאי אינו יודע מתיקון זה כיון שלא ידע שהוא יוסף, על כן אמר אם אני אוכל לכעוס ולא יזיק לי כי אני יודע התיקון, אבל אתה אם תכעוס תהיה כפרעה, שמרגינתא טבא דאית בך יסתלק, ויבא תחתיו מסט"א כמו שיש לפרעה. והיינו 'ויגש' שניגש לדבר קשות, 'בי' אדוני, ר"ל בי יש דבר א' ידבר נא וגו' דבר באזני אוכל לדבר דברים קשים כגידים, כי דבור לשון קשה ולא יזיק לי, אבל אתה 'ואל יחר' וגו' 'כי כמוך', ר"ל כי כמוך, ר"ל כי כמוך אם יחר אפך, תשאר רק כפרעה

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

נוצב ונימוד: שוקי קנד

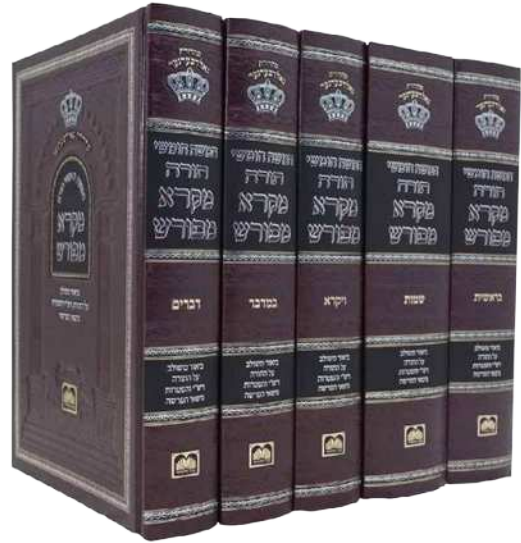
חדש

מקרא מפורש 5 כרכים

מהדורת גאלדבערגער

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

חומש 'מקרא מפורש' זו מהדורה ייחודית של 'עוז והדר', עם ביאור נפלא למקראות ולפירוש רש"י. הביאור משולב בתוך תיבות הפסוק, ומבאר את הפסוקים על דרך הפשט, בתוספת הערות וציורים, הנחוצים להבנה טובה וברורה. נוסף עליו גם ביאור לדברי רש"י, וגם הוא משולב בתוך דבריו, עם הערות ומקורות. המהדורה מלווה באיורים, תמונות והמחשבות, המועילות להבנת הפסוקים ועניינם. כל אלו נסדרו כעת מחדש ב-5 כרכים במהדורה מפוארת ובעימוד מושלם, כמיטב המסורת של ספרי 'ממלכת התורה' – עוז והדר'.

חדש

חזון איש המבואר על מסכת פרה

על מסכת פרה

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

דבריו העמוקים של הגאון הנודע בעל 'חזון איש', שבאו בלשון קצרה ומזודה, בפרט במסכתות הקשים שבש"ס, זוכים לפירוש חדש ומיוחד "אבינה במחזה", המשולב בדברי רבינו ומאיר את דבריו באור יקרות. הפירוש זכה להסכמת גדולי תלמידי החזון איש שסמכו ידיהם על המחבר הגאון שליט"א, וציינו את מעלת הפירוש הצח למען ירוץ בו הלומד ויבין את הסוגיות החמורות לאשורם. כבר איתמחי גברא ואיתמחי קמיעא בספרו הקודם על מסכת אהלות, ועתה הופיע כרך נוסף על מסכת פרה, שאף הוא כקודמו יזכה לשם רב בהיכלי התורה.

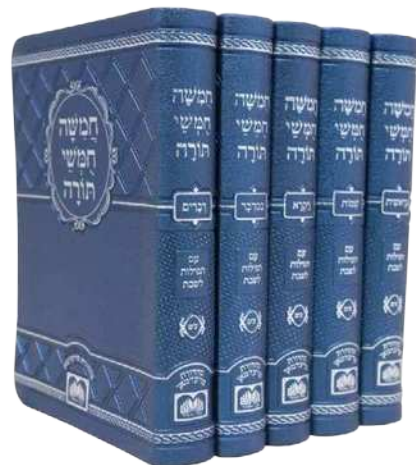
חדש

חומש כ"ס עם סידור דמוי עור

נוסח עדות המזרח - 5 כרכים

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

חמשה חומשי תורה במהדורה הידועה של 'ממלכת התורה' – עוז והדר' התורה, טעמיה ומפרשיה מוגהים בדקדוק רב, וערוכים בכתב נאה ומאיר עיניים, בתוספת הפטרות מבוארות. ועם סידור לשבת נוסח עדות המזרח. החומש במהדורת 'כ"ס' עם כריכה יוקרתית, בגודל נוח במיוחד לנשיאה וללימוד בדרכים. 5 כרכים, בקופסא מהודרת.

חדש בממלכת התורה

חדש

זמירות שבת אותיות גדולות

גודל 25 ס"מ

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

זמירות שבת בגודל 25 ס"מ עם אותיות גדולות מאירות עיניים, בעיצוב מרהיב עיין, בצבע כסף, כמיטב מסורת ספרי עוז והדר.

זמירות שירות ותשבחות למלך אל חי!

חדש

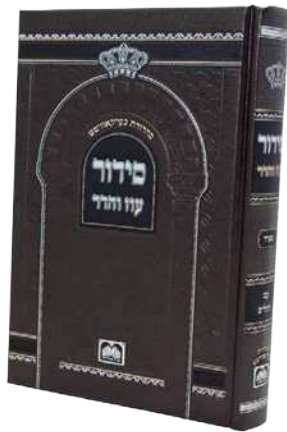
סידור בית כנסת עם תהילים

נוסח ספרד

ממלכת התורה 'עוז והדר'

סידור בית כנסת "עוז והדר" שהפך בשנים האחרונות לסידור המבוקש ביותר בכל בתי הכנסת, כעת באותו פורמט במהדורה נוספת בתוספת ספר תהילים – נוסח ספרד, העיצוב מרהיב עין ומשובב נפש, והאותיות מאירות עם סדר מיוחד שמסייע בכוונת התפילה.

תקבל צלותהון ובעותהון!

חדש

רמב"ם המבואר קדושה

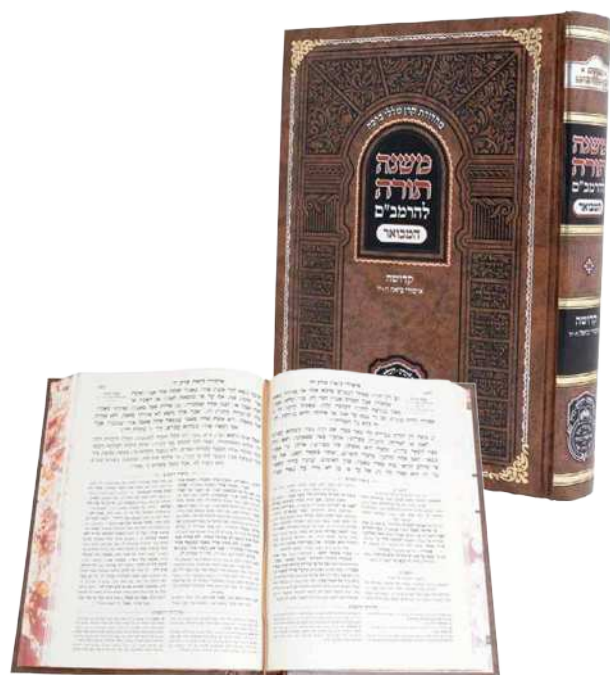
ביאה א' וביאה ב'

מהדורת 'קרן טללי ברכה'

מכון 'אור לישרים' - נהריה,

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

2 כרכים נוספים וחדשים בסדרת הרמב"ם המבואר. נושאי כליו ערוכים בדקדוק רב, מקוטע ומנוקד, בעיצוב נאה ומשובח. ביאור משולב ומקיף לכל דברי הרמב"ם, ערוך בשפה ברורה ושווה לכל נפש. הביאור מיוסד על מפרשי הרמב"ם לדורותיהם, ובתוספת הקדמות, מבוא בתחילת כל ענין, וכן מקורות וצינונים להרחבת הדברים והשיטות. בספר גם פסקי שולחן ערוך, וילקוט ביאורים ועיונים נרחב על דברי הרמב"ם, בסגנון 'מתבתא' על הש"ס.

הגה"ח רבי דוד אלתר שליט"א בן כ"ק מרן אדמו"ר מגור שליט"א, משתתף בסעודת מצוה בבית מדרשנו "באר ישראל", עם חברי כולל להוראה ודיינות

'אוצר פניני החסידות'

אצל המשפיע הרה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ספרי 'אוצר פניני החסידות' קנו להם שם טוב בקרב שוחרי תורה וחסידות, ונושאים חן בעיני זקנים עם נערים. המדורים השונים מותאמים לכל אחד כפום שיעוריה ונטיית לבו, עם מובאות והשלמות מספרי החסידות, מראי מקומות, וביאורים השווים לכל נפש. זכות הייתה למשלחת 'אור לישראל' להגיש את תגובת המכון מפירות המגדים של 'אוצר פניני החסידות' על התורה, על ברית מילה, נישואין ועוד, לפני המשפיע הרב הצדיק רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א, אשר הפליג בשבח הספרים המלאים בדברי חסידות, וגדושים במילי מעלייתא אשר ניתן לשאוב מהם ידאת שמים ואמונה, אהבת השי"ת וכל מידה נכונה.

המאיר לארץ

מורינו הרב שליט"א במעמד שבע ברכות לבתו של הגה"צ רבי ישראל אברגל שליט"א ראש מוסדות המאיר לארץ.

כל המציל נפש מישראל

כמדי יום שני, גם השבוע ביומי דחנוכה, התקיים בבית מדרשנו השיעור בהלכות רפואה בשבת, על ידי הגאון רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א לחברי צוות הצלה מד"א בית שמש.

השבוע בדמנהור שבמצרים

משפצים את ציונו של קודש הקדשים האביד יעקב מרן הגה"ק רבי יעקב אביחצירא זיע"א, לכבוד ההילולא שתחול בכל בטבת.

בעז"ה מודי ערב מתקיים
שיעור דף היומי
 מפי הרה"צ
מושה ראובן ארלוך
 שליט"א
 לאחר תפילת ערבית בשעה 8:30 בערב
 בבית מדרשנו
 ברחוב פנחס בן אייר 20 בית שמש

שימעו ותהי נפשכם

מילין קידין והידושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביחצירא שליט"א

מִי־הֵתָא

חֵתָא

חֵתָא דְאִתְּיָתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

עבודת יוסף ובנימין לתקן עוון שנאת חינם

המשמח חתן וכלה מרבה אהבת חינם

על פי דבריו יבואר בטוב טעם מאמרם ז"ל (ברכות ו:): כל המשמח חתן וכלה כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים, כי כשהוא משמח את החתן והכלה ומשתתף ושמח בשמחת השני הרי בכך מרבה אהבת חינם, ומתקן בזה השנאת חינם שגרם לחורבן בית המקדש, וממילא הוא כאילו בנה את הבית המקדש שנחרב בירושלים.

בכו על הצווארים שמסמלים את הבית

המקדש

והנה מה שבכו יוסף ובנימין דווקא על הצוואר, כי הוא מסמל את הבית המקדש, כמו שפירש רש"י בפסוק (שיה"ש ז ה) 'צווארך כמגדל השן', 'צווארך' - ההיכל והמזבח שהם זקופים וגבוהים ולשכת הגזית גם היא שם עשויה לחוזק ולמגן כמגדל השן. ונראה לבאר שלכן נרמז הבית המקדש בצוואר, כי תכלית הצוואר לחבר את הראש ללב ושאר אברי הגוף, שהוא מעביר את השכליות מהמוח אל הלב, ואת המאכלים מהפה אל הגוף, וכן להיפך, שהוא מעביר את הכוח החיוני מהלב לראש. כך מהותו של בית המקדש שהוא שער השמים, והוא מקום ההתקשרות וחיבור הגמור של בני ישראל לאביהם שבשמים, גם על ידי השפע שיורד שם לבני ישראל מהראש, אבינו שבשמים, וגם על ידי ששם מוסיפים כוח ממטה למעלה בעבודת הקרבנות, וממנו יוצאת הוראה לישראל.

יוסף ובנימין חיברו שמים וארץ ולכן זכו לבתי

מקדש בחלקם

ויובן בזה מה שזכו יוסף ובנימין שבתי המקדש והמשכן יהיו בחלקם דווקא, כי דרך כל הצדיקים העובדים את השם יתברך בשלימות שהם מקשרים את כל הגשמיות בעולם

וַיֵּאֶסֶר יוֹסֵף מִרְכַּבְתּוֹ וַיַּעַל לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל אָבִיו גִּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל צְוָאָרָיו וַיִּבְכֶּה עַל צְוָאָרָיו עוֹד (מה יד). פירש רש"י מחז"ל (מגילה טז: ב"ר צג יב) יוסף בכה על שני מקדשות שעתידין להיות בחלקו של בנימין וסופן ליחרב, ובנימין בכה על משכן שילה שעתיד להיות בחלקו של יוסף וסופו ליחרב. הקשה הרה"ק ר' יחזקאל מקוזמיר ע"ה (ויגש ד"ה מאא"ז) הרי עכשיו נפגשו שני האחים הקדושים לאחר שלא ראו זה את זה שנים רבות, ואם כן מה זה שנתעוררו דווקא עכשיו לבכות על חורבן בית המקדש, וכי כך הוא דרכו של עולם כשיפגשו אחים אחרי הרבה שנים להיות ראשית מעשיהם לערוך תיקון חצות, והלוא בשעת חדוה - חדוה. ועוד צריך להבין, מפני מה בכו כל אחד על חורבן המקדש שבחלק אחיו ולא על חורבן המקדש שבחלקו. ויותר מזה צריך ביאור, איך בכלל בכה בנימין על חורבן מקדש שילה שבחלקו של יוסף, והרי לא יבנה המקדש בחלקו של בנימין כל זמן שלא יחרב המשכן שבשילה.

וביאר הרה"ק ע"ה שהענין כך הוא, דהנה חטא מכירת יוסף באה על ידי קנאה ושנאת חינם, ולא זו בלבד אלא גם בזמן שבית המקדש היה קיים עדיין השטן הזה של שנאת חינם ריקד בינינו וגרם לחורבנה (יומא ט:), על כן היתה ראשית עבודתם של יוסף ובנימין לתקן ענין זה של שנאת חינם, ומטעם זה בכו על חורבן בית המקדש שכן רצו לפעול ולעורר שלא יחרב על ידי שנאת חינם. ולא עוד אלא דווקא בגלל הדבר הזה בכו כל אחד על החורבן של השני ולא על החורבן שבחלקו, כי התיקון לשנאת חינם הוא אהבת חינם, אהבה אמיתית שכוואב לו צערו של חברו יותר מצער, ויוסף ובנימין הרבו באהבת חינם ובכו על הצער של השני בכדי לתקן ענין השנאת חינם. ומגודל אהבה אמיתית שביניהם היה כל אחד סבור ומקובל שלא ייחרב המקדש שבחלקו, אף שבגלל זה לא יבנה מקדש בחלקו.

השמים ואת הארץ יחדיו תמיד, ומדה כנגד מדה קיבלו על כך שכרם מן השמים וזכו בחלקם לבתי המקדש והמשכן, המקומות שחיברו שמים וארץ, עליונים ותחתונים.

הזה עם השמים, וממשיכים אדנותו ומלכותו יתברך בכל עניני העולם ובכך הם מחברים שמים וארץ תמיד, אם כן אפוא יוסף ובנימין שהיו צדיקים גמורים, בודאי חיברו את

מִלְתָּא דְפְלִיאָה

שמות הקדושים המסוגלים לפרנסה

וְלֹאֲבִיו שְׁלַח כְּזֹאת עֲשֶׂרָה חֲמֹרִים נְשָׂאִים מְצֻרִים וְעֶשֶׂר אֲתֹנֹת נְשָׂאֵת בָּר וְלֶחֶם וּמִזֶּן לְאֲבִיו לְדֶרֶךְ (מה (כג). פירש רש"י: 'שלח כזאת' - כחשבון הזה וכו'. ואינו מובן איזה חשבון יש כאן, הרי בסך הכל שלח לו עשרה חמורים ועשר אתונות, ומה היה צריך לחשב. בכדי להבין מה הוסיף רש"י בפירושו, נביא בהקדם את דברי האריז"ל הידועים שיש ג' שמות של פרנסה, והם פא"י סא"ל חת"ך, וכולם רמוזים בפסוק (תהלים קמה טז) 'פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון', פא"י נוטריקון 'פותח את ידך', והסופי תיבות של 'פותח את ידך' עולה חת"ך, שהוא שם המלאך הממונה על הפרנסה, על דרך מה שאומרים (בפיט לראש השנה ויום הכיפורים) 'החותך חיים לכל חי', ובא"ת ב"ש השם חת"ך הוא השם סא"ל.

יוסף הצדיק שלח לאביו לכוון בשם חת"ך

והנה מובא (בספר יפרא בימיו צדיק) בשם הרה"ק העטרת צבי מזידיטשוב ע"ה שאמר גם כאן בדרך זה, 'כזאת' גימטריא 'חת"ך', וזהו שפירש רש"י כחשבון הזה, שהרי היו אז שנות רעבון, ויוסף הצדיק הרי הוא המשביר המשפיע פרנסה לכל העולם, ולכן שלח לאביו שיכוון בשם חת"ך שעולה כמספר כזא"ת, ועל ידי זה לא יחסר לו לחם.

על ידי הכוונה בשלשת השמות נשפע שפע רב

והוסיף הרה"ק החקל יצחק מספינקא ע"ה (ויגש ד"ה ולאביו) פנינים יקרים על פי הנ"ל, שהרי הן השם פא"י והן השם סא"ל עולים בגימטריא צ"א, ושניהם יחד עולים קפ"ב כמספר יעק"ב, ומטעם זה 'ולאביו שלח כזא"ת' עולה חת"ך, דהיינו ששלח לו גם את השם השלישי, ועל ידי כל הג' שמות יתמשך שפע רב בעולם. והרחיב עוד להמתיק את הדברים על פי המובא (אמרי יוסף חיי שרה אות כו) בשם הרה"ק ר' בעריש ע"ה מזידיטשוב בפירוש הגמרא (שבת קנא:): 'גמירי דצורבא מרבנן לא מיעני, ומקשה הא חזינן דמיעני, ומתרץ אהדורי אפתחא לא מיהדר'. ודקדק הוא ז"ל, הרי אנו רואים מעשים בכל יום שגם תלמידי חכמים מחזרים על הפתחים ל"ע. ולכן פירש בגמרא דרך אחרת, שהרי ידוע שצריך האדם להתפלל בכל יום על הפרנסה ולבקש מזונותיו מאת השם יתברך, וצריך לכוון בכוונת פותח את ידך לשמות הפרנסה כנודע, וזהו שהקשתה הגמרא 'והא חזינן דמיעני', ומתרץ 'אהדורי אפתחא לא מיהדר', כיון שרואים אנו שהם עניים על כרחנו נאמר שזה מחמת שאינם מחזרים על הפתחים, דהיינו שלא כווננו 'בפתחא' היינו בפסוק 'פותח את ידך', עכדה"ק.

לפיכך כאשר ראה יוסף הצדיק שהם רעבים ללחם שלח להם שמות הפרנסה ובכך יהיה להם שובע, וכאשר בא יעקב והמשיך שמות הפרנסה נתבטל הרעב ונשפע שפע רב בעולם.

יוסף שלח רמז שהשמחה סגולה לפרנסה

באופן אחר ניתן לבאר דברי רש"י, על פי העצה הטובה שלמדונו רבותינו כיצד בידינו להמשיך ההשפעה, כאשר אמר הרה"ק רבי ברוך ממעזיבונ' ע"ה שעצבות מקלקלת את הפרנסה, ולכן יראה כל אדם שיהיה בשמחה. ונרמז הדבר בתורה, שסופי תיבות 'והיית' אך שמ"ח' (דברים טז טו) הם 'חת"ך', שהוא השר הגדול של פרנסה. והנה מיום שנפרד יוסף מאביו היה יעקב אבינו שרוי בצער ועל ידי זה התרחק ממנו השר הממונה כי אינו שורה אלא במקום שמחה, וכעת ששלח לו יוסף הבשורה שהוא חי, על ידי זה 'ותחי רוח יעקב אביהם' ונתמלא שמחה שלימה, וממילא בכוח הבשורה ששימח אותו חזר אליו השר של פרנסה, וזהו הפירוש 'ולאביו שלח כזא"ת' כחשבון הזה שהוא חת"ך, שביחד עם הבשורה הטובה שלח לו גם השם חת"ך שהוא השר הממונה על הפרנסה.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

הצדיקים הדבקים בקב"ה צריכים שמירה שלא תצא נפשם מגודל הדביקות

על כך מיד בא ונכנס לחדרו, אולם מצאו שכבר נצרר בצרור החיים ויצאה נשמתו הקדושה באחד על ידי מיתת נשיקה.

פטירת המגיד מזלאטשוב בעת רעוא דרעוין מתוך דביקות עד כלות הנפש

ועל פטירת המגיד מזלאטשוב זלה"ה מסופר, כי לערך שנתיים קודם פטירתו הוצרכו לשמור עליו שלא תצא נשמתו מרוב דביקות בבוראו, וביחוד בשבת קודש בעת רעוא דרעוין, ואירע מעשה בכ"ה באלול שנת תקמ"א בעת רעוא דרעוין בשבת קודש פרשת נצבים-וילך, היה כל כולו אחוז שרעפים ודבוק בבורא עולם עד כלות הנפש מרוב חיבה ותשוקה לבורא ברוך הוא, ובאמצע אמירת מאמר 'תא חזי' מזהר הקדוש (יתרו פח:) הנדפס בסידורים, בשעה שאמר 'ובהאי רצון אסתלק משה נביא מהימנא קדישא מעלמא' הגיע להתפשטות הגשמיות, וכשראתה זאת בתו הצדקת הזעיקה את אחיה הצדיק ר' יצחק, אך כשהגיע איחר את המועד וכבר נסתלק לבית עולמו.

עבודת התפילה של היהודי הקדוש מפרשיסחא במסירות נפש ממש

בדומה לזה מובא בספרים הקדושים על היהודי הקדוש מפרשיסחא זלה"ה שהסתלקותו היתה באמצע עבודתו בתפילה, וכידוע דרכו שהיו כל עניני תפילותיו במסירות נפש, ובאמת בסוף הלך לעולמו מתוך מסירות נפש בתפילתו. וכך העיד על נשמתו שהיא מאותם הקדושים שמסרו נפשם על קדושת השם, וממילא מוכרח להיות פטירתו על ידי דביקות, ובכל תפילה שצמאה נפשו להשם יתברך ומתדבק בו יתברך, אז השם יתברך חונן אותו ומשיב לו נפשו שיוסיף בעבודה על ידו, ואחר התפילה נחלש מאד ומוכרח לטעום תיכף אכילה או שתיה, וגם שלא להניחו לבדו בבית. ובימי האחרונים נזהרו לשמור מאד ועמדו

המשך בעמוד הבא

יוסף הצדיק התעסק בכיבוד אב ולכן לא
קרא שמע

וַיֵּאסֶר יוֹסֵף מִרְפַּכְתּוֹ וַיַּעַל לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל אָבִיו
גְּשֻׁנָּה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל צַנְאָרָיו וַיִּבֶךְ עַל צַנְאָרָיו
עוֹד (מו כט). רש"י כתב לפרש 'עוד' מלשון רבוי,
שהרבה יוסף והוסיף בבכי יותר על הרגיל, אבל
יעקב לא נפל על צוארי יוסף ולא נשקו, ואמרו
רבותינו הטעם שהיה קורא את שמע. ונתקשו
המפרשים דממה נפשך אם לא היה אז זמן קריאת
שמע מדוע קרא יעקב אבינו, ואם כן היה אז הזמן
לקרוא את שמע מדוע יוסף הצדיק לא קרא.

הצדיקים הדבקים בקב"ה צריכים שמירה שלא תצא נפשם מגודל הדביקות

ונראה לתרץ, על פי הידוע ומבואר בספרים
הקדושים מעלת ודרגת הצדיקים, אשר
בעבודתם את השם יתברך בדביקות עצומה
בקדושה ובטהרה ובסילודין כשרפים ומלאכים
זוכים להתפשטות הגשמיות, עד היותם קרובים
להיבטל ממציאות ולהסתלקות נשמתם מחמת
רוב כיסופין והשתוקקות ואהבת השם אשר
בערה בהם, וכדי להציל את נפשם חייבים הם
להתעסק בדבר גשמי או שיעמדו עליהם אנשי
ביתם לשמור עליהם בשמירה יתירה ולעוררם
לבל יסתלקו מן העולם הזה בשעת דביקותם.

פטירת הרמ"ע מפאנו ע"ה בשעת קריאת שמע

וכך נודע על הרה"ק הרמ"ע מפאנו ע"ה (בעל
עשרה מאמרות) שהוצרך לשמירה שלא תיפרד
נפשו מגופו מרוב דביקות להתפשטות הגשמיות
בעת שהיה קורא קריאת שמע, ולכן בכל יום ויום
קודם כניסתו לחדר המיוחד שהיה מתבודד בו
ומקשר נשמתו בחי העולמים מאהבתו ודביקותו
בו יתברך, היה נוהג לקבוע זמן למשמשו שיבוא
ויעוררו עד שיפסיקנו מדביקותו. פעם אחת נפלה
דליקה בעיר, ומחמת הבהלה שכח המשמש ולא
בא בזמן שקבע לו רבו, ולאחר זמן מועט כשנזכר

שהיו מרגישים במיתתם לא נמנעו מלהתקרב לדביקות נעימות עריבות ידידות חביבות חשיקות מתיקות, עד כלות נפשותם מהם.

יוסף שמר על אביו שלא יסתלק לעולמו מרוב דביקות

בדרך זו ניתן להבין מדוע יוסף לא קרא קריאת שמע, שכן אם בצדיקי הדורות נאמר כך, על אחת כמה וכמה יעקב אבינו ע"ה בחיר האבות בוודאי היה בבחינה זו, ולכן הוצרך יוסף להשגיח על אביו בשעה שהוא קרא את שמע שלא תצא נפשו מרוב דביקות, ועל כן נפל על צוארו כדי להחזיקו בעולם הזה, ויתכן להוסיף שגם זה בכלל דברי הנחלת יעקב שיוסף היה עסוק במצות כיבוד אביו לשמור ולהשגיח עליו.

עיקר מסירות נפש כשיש לאדם כל טוב ולא בעת צרה

אך עדיין צריך ביאור, מדוע דוקא עכשיו הוצרך יעקב אבינו להשגחה, ואם קודם לכן גם היה לו השגחה, אם כן איפה המשגיח הקודם. אמנם נראה לומר שרק עכשיו היה צריך שמירה ולא קודם, על פי מה שכתב בעל דברי אמונה ע"ה (ויגש) שהאדם אשר צרות רבות סבבוהו וממילא אין לו שום נחת מזה העולם, אין רבותא בזה שהוא חושב תמיד למסור נפשו על קידוש השם, כי אין זה מסירות נפש האמיתית כמובן. רק עיקר הרבותא הוא כשיש לו לאדם כל טוב הן עושר וכבוד והן נחת מבניו ועם כל זה הוא מוכן ומזומן כל רגע למסור נפשו על קידוש שמו יתברך, זוהי מסירות נפש האמיתית.

לכן כל זמן שלא ראה יעקב אבינו את יוסף חי וקיים היה חושש שקבלת מסירות נפשו אינה באמת לאמיתה, בהיות שסבל צרות רבות ורעות וצרת יוסף העולה על כולנה, אולם כשראה שעוד יוסף חי והייתה לו מזה שמחה גדולה, אז דייקא אמר 'אמותה הפעם' (מו ל), כי עתה כבר יכול לקבל עליו מסירות נפש באמת לאמיתה למות במיתת הצדיקים, כמו שترגם יונתן 'די במיתותא דמייתין בה צדיקא אנא מיית', שמדבקים עצמם באהבה עזה עד כלות הנפש. לפי זה יבוא על נכון שרק עכשיו היה יוסף חושש לפטירת אביו ולכן השגיח עליו.

לידו תמיד מוכנים באיזה טעימה ליתן לו תיכף ומיד אחר סיימו התפילה, אמנם בפעם האחרונה נתעכב הדבר ותיכף נפל על הארץ, ומתוך דיבורים קדושים בדביקות עצומה שנמשכה ל"ו שעות נפרד מהאי עלמא ונסתלק לעולם העליון.

תשוקתו הגדולה של הנועם אלימלך להיפרד מעולם הזה ולהתקרב למקור הקדושה

גם עבודתו בקודש של הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זלה"ה כרוכה היתה תדיר במסירות נפש, כשכל רצונו ותשוקתו להיפרד מעולם הזה החומרי ולעמוד במקור הקדושה מבלי לבוש החומר העב, ובשל כך כשהרגיש מתיקות גדולה בעת שאמר קדושת 'כתר' בשבת קודש היה ירא שלא תהיה לו כלות הנפש מגודל מתיקות אור הנערב, ולקח שעון בידו והביט עליו כדי שעל ידי זה יוכל להחזיק את הנפש בתוך הגוף. באחד הימים, תוך כדי עבודתו הקדושה בדביקות בחי העולמים, התעלף הרבי ר' אלימלך וכל הפעולות שעשו להעירו לא הועילו מאומה. נבוכים ואובדי עצות קמו החסידים ונסעו להרה"ק ר' אברהם משה מפשעווארסק ע"ה לשאול את פיו כדת מה לעשות, ויעץ להם שיביאו בן אדם מגושם חוטא ומחלל שבת ויבקשו ממנו לגעת בידו הקדושה של הרבי. כששבו מנסיעתם עשו כעצתו, ויהי, אך נגע המחלל שבת בידו של הרבי ומיד נתעורר מדביקותו העילאית.

אין הצדיקים נמנעים מלהתקרב לאור העליון אף בידיעה שיגיעו עד כלות הנפש

סיפורים אלו הם מקצת דמקצת משבחם של קדושי עליון צדיקי הדורות אשר כל ימי חייהם מקיימים כל מצוה ומצוה בדביקות עצומה וקירבת אלקים עד כלות נפשם ממש בבחינת 'כי עליך הורגנו כל היום' (תהלים מד כג), וכך גילה האור החיים הקדוש (ריש פרשת אחרי) טפח ממדרגותיהם הקדושים והנשגבים בפירושו על מיתת נדב ואביהוא, ורבות התייגעו גדולי הדורות והמקובלים לבאר דבריו הטמירים והנעלמים בפירושו שם, ותוכן דבריו שמתו נדב ואביהוא בזה שנתקרו לפני אור עליון בחיבת הקודש, והוא סוד הנשיקה שבה מתים הצדיקים, ורמז הכתוב בתיבת 'וימותו' הפלאת חיבת הצדיקים, שהגם

מִזְלֵי יִקְרִי

פְּרָקֵי הַדְּרָכָה וְעֵבוּדָתָהּ עַל סֵדֶר הַפְּרָשָׁה

קבלת עול מלכות שמים שלימה כשהלב מלא באהבת השם

וַיֵּאָסֶר יוֹסֵף מִרְפַּבְתּוֹ וַיַּעַל לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל אָבִיו
גִּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל צַוְּאָרָיו וַיִּבֶךְ עַל צַוְּאָרָיו
עוֹד (מו כט). רש"י כתב לפרש 'עוד' מלשון
רבו, שהרבה יוסף והוסיף בבכי יותר על הרגיל,
אבל יעקב לא נפל על צוארי יוסף ולא נשקו,
ואמרו רבותינו הטעם שהיה קורא את שמע.
ונתקשו המפרשים דממה נפשך אם לא היה אז
זמן קריאת שמע מדוע קרא יעקב אבינו, ואם כן
היה אז הזמן לקרוא את שמע מדוע יוסף הצדיק
לא קרא. ותירץ הנחלת יעקב (הובא בשפתי
חכמים) שיוסף היה עסוק במצות כיבוד אביו,
ועל כן היה פטור מקריאת שמע כדין העוסק
במצוה פטור מן המצוה (סוכה כו. שו"ע או"ח
סי' לח ס"ח).

ויש שתירצו באופן אחר, שמאז ומתמיד רצה
יעקב אבינו לקבל על עצמו עול מלכות שמים
שלימה במסירות נפש, אולם אי אפשר להגיע
למדרגה זו רק כשהלב בוער כאש כשהוא מלא
אהבת השם עזה ששום רוחות שבעולם לא יוכלו
לכבותה. יסוד דברים אלו מושתת על המובא
בספר גור אריה למהר"ל (מו כט) מדוע נתייחד
הזמן לקריאת שמע שהיה קורא, לפי שכאשר
בא יעקב וראה את יוסף בנו מלך, נתמלא לבו
אהבת ויראת השם בהכרה מלאה איך מידותיו
הם טובות ושלימות ומשלם שכר טוב ליראיו,
והיא מידת החסידים אשר יקרה להם טוב מיד
הם מתדבקים אל הקדוש ברוך הוא על הטובות
והאמת שעשה עמהם, והנה זהו קריאת שמע
בקבלת עול ויחוד מלכות שמים ואהבתו, ולכן
היה ראוי ליעקב לקרוא קריאת שמע כאשר בא
אליו יוסף וראה אותו מלך אחר הצער הגדול
שהיה לו בעבורו.

אהבת השם מבטל אהבה גשמית וכן ההיפך
דיבורים נשגבים אלו של המהר"ל עשויים
להתפרש בכמה פנים, ולאחר שהביאם השפת
אמת (ויגש תרל"ז ד"ה נודע) פירש הענין
כפשוטו, כי היה ירא לנפשו שעל ידי זה האהבה
שנתמלא לבו ליוסף בנו ישכח ממנו אהבת
הבורא יתברך, לכן לפני ששמח והתענג מראיית
יוסף שכל כך ציפה וחיכה לראותו, מקודם
התדבק בהקדוש ברוך הוא ועל ידי זה נשכח
ממנו האהבה הגשמית.

וכענין זה מסופר על החפץ חיים ע"ה שאמר
בעת הסתלקות בנו חביבו הצדיק ז"ל כי כעת
יוכל לקיים ביתר שלימות את הפסוק (דברים
ו ה) 'ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך' ולעבוד
את השם יתברך באהבה יתירה, כי גם האהבה
שחיבב את בנו כבר יוכל גם כן להקדישה
לקדושת שמו יתברך.

ראה גם בדברי המלבי"ם שהם כעין השלמה
לדברי המהר"ל, וזה לשונו: גדר אהבת ה' שלא
יצויר עם אהבה זו אהבת זולתו, וכאשר בעת
ההיא התעורר בלב יעקב אהבה עצומה ליוסף
אשר התאבל עליו ימים רבים, קרא אז קריאת
שמע ורשפי אש שלהבת אהבת ה' גבר בליבו על
אהבת יוסף עד שלא פנה אליו כלל, אחר שמסר
נפשו במחשבתו במסירות נפש של אהבת ה'
כמו שאמר רבי עקיבא 'כל ימי הייתי מצטער
על פסוק זה מתי יבוא לידי ואקיימנו', על כן
אמר 'אמותה הפעם' שמשתוקק למות הפעם
באהבת ה' על קידוש שמו שאין לו עוד בעולם
הזה כלום, 'אחרי ראותי את פניך כי עודך חיל',
ואתה תהיה במקומי על תבל ארצה, ואני אשוב
אל מקומי בשמים.

מעשה אבות סימן לבנים גם באהבת השם יתברך

והנה גם במסכת זו של אהבת השם קיים הכלל
'מעשה אבות סימן לבנים' (ראה תנחומא לך לך
ט), ואנו נקראים בזה לאמץ את דרכי האבות

עובדא לעצמותם רק בשם כל ישראל, כמו שאנו עושין בשם כל ישראל, ומצד זה נוכל אנחנו להתקשר במעשה אבות מפני שהם כללו אותנו במעשיהם, וצוותא הוא לשון התקשרות, 'אשר יצוה' וגו' בכל מעשה שעושה כנ"ל, שוב מצאתי כדברים האלה בספר קדושת לוי].

כפרת חטא מכירת יוסף

וְאַתֶּם עָלוּ לְשָׁלוֹם אֶל אֲבִיכֶם (מד יז). חטא מכירת יוסף מתגלגל והולך בכלל ישראל [ואף על פי שבקשו ממנו השבטים מחילה, באמרם (בראשית נ יז) 'שא נא פשע אחיך', וגם הוא הוסיף להם דברי ניחומים כמו שכתוב (שם פסוק כא) 'וינחם אותם וידבר על ליבם', מכל מקום כיון שלא השיב להם בפה מלא שהוא מוחל על כן נותר העון להתכפר בענין עשרה הרוגי מלכות (רבינו בחיי שם נ, יז)], ועיקר כפרתם של השבטים הייתה בהריגתם של עשרה הרוגי מלכות, והיו עשרה הרוגי מלכות, כנגד עשרת השבטים שהשתתפו במכירה, וזהו שנרמז בדברי יוסף אל אחיו 'אתם עלו לשלום אל אביכם', וכתב **רבנו בחיי** שהוא רמז לעשרת הרוגי מלכות שיעלו בשלום לאביהם שבשמים, ו**בריקאנטי** (בראשית לז כז) כתב רמז לכך, ששמות הרוגי מלכות עולים כמנין שמות השבטים.

והיינו כשנחשוב עשרת השבטים מלבד יוסף ובנימין, וזבולן עם וא"ו אחת, והוא עולה למנין ב' אלפים תתנ"ח, והיו עשרת הרוגי מלכות רבן שמעון, ורבי ישמעאל, ורבי עקיבה, ורבי חננייה [בן תרדיון], ורבי טרפון, ורבי יהודה [בן בבא], ורבי אלעזר [בן שמוע], ורבי ישבב [הסופר], ורבי יהודה [הנחתום], ורבי חוצפית [התורגמן], ושמותם עולים גם כן למנין ב' אלפים תתנ"ח, ובלבד שיהיה רבי חננייה בשני יודי"ן].

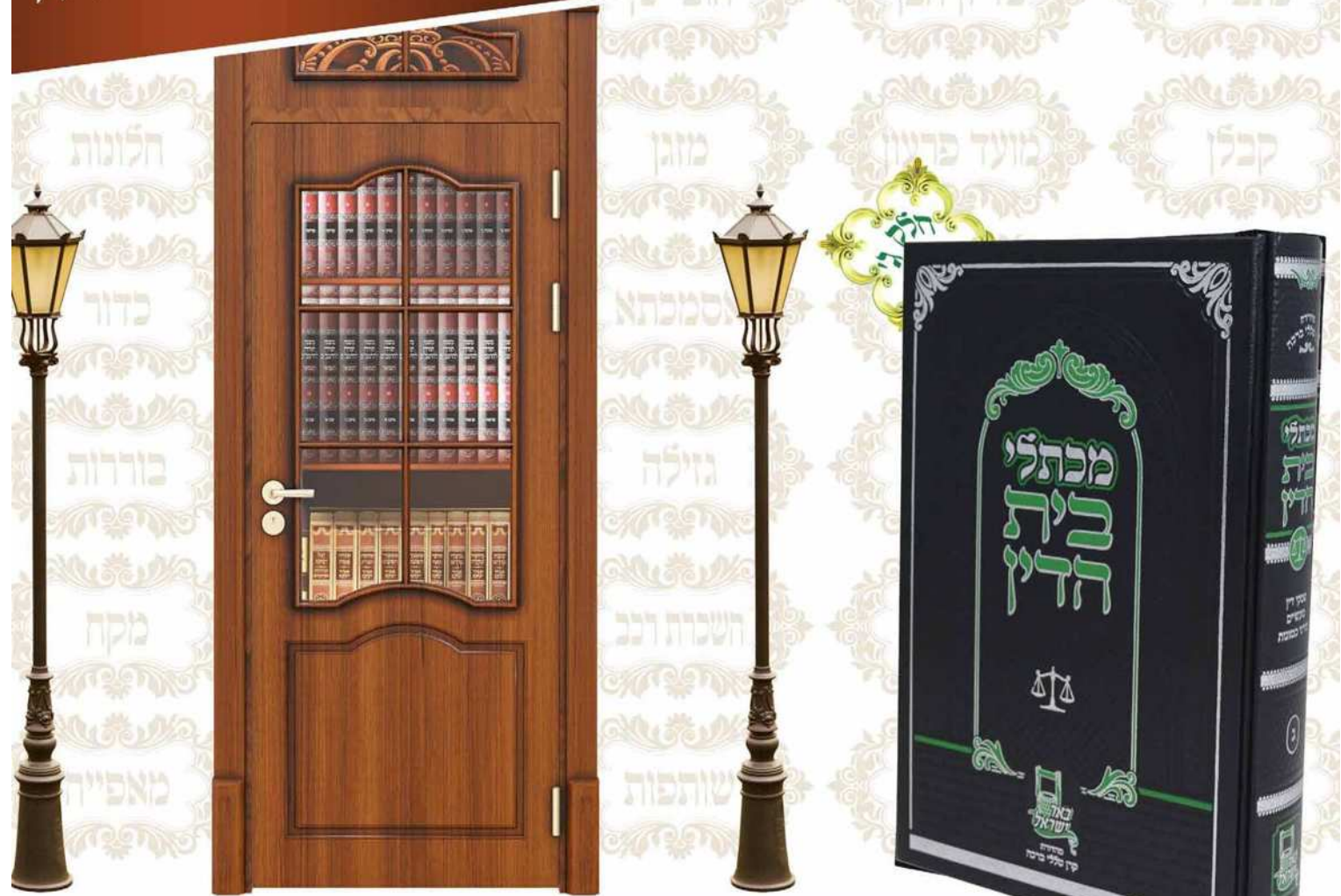
הקדושים וללמוד את מידותיהם התרומיות. [וזה לשון הרמב"ן (בראשית יב ו): אומר לך כלל, תבין אותו בכל הפרשיות הבאות בענין אברהם יצחק ויעקב, והוא ענין גדול, הזכירוהו רבותינו בדרך קצרה, ואמרו (תנחומא ט) כל מה שאירע לאבות סימן לבנים, ולכן יאריכו הכתובים בספור המסעות וחפירת הבארות ושאר המקרים, ויחשוב החושב בהם כאלו הם דברים מיותרים אין בהם תועלת, וכולם באים ללמד על העתיד, כי כאשר יבוא המקרה לנביא משלשת האבות יתבונן ממנו הדבר הנגזר לבא לזרעו].

רבות ניתן ללמוד בענין זה מפגישת יעקב ויוסף, כמו שהביא **השפתי צדיק** (ויגש לא) ששמע מזקיני **החידושי הרי"מ ע"ה** ששייב את דברי המהר"ל הנ"ל, אמנם **הרבי מקאצק זלה"ה** התבטא על כך שהוא דבר קטן למעלת קדושת האבות, וליישב דברי זקיניו ז"ל כתב השפתי צדיק שנראה כוונתו שיעקב אבינו הכין דרך עבודה זו עבור כל כלל ישראל, שבכל עת שיתעורר בליבם איזה אהבה וחיבה שיוכלו להטותה להשם יתברך, ולכך מובא ברש"י כוונה זו שנעשה מזה פירוש הפשוט ואז יוכל כל איש ישראל לבוא למדרגה זו, וכן היה רוב עבודת האבות הקדושים להכין דרכי עבודה לכלל ישראל, אכן האבות הקדושים עצמם אין לשער גודל דביקותם ומסירות נפשם תמיד להשם יתברך עד שמלאכי השרת נתקנאו בהם. [ולכך נקראו אבות, כמו שביאר השפת אמת (וירא תרמ"ה ד"ה בפרשת) בטוב טעם: שכל עבודת בני ישראל וכו' הכל בכח מעשיהן של האבות, דכתיב 'למען אשר יצוה בניו וביתו' וגו', ולא מצינו שהיה מצוה בעת פטירתו איזה צוואה, אך הפירוש שבכל מעשה האבות נשתתפו עם כל הדורות העתידין לעמוד מהם, ולכן נקראו אבות שלא היה שום

יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים
 © כל הזכויות שמורות
 אין להעתיק או לגיטל ללא אישור
 מפורש בכתב ממכון אור לישראלים
 עיצוב ועימוד: שוקי קנר

חדש! כרך שלישי בסדרה

מאחורי הקלעים של בית הדין

המביא את המידע

הצצה מרתקת לדיוני היכל בית הדין בכל תחומי ההלכה הנוגעים לחיינו של כל יהודי
 מכתלי בית הדין - ג' משולחנו של הגאון רבי מנחם מנדל פומרניץ שליט"א
 ראש בית הוראה לדיוני ממונות "באר ישראל" וריש מתיבתא "עוז וחדר"
 מבוא פלאי | מקבץ פסקי דיני ממונות אקטואליים | קונטרס דיני ממונות בתקופת הקורונה

אור דיני התורה לישרי לב

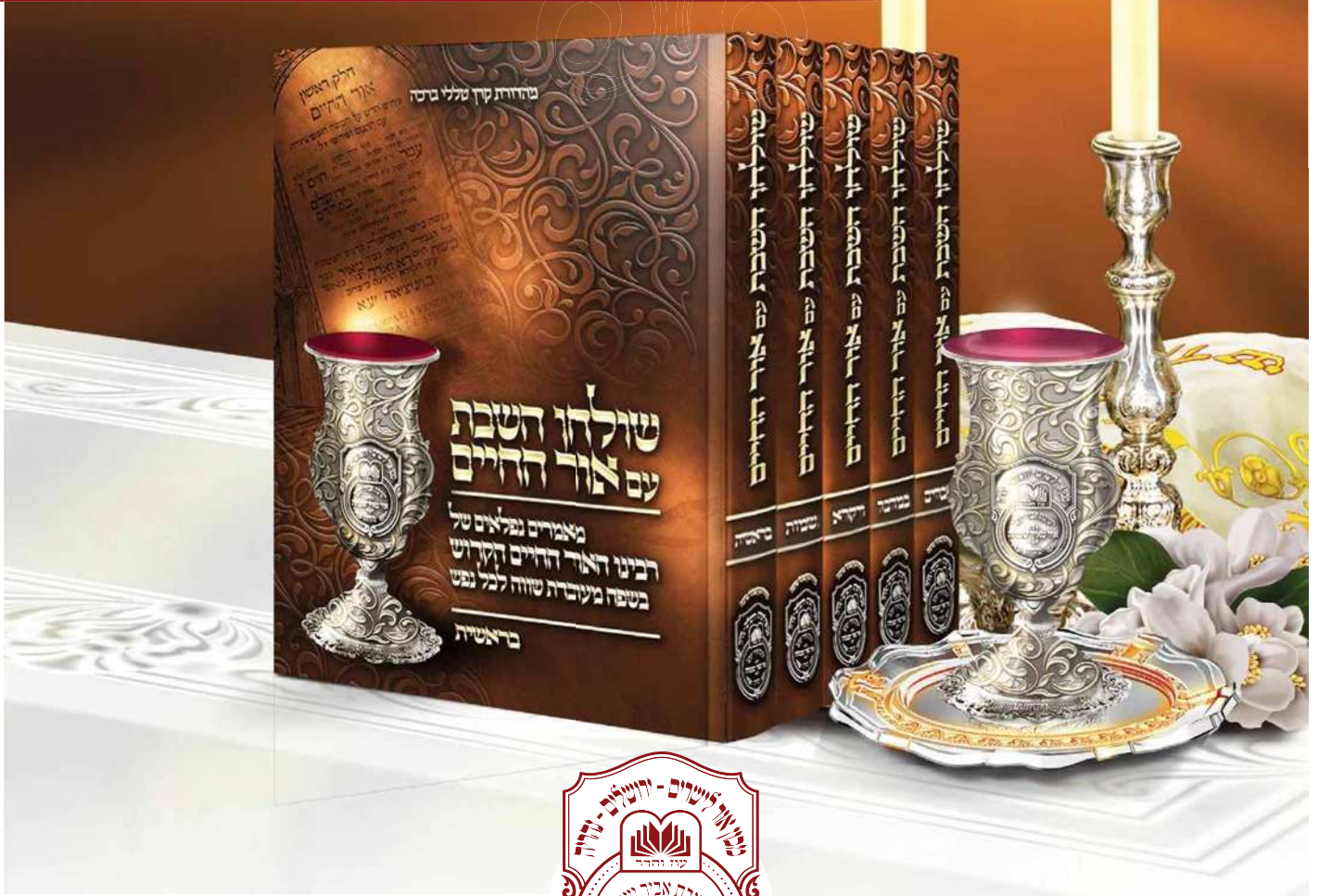
ארה"ב: 437-0054 (718) | אירופה: 44-20-8806-0176
 להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

אור חדש ירד על שולחן השבת

שולחן השבת עם אור החיים

מאמרים נפלאים של רבינו האור החיים
הקדוש בשפה מעבדת שווה לכל נפש

ארה"ב: 437-0054 (718) |
אירופה: 44-20-8806-0176
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66